

Ivana Bachčíková, Natália Ulrichová

VÝROČNÁ SPRÁVA O POLITIKÁCH V OBLASTI MIGRÁCIE A AZYLU SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2013

Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2013

Správa Národného kontaktného bodu
Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

január 2014
Bratislava

Spolufinancované
Európskou úniou

Zostavenie tejto správy spolufinancuje Európska únia a Ministerstvo vnútra SR.

Správa bola spracovaná v rámci Európskej migračnej siete (EMN), ktorá poskytuje v členských štátoch EÚ a Nórsku aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na účely tvorby národných politík a politík EÚ.

Pri spracovaní správy boli použité podkladové materiály a informácie od nasledujúcich ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Spracovali (v abecednom poradí): Ivana Bachtíková
Natália Ulrichová

Európsku migračnú sieť finančne podporila Európska komisia. Táto publikácia obsahuje výlučne názory autoriek, Európska komisia nie je zodpovedná za žiadne použitie informácií uvedených v tejto publikácii. Názory prezentované v tejto štúdii nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM).

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Grösslingová 4
811 09 Bratislava
Slovenská republika

E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
www.emn.sk, www.emn.europa.eu

ISBN 978-80-89506-48-4

Predslov

Túto správu EMN zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete (EMN) v Slovenskej republike. Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície P PZ, Migračný úrad, odbor zahraničných vzťahov a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Štatistický úrad SR a IOM.

Správa je súčasťou súhrnnej správy EMN rovnakého zamerania, vypracovanej na úrovni EÚ, v ktorej sú zhrnuté výsledky národných správ, spracovaných členskými krajinami EÚ a Nórskom na základe spoločného zadania.

Súhrnná správa, ako aj správy jednotlivých členských štátov EÚ a Nórska sú dostupné v anglickom jazyku na webovej stránke www.emn.europa.eu.

Správa za Slovenskú republiku je publikovaná v slovenskom a v anglickom jazyku. Obe verzie správy sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Obsah

Zoznam skratiek	8	04. Medzinárodná ochrana vrátane azylu	39
Zhrnutie	9	4.1 Procedúry medzinárodnej ochrany	40
01. Úvod	10	4.2 Prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu	42
1.1 Všeobecná štruktúra politického a právneho systému v oblasti migrácie a azylu v Slovenskej republike	11	4.3 Integrácia žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	42
02. Vývoj relevantný pre oblasť migrácie a azylu v Slovenskej republike	15	4.4 Opatrenia na zavedenie Spoločného európskeho azylového systému	44
2.1 Všeobecný politický vývoj	15	05. Maloletí bez sprievodu a iné zraniteľné skupiny	46
2.2 Vývoj v oblasti migrácie a azylu	16	5.1 Maloletí bez sprievodu	46
03. Legálna migrácia a mobilita	19	5.2 Iné zraniteľné skupiny	47
3.1 Podpora legálnej migrácie	19	06. Opatrenia v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi	48
3.1.1 Študenti a výskumníci	19	07. Migrácia a rozvoj	53
3.1.2 Iné opatrenia v oblasti podpory legálnej migrácie	20	08. Nelegálna migrácia	55
3.2 Ekonomická migrácia	22	09. Návraty	64
3.3 Zlúčenie rodiny	26	10. Implementácia legislatívy EÚ	68
3.4 Integrácia	27	11. Iný významný národný vývoj v oblasti migrácie a azylu	70
3.4.1 Občianstvo a naturalizácia	33	PRÍLOHA 1: Metodológia a definície	72
3.5 Riadenie migrácie a mobilita	33	PRÍLOHA 2: Štatistiky	74
3.5.1 Schengenské opatrenia a vízová politika	33	PRÍLOHA 3: Bibliografia	81
3.5.2 Monitorovanie hraníc	36		
3.5.3 Frontex	37		

Zoznam skratiek

AFIS – automatizovaný systém na identifikáciu odtlačkov prstov – Automated Fingerprint Identification System
EASO – Európsky podporný úrad pre azyl – European Asylum Support Office
EBF – Európsky fond pre vonkajšie hranice – European Border Fund
EHMK – Európske hlavné mesto kultúry
EHP – Európsky hospodársky priestor
EIF – Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín – European Integration Fund
EK – Európska komisia
EMN – Európska migračná sieť – European Migration Network
ERF – Európsky fond pre utečencov – European Refugee Fund
ES – Európske spoločenstvo
ESLP – Európsky súd pre ľudské práva
EÚ – Európska únia
EURES – Európske služby zamestnanosti – European Employment Services
EURODAC – Európska daktyloskopia – European Dactyloscopy
EUROSUR – Európsky systém hraničného dozoru – European Border Surveillance System
FRAN – Sieť jednotiek analýzy rizík agentúry Frontex – Frontex Risk Analysis Network
FRONTEX – Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov EÚ – European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union
ICMPD – Medzinárodné centrum pre rozvoj migračných politík – International Centre for Migration Policy Development
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu – International Organization for Migration
ICRC – Medzinárodný výbor Červeného kríža – International Committee of the Red Cross
IS – Informačný systém
KIC – Konceptia integrácie cudzincov v Slovenskej republike
MDG – Miléniové rozvojové ciele – Millennium Development Goals
MEKOMIC – Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov
MIC – Migračné informačné centrum IOM

Migračná politika – Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MÚ MV SR – Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZVaEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NCPI – Národné kontaktné body pre integráciu – National Contact Points on Integration
NFP – Národný kontaktný bod – National Focal Point
NJBPNM – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
OBSE – Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe – Organisation for Security and Cooperation in Europe
OSN – Organizácia spojených národov – United Nations
PZ – Policajný zbor
P PZ – Prezídium Policajného zboru
RF – Európsky fond pre návrat – European Return Fund
SIS – Schengenský informačný systém – Schengen Information System
Smer-SD – SMER - sociálna demokracia
SR – Slovenská republika
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov – United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF – Detský fond OSN – United Nations Children's Fund
UNODC – Úrad OSN pre drogy a kriminalitu – United Nations Office on Drugs and Crime
ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPZC – útvar policajného zaistenia pre cudzincov
USA – Spojené štáty americké – United States of America
VIS – Vízový informačný systém – Visa Information System
VREN – Európska sieť pre dobrovoľné návraty – Voluntary Return European Network
ZÚ – zastupiteľský úrad
Z. z. – Zbierka zákonov

Zhrnutie

Výročná správa 2013 poskytuje prehľad najdôležitejších zmien v oblasti migrácie a azylu v SR v legislatívnej, inštitucionálnej a praktickej oblasti od 1. januára 2013 do 31. decembra 2013. Národnú výročnú správu vypracoval na podnet Európskej komisie v rámci činnosti Európskej migračnej siete (EMN) Národný kontaktný bod EMN v SR. Rozdelenie a obsah kapitol sú podmienené špecifikáciou zadávateľa štúdie – Európskej komisie, ktorá je rovnaká pre všetky členské krajiny EÚ a Nórsko.

V roku 2013 nenastali v SR zásadné zmeny v inštitucionálnej oblasti, ktoré by mali vplyv na politiku migrácie a azylu. V rámci Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa Centrum pre koordináciu integrácie cudzincov ako strešný útvar pokrývajúci problematiku integrácie cudzincov v rámci SR organizačne včlenilo pod odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí a premenovalo sa na oddelenie migrácie a integrácie cudzincov. Táto zmena však nemala významný vplyv na odborné zameranie oddelenia a realizáciu politiky integrácie v SR, keďže jeho kompetencie v tejto oblasti zostali zachované. Čo sa politik a legislatívy týka, v roku 2013 sa intenzívne pracovalo na príprave Integračnej politiky SR. Zároveň jednotlivé rezorty pracovali na realizácii a aktualizácii akčných plánov Migračnej politiky Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020 na roky 2014 – 2015. Z dôvodu transpozície legislatívy EÚ bol novelizovaný zákon o pobyte cudzincov, ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2013. Dňa 1. mája 2013 nadobudla účinnosť aj novela zákona o službách zamestnanosti, ktorá mala vplyv aj na oblasť migrácie a azylu. Počas roku 2013 sa z dôvodu potreby ďalšej transpozície legislatívy EÚ intenzívne pracovalo aj na novele zákona o azyle, ktorý novelizuje aj zákon o pobyte cudzincov a zákon o službách zamestnanosti. Účinnosť nadobudol 1. januára 2014.¹

¹ Zákon č. 495/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

V roku 2013 sa konali len jedny voľby, a to konkrétne do orgánov samosprávnych krajov, ktoré však nepriniesli zvýšenú pozornosť, resp. nepodnietili politickú debatu v oblasti migrácie a azylu. Otázka migrácie a azylu nebola ani v roku 2013 významným prvkom politických diskusií, predvolebných debát či súčasťou volebných programov. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa jej taktiež nevenovali vo výraznejšej miere ani médiá.

Verejná diskusia týkajúca sa migrácie, integrácie a azylu prebiehala najmä na úrovni odborných podujatí organizovaných mimovládny sektorom a medzinárodnými organizáciami v rámci projektov financovaných z fondov EÚ.

01

Úvod

Výročná správa 2013, ktorá poskytuje prehľad vývoja v oblasti migrácie a azylu v podmienkach SR, slúži ako podklad pri príprave Výročnej správy Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle 2013, ako aj pri príprave Výročnej správy Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) 2013 a ako jeden z hodnotiacich mechanizmov efektívnosti implementácie Štokholmského programu. Na jej základe zároveň EK vypracuje krátke informačné správy, tzv. *Informačné správy* a *Factsheets* zamerané na jednotlivé aspekty oblasti azylu a migrácie, ktorým sa venuje správa v samostatných kapitolách, ako napr. legálna migrácia a integrácia, nelegálna migrácia a návraty, medzinárodná ochrana alebo migrácia a rozvoj. Ich cieľom bude najmä porovnanie vývoja v týchto oblastiach v jednotlivých členských štátoch EÚ a Nórsku.

Správa a súvisiace dokumenty spracované EK sa budú využívať aj pre národné potreby SR s cieľom poskytnúť informácie o vývoji v oblasti migrácie a azylu v roku 2013 pre tvorcov politik aj odbornú a širšiu verejnosť.

Tak ako aj v predchádzajúcich rokoch, aj teraz poskytuje správa informácie o vývoji v oblasti politik a legislatívy a hlavných politických diskusiách, ktoré mali vplyv na tvorbu politik v oblasti migrácie a azylu v roku 2013. Správa informuje o vývoji v SR na národnej úrovni aj v kontexte vývoja v EÚ. Súčasne obsahuje aj základné štatistické údaje k jednotlivým kapitolám, ktoré publikovali a zbierali relevantné štátne inštitúcie. Krátke informačné správy spracované EK budú následne obsahovať celkový prehľad štatistík v jednotlivých oblastiach za všetky členské krajiny EÚ a Nórsko, ktoré budú sumarizovať trendy v týchto oblastiach v roku 2013.

Správa pozostáva z 11 kapitol a 3 príloh. Okrem tematických okruhov, do ktorých je rozdelená problematika migrácie a azylu (legálna migrácia a mobilita vrátane integrácie, občianstva, vízovej politiky a ochrany hraníc; medzinárodná ochrana vrátane azylu; ma-

loetí bez sprievodu a iné zraniteľné skupiny; opatrenia v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi; migrácia a rozvoj; nelegálna migrácia; návraty), obsahuje aj úvod s popisom všeobecnej štruktúry politického a právneho systému v SR v roku 2013 a kapitoly zaoberajúce sa vývojom relevantným pre oblasť azylu a migrácie a implementáciou legislatívy EÚ so zameraním sa na politické diskusie v tejto oblasti, ako aj inými opatreniami a vývojom dôležitým pre túto oblasť. V prílohách uvádzame popis metodológie prípravy správy, použité definície, relevantné štatistiky z oblasti migrácie a azylu a zoznam použitej literatúry.

1.1 Všeobecná štruktúra politického a právneho systému v oblasti migrácie a azylu v Slovenskej republike

Všeobecná štruktúra politického systému a inštitucionálneho kontextu

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj teraz boli hlavnými aktérmi v oblasti migrácie a azylu v SR nasledujúce tri ministerstvá. Za oblasť legálnej a nelegálnej migrácie, azylu a integrácie azylantov, teda otázky vstupu a pobytu cudzincov, zodpovedá najmä *Ministerstvo vnútra SR (MV SR)*² prostredníctvom Migračného úradu MV SR (MÚ MV SR) a Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru (ÚHCP P PZ). MV SR je zároveň zodpovedné za kontrolu a správu štátnych hraníc a evidenciu obyvateľov a plní aj funkciu orgánu zodpovedného za riadenie štyroch fondov EÚ v rámci Všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov (Európsky fond pre utečencov – ERF, Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín – EIF, Európsky fond pre návrat – RF a Fond pre vonkajšie hranice – EBF)³. Aj pros-

tedníctvom nich naplnia SR realizáciu Migračnej politiky v SR. *Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR)*⁴ má vo svojej pôsobnosti oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov. Podieľa sa na tvorbe štátnej politiky a koncepcijnej činnosti v oblasti migrácie a integrácie cudzincov, ako aj na tvorbe legislatívnych opatrení a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov, programov dlhodobého rozvoja a strategických zámerov. Zároveň koordinuje aplikáciu navrhnutých integračných opatrení vyplývajúcich z Koncepcie integrácie cudzincov v SR a pripravilo novú Integračnú politiku SR. Ďalšou oblasťou činnosti MPSVR SR je inšpekcia práce prostredníctvom Národného inšpektorátu práce, koordinácia tvorby stratégie zamestnanosti a politiky trhu práce, pracovnoprávne vzťahy, sociálne poistenie, sociálna pomoc, sociálno-právna ochrana detí a sociálna kuratela vrátane sociálnej starostlivosti o maloletých bez sprievodu, azylantov a iné kategórie cudzincov. Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) ako organizácii MPSVR SR prislúcha riadenie, kontrola, koordinácia a metodické usmerňovanie výkonu štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti vrátane vedenia ústrednej evidencie o zamestnávaní cudzincov a spracovávaní štatistických údajov o ich zamestnávaní. Zároveň prostredníctvom podriadených úradov práce, sociálnych vecí a rodiny posudzuje žiadosti o povolenie na zamestnanie a udelenie/neudelenie povolenia na zamestnanie. *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVA-EZ SR)*⁵ zodpovedá prostredníctvom zastupiteľských úradov SR v zahraničí za vydávanie víz a preberanie žiadostí o udelenie povolenia na pobyt na území SR. Taktiež asistuje pri návratoch maloletých cudzincov a pri príprave readmisných dohôd a je zodpovedné za oficiálnu rozvojovú pomoc.

² Ministrom vnútra SR bol v monitorovanom období Robert Kaliňák.
³ Zodpovedný orgán tvorí odbor zahraničnej pomoci MV SR a „placitobná jednotka“ – odbor rozpočtu a financovania a odbor účtovníctva sekcie ekonomiky MV SR.

⁴ Ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR bol v monitorovanom období Ján Richter.

⁵ Ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR bol v monitorovanom období Miroslav Lajčák.

Činnosť Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov⁶ pokračovala aj v roku 2013 dvomi stretnutiami, Medzirezortná expertná komisia pre migráciu a integráciu cudzincov (MEKOMIC)⁷ pokračovala vo svojej činnosti jedným stretnutím.

V roku 2013 nastala na MPSVR SR v rámci inštitucionálnej štruktúry v oblasti migrácie a azylu zmena pretransformovaním Centra pre koordináciu integrácie cudzincov ako strešného útvaru pokrývajúceho problematiku integrácie cudzincov na oddelenie migrácie a integrácie cudzincov a jeho organizačné včlenenie pod odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí MPSVR SR. Táto zmena však nemala významný vplyv na realizáciu politiky integrácie v SR, keďže kompetencie a úlohy oddelenia, resp. bývalého centra zostali v tejto oblasti zachované.

Všeobecná štruktúra právneho systému

Všeobecnú štruktúru právneho systému v oblasti migrácie a azylu definuje hierarchia jednotlivých prameňov práva v SR. Právnymi predpismi najvyššej právnej sily sú ústava a ústavné zákony. Medzi pramene práva patria aj právne záväzné akty ES a EÚ, ktoré majú v zmysle čl. 7 ods. 2 Ústavy SR prednosť pred zákonmi SR. Ďalšími prameňmi vnútroštátneho práva, ktoré majú prednosť pred zákonmi SR podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, sú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na vykonanie ktorých nie je potrebný

6 Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov je koordináčný, medziinštitucionálny, odborný a iniciatívny orgán SR v oblasti migrácie a integrácie cudzincov zriadený na základe Štatútu, ktorý schválila vláda SR svojím uznesením č. 467 z 24. júna 2009.

7 MEKOMIC je poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Členmi MEKOMIC sú zástupcovia jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy, zástupcovia vyšších územných celkov, ako aj relevantní odborníci. Cieľom MEKOMIC je poskytovať týmto zástupcom a iným expertom platformu na vzájomnú výmenu informácií o ich činnosti, skúsenostiach a potrebách v oblasti migrácie a integrácie cudzincov žijúcich v SR. Viac informácií sa nachádza v štúdiu EMN: Bachtíková, Grethe Gulíčová, Bargerová (2012): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/photo-cadownload/emn_studies/emn-sk_studia_organ_migr_a_azylo-politiky_sr_sk_v-jul-2012.pdf (cit. 30.10.2013).

zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Štruktúru ďalej tvoria zákony, nariadenia vlády SR, všeobecne záväzné právne predpisy ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy, všeobecne záväzné nariadenia obecných a mestských zastupiteľstiev a rozhodnutia prezidenta SR. Vzhľadom na kontinentálny systém práva uplatňovaný v SR nemajú súdne precedensy v podobe rozhodnutí všeobecných súdov všeobecnú právnu záväznosť a za prameň práva sa považujú len rozhodnutia Ústavného súdu SR.

Medzi najdôležitejšie právne predpisy upravujúce oblasť migrácie a azylu patria nasledujúce:

- zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o pobyte cudzincov**“) je základným predpisom, ktorý komplexne upravuje podmienky vycestovania, vstupu a pobytu cudzích štátnych príslušníkov na území SR. Upravuje kritériá a postupy udeľovania jednotlivých typov pobytu, vymedzuje práva a povinnosti cudzincov a iných subjektov a stanovuje relevantné kontrolné a sankčné opatrenia s cieľom predchádzať ilegalite a v prípade porušenia vymedzovať povinnosti. Zároveň upravuje pôsobnosť PZ pri zabezpečovaní ochrany štátnej hranice vymedzením práv a povinností jednotlivých subjektov, ako aj stanovením sankcií pre prípady ich porušenia,
- zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o azyle**“) upravuje medzinárodnú ochranu cudzincov v SR vymedzením podmienok a postupov udeľovania azylu, poskytovania doplnkovej ochrany a dočasného útočiska. Ďalej upravuje práva a povinnosti jednotlivých kategórií osôb, pobyt v azylových zariadeniach a čiastočne aj integráciu azylantov,
- zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamest-

nanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o službách zamestnanosti**“) vymedzuje podmienky vstupu jednotlivých kategórií cudzincov na trh práce SR, kritériá a postupy udeľovania povolení na zamestnanie, povinnosti zamestnávateľov pri zamestnávaní cudzincov, kontrolnú činnosť vymedzených subjektov zameranú na odhaľovanie nelegálnej práce, nelegálneho zamestnávania a dodržiavanie iných zákonom vymedzených povinností, ako aj sankčné opatrenia pre prípady porušenia zakotvených povinností,

- zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní**“) stanovuje všeobecný zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, upravuje kontrolnú činnosť kompetentných subjektov na tomto úseku, ako aj sankcie za nelegálnu prácu,
- zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej ako „**zákon o štátnom občianstve**“) vymedzuje spôsoby a podmienky nadobúdania štátneho občianstva, medzi ktorými dominuje udelenie občianstva SR na žiadosť cudzinca, tzv. naturalizácia,
- zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej ako „**Trestný zákon**“) predstavuje dôležitý reštriktívny nástroj v súvislosti s nelegálnou migráciou a jej negatívnymi sprievodnými javmi. Upravuje trestný čin prevádzachťva, obchodovania s ľuďmi, obchodovania s deťmi a vymedzuje relevantné sankcie, medzi ktorými má významné postavenie trest súdneho vyhodenia.

Jednotlivé aspekty pobytu cudzincov na území SR ďalej reguluje široká škála právnych predpisov, medzi ktoré patrí zákon o zdravotnom poistení⁸, zákon o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním

8 Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

zdravotnej starostlivosti⁹, zákon o sociálnom poistení¹⁰, zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele¹¹, zákon o pomoci v hmotnej núdzi¹², zákon o rodine¹³, zákon o matrikách¹⁴, školský zákon¹⁵, zákon o vysokých školách¹⁶, zákon o uznávaní odborných kvalifikácií¹⁷, Zákonník práce¹⁸, živnostenský zákon¹⁹, zákon o cestovných dokladoch²⁰, Občiansky súdny poriadok²¹, zákon o správnom konaní²², zákon o Policajnom zbore²³ a iné.

Je viacero relevantných aktérov, ktorí prijímajú rozhodnutia v oblasti migrácie a azylu. Národná rada SR (NR SR) je legislatívny orgán, ktorý má právomoc vytvárať a schvaľovať právne predpisy a zároveň je jediný ústavný a zákonodarný orgán v SR. To znamená, že každý návrh zákona aj z oblasti migrácie a azylu prerokováva a schvaľuje v konečnom dôsledku parlament. Návrhy zákonov do parlamentu môže predkladať NR SR (poslanecké návrhy zákonov, zákonodarnú iniciatívu majú v tomto prípade poslanci a výbory NR SR) alebo vláda (vládne návrhy zákonov, ktoré prevažujú nad poslaneckými). Čo sa týka zákonodarnej iniciatívy (oprávnenia predložiť NR SR návrh zákona), majú poslanci (skupina poslancov) NR SR úplnú autonómiu v rozhodovaní o vytvorení novej zákonodarnej úpravy na rozdiel od vládneho návrhu zákona, kde

9 Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

10 Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

11 Zákon 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

12 Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

13 Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

14 Zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov.

15 Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

16 Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

17 Zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií.

18 Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce.

19 Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

20 Zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

21 Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

22 Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

23 Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore.

vláda určí za predkladateľa (gestora) návrhu zákona niektorého člena vlády, spravidla ministra, do ktorého pôsobnosti patrí výkon štátnej správy v oblasti, ktorá sa má návrhom zákona upraviť²⁴ v súlade s kompetenčným zákonom.

Detailnejšie informácie o štruktúre politického a právneho systému v oblasti migrácie a azylu je možné nájsť v štúdiu EMN Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike²⁵ a vo Výročnej správe EMN o politikách v oblasti migrácie a azylu 2012 v Slovenskej republike²⁶.

24 Svák, J., Kukliš, P. (2009): Teória a prax legislatívy. 2. vydanie. Bratislavská vysoká škola práva, 2009, s. 136 – 139.

25 Bachtíková, Grethe Gulíčová, Bargerová (2012): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM Bratislava (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_studies/emn-sk_studia_organ_migr_a_azyl_politiky_sr_sk_v-jul-2012.pdf) (cit. 30.10.2013).

26 Bachtíková, Ulrichová (2013): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2012 Slovenská republika. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_reports/emn-sk_vyr-sprava-politiky-migr-azyl-sr_2012_sk.pdf) (cit. 30.10.2013).

V tejto časti uvádzame všeobecný kontext, v ktorom sa odohrával vývoj v špecifických oblastiach popísaných bližšie v kapitole 3 až 11 správy. Tento prehľad zahŕňa relevantný politický vývoj, politické a legislatívne debaty, širší vývoj, ktorý ovplyvnil mnohé oblasti v rámci migrácie a azylu, ako aj inštitucionálny vývoj.

2.1 Všeobecný politický vývoj

Od roku 2012 vládne v Slovenskej republike strana SMER – sociálna demokracia (Smer-SD). V súčasnosti má vláda 15 členov: predsedu, troch podpredsedov, pričom títo traja podpredsedovia sú zároveň ministrami (vnútra, financií, zahraničných vecí a európskych záležitostí), podpredsedu vlády pre investície bez ministerského kresla a 10 ministrov. Posty ministrov rezortov relevantných z pohľadu migrácie a azylu (vnútra a práce, sociálnych vecí a rodiny, ako aj zahraničných vecí a európskych záležitostí) zostali oproti roku 2012 nezmenené. Post ministra vnútra zastáva naďalej Robert Kaliňák (Smer-SD), Ján Richter (Smer-SD) zastáva post ministra práce, sociálnych vecí a rodiny a post ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí zastáva Miroslav Lajčák (neustranný).²⁷

V novembri 2013 sa konali voľby do orgánov samosprávnych krajov, volili sa predsedovia samosprávnych krajov a poslanci zastupiteľstiev samosprávnych krajov. Na týchto voľbách sa môžu – na rozdiel od prezidentských alebo parlamentných – zúčastňovať aj cudzinci, keďže rozhodujúcim kritériom je trvalý pobyt na území SR a nie občianstvo SR.

V predvolebných diskusiách oľbásť migrácie a azylu nerezonovala. Ani v dvoch samosprávnych krajocho²⁸ s najväčším zastúpením cudzincov – Bratislavskom a Košickom²⁹ – sa

27 Viac informácií je dostupných na <http://www.vlada.gov.sk/> (cit. 30.10.2013).

28 SR je rozdelená do 8 samosprávnych krajov – Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Žilinský, Nitriansky, Banskobystrický, Košický a Prešovský.

29 Vychádzajúc zo štatistik ÚHCP P PZ malo k 31. decembru 2013

Vývoj relevantný pre oblasť migrácie a azylu v Slovenskej republike

otázke migrácie alebo cudzincom kandidáti na post predsedu samosprávneho kraja vôbec nevenovali. V jednotlivých krajoch kandidovali aj zástupcovia politických strán, ktoré sú orientované nacionalisticky alebo nesú v sebe prvky intolerancie voči niektorým skupinám obyvateľstva³⁰, ich programy však boli z tohto hľadiska zamerané len na problematiku rómskej menšiny a nie na otázky migrácie alebo cudzincov všeobecne. Prekvapením voľieb bolo, že práve predstaviteľ takejto strany vyhral voľby³¹ na post predsedu samosprávneho kraja v Banskobystrickom kraji³². Vzhľadom na kontroverznosť jeho politiky mu aj médiá po volebnom víťazstve venovali viac pozornosti, ako aj všeobecne možnosti nárastu radikalizmu a extrémizmu v SR, ale ako už bolo spomenuté vyššie, nie v kontexte migrácie, ale v kontexte problematiky Rómov.³³

Celkovo môžeme skonštatovať, že v roku 2013 nefigurovali témy migrácie a azylu ako nosné témy politických diskusií a nemali vplyv na zmeny, ktoré sa udiali v štruktúre politického systému v referenčnom období.

2.2 Vývoj v oblasti migrácie a azylu

V roku 2013 nedošlo na vládnej úrovni k zmene ani schváleniu nových politik alebo stratégií v oblasti migrácie a azylu oproti roku 2012, avšak intenzívne sa pracovalo na príprave Integrovačnej politiky SR, ktorá bola schválená 29. januára 2014 uznesením vlády SR č. 45. Ako sme už uviedli, otázky migrácie a azylu nezaznamenali počas predvolebnej kampane do orgánov samosprávnych krajov výraznejší záujem a takisto sa danej problematike vo výraznejšej miere nevenovali ani médiá.

V roku 2013 pokračovala implementácia niektorých opatrení z akčných plánov k Migračnej politike s výhľadom do roku 2020 (Migračná politika)³⁴, ako aj ich aktualizácia, resp. príprava nových akčných plánov na roky 2014 – 2015. Za ich spracovanie boli zodpovedné jednotlivé relevantné rezorty³⁵. Jednotlivé opatrenia boli zároveň diskutované v rámci vnútrorezortnej a medzirezortnej komunikácie, ako aj na úrovni Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu. Vláda SR vzala v apríli 2013 na svojom rokovaní na vedomie materiál *Súhrnná správa o stave plnenia úloh, zámerov a cieľov migračnej politiky za rok 2012*, súčasťou ktorého bol aj odpočet plnenia úloh vyplývajúcich z akčných plánov na roky 2012 – 2013.³⁶ Diskusia k dokumentu prebiehala len na úrovni rezortov a odborníkov a jej ďalšie rozpracovávanie nevyvolalo širšiu verejnú debatu.

34 Migračná politika SR s výhľadom do r. 2020 je základným dokumentom a východiskom na budovanie modernej a cieľavedomej politiky vlády SR v oblasti migrácie a jednoznačným vyjadrením pripravenosti a ochoty podieľať sa na harmonizácii migračných politik jednotlivých štátov v rámci EÚ, ako aj výrazom spolupatričnosti k základným princípom a spôsobu jej fungovania pri riadení jednotlivých procesov migrácie. [http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf] (cit. 30.10.2013).

35 Relevantnými rezortmi sú: MV SR, MZVaEZ SR, MPSVR SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Štatistický úrad SR a Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

36 Dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22373> (cit. 30.10.2013).

V súvislosti s vývojom politik v širšom meradle, ktoré majú vplyv na viaceré oblasti v rámci migrácie a azylu, možno spomenúť prípravu *Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv Slovenskej republiky* a súvisiace diskusie, ktorá uvádza, že „osobitne citlivou otázkou z pohľadu slovenskej legislatívnej i aplikačnej praxe je politika štátu voči cudzincom, migrantom a azylantom...“ a v oblasti migrácie je v SR potrebné „... pri výkone politik... zohľadniť, že ide o osobitne zraniteľnú skupinu bez práv viazaných na občianstvo SR s obmedzenou možnosťou a prostriedkami ochrany svojej dôstojnosti, práv a legitímnych potrieb a záujmov“. Pripravovaný dokument, ktorého samostatná kapitola by sa mala venovať téme migrantov, takisto dodáva, že „... Slovenská republika sa bude musieť v 21. storočí vyrovnáť aj s dosiaľ nepoznanými výzvami súvisiacimi s globalizáciou, migráciou...“. Ide napríklad o problém integrácie príslušníkov a príslušníčok neeurópskych kultúr do tunajšieho sociálnoprávneho priestoru.³⁷ V súčasnosti sa tento dokument považuje za podkladový materiál pre vypracovanie Stratégie ochrany a podpory ľudských práv, na ktorom sa bude pracovať počas roka 2014.

Čo sa týka politických debát, otázky migrácie a azylu nepredstavovali ani v roku 2013 primárny záujem politikov. Ani predkladaná novela zákona o pobyte cudzincov účinná od 1. mája 2013, ani novela zákona o azyle, ktorá okrem iného novelizuje aj zákon o pobyte cudzincov a zákon o službách zamestnanosti a je účinná od 1. januára 2014, nevyvolala na pôde parlamentu výraznejšiu debatu. Informácie týkajúce sa novelizácie týchto zákonov sa objavili sporadicky v médiách, najmä čo sa týka zavedenia možnosti získania dlhodobého pobytu pre azylantov a osoby s udelenou doplnkovou ochranou³⁸ a predĺženia štatútu doplnkovej ochrany z jedného

37 Dostupné na <http://www.radavladylp.gov.sk/celostatna-strategia-ochrany-a-podpory-ludskych-prav-v-sr/> (cit. 3.10.2013).

38 Napr. sme.sk – Dlhodobý pobyt budú môcť získať aj cudzinci s azylom – dostupné na <http://www.sme.sk/c/6732707/dlhodoby-pobyt-budu-moct-ziskat-aj-cudzinci-s-azylom.html> (cit. 13.12.2013).

na dva roky.³⁹

Už tradične od roku 2010, aj v roku 2013 vzbudila najväčší záujem politikov len otázka zrušenia možnosti dvojitého občianstva pre tých Slovákov, ktorí získajú občianstvo iného štátu. V roku 2010 prijala maďarská vláda zákon, podľa ktorého môže požiadať o maďarské občianstvo ktokoľvek, kto má predkov z Maďarska či Uhorska a ovláda maďarčinu. Keďže tieto podmienky sa vzťahujú na väčšinu príslušníkov maďarskej menšiny žijúcej na Slovensku, SR zareagovala tak, že prijatie cudzieho občianstva podmienila stratou slovenského. Proti tomuto opatreniu sa stavajú viaceré politické strany (napr. Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana, Most – Híd), ale aj občania. V roku 2011 napadla na Ústavnom súde skupina poslancov na čele s Gáborom Gálom (Most – Híd) toto rozhodnutie vtedajšej vlády a označila zákon za protiústavný. Ústavný súd mal vo veci rozhodnúť na jeseň 2013, ale ani do konca roka 2013 žiadne rozhodnutie prijaté nebolo. V tejto veci sa na Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) obrátili aj dvaja bývalí občania SR, ktorí prišli prijatím maďarského občianstva práve o to slovenské. ESLP v júni 2013 konštatoval, že „...sťažovatelia sa pre maďarské štátne občianstvo rozhodli dobrovoľne v čase, keď boli predmetné ustanovenia zákona o štátnom občianstve SR platné“⁴⁰. ESLP uviedol, že obaja boli uzročení s tým, že dobrovoľným nadobudnutím maďarského občianstva stratia slovenské. V uvedenom prípade nedošlo preto k svojvoľnému odobratiu štátneho občianstva SR a porušeniu ich ľudských práv.⁴¹ Konštatovanie ESLP nevyvolalo ďalšiu diskusiu v tejto veci ani na politickej scéne.

39 Napr. teraz.sk – Doplnkovú ochranu pre cudzincov chcú predĺžiť na dva roky, dostupné na <http://www.teraz.sk/slovensko/doplnkova-ochrana-pre-cudzincov/66456-clanok.html> (cit. 13.12.2013).

40 Rozhodnutie v prípade Fehér proti Slovenskej republike a Dolník proti Slovenskej republike, dostupné na <https://www.justice.gov.sk/Stranky/aktualitadetail.aspx?announcementID=1747> (cit. 6.3.2014).

41 Napr. aktuality.sk – Strata občianstva nie je o ľudských právach, rozhodol súd (<http://www.aktuality.sk/clanok/230126/strata-obcianstva-nie-je-o-ludskych-pravach-rozhodol-sud>) (cit. 30.10.2013).

V roku 2013 bola z pohľadu médií téma azylu a migrácie pokrývaná najmä v súvislosti s tragickými udalosťami pri ostrove Lampedusa⁴², a tiež v súvislosti so situáciou v Sýrii a so zvyšujúcim sa prílevom utečencov do EÚ⁴³ a do so Sýriou susediacich krajín⁴⁴, pričom SR zatiaľ touto zvyšujúcou sa vlnou utečencov zasiahnutá nie je⁴⁵. Výraznejšie boli v médiách takisto spomínané navrhované zmeny v systéme poskytovania sociálnych dávok pre cudzincov vo Veľkej Británii⁴⁶, keďže Veľká Británia je jednou z najčastejších cieľových krajín emigrujúcich Slovákov⁴⁷. V slovenskom kontexte bol už tradične najväčší priestor venovaný téme nelegálnej migrácie, a to v súvislosti so zadržaním nelegálnych migrantov⁴⁸ alebo bojom proti prevádzkačstvu⁴⁹ a s problematikou boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Téma obchodovania je médiami pokrývaná už obvykle vo viacerých rovinách, či už z pohľadu poskytovania všeobecných informácií o tomto fenoméne v podmienkach SR⁵⁰, ako aj s cieľom pre-

vencie⁵¹ alebo z trestnoprávneho hľadiska o odhalených prípadoch obchodovania.⁵² V médiách sa viac ako počas posledných rokov objavovala aj otázka príspevku SR na oficiálnu rozvojovú pomoc⁵³ a téma legálnej migrácie so zameraním sa na demografické zmeny⁵⁴, emigráciu občanov SR (najmä aktívnej pracovnej sily do zahraničia)⁵⁵ a získavanie vysokokvalifikovaných migrantov do SR⁵⁶, k čomu prispela aj organizovaná konferencia EMN na túto tému.

Ani jedna z týchto tém objavujúcich sa v médiách však nevyvolala širšiu verejnú diskusiu alebo nejaké špeciálne aktivity zo strany verejnosti.

42 Napr. cas.sk – Počet obetí lodnej katastrofy stúpa: Viac než 130 utopených, dostupné na <http://www.cas.sk/clanok/262050/pocet-obeti-lodnej-katastrofy-stupa-viac-nez-130-utopenych.html> (cit. 13.12.2013).

43 Napr. euractiv.sk – Sýrski utečenci hľadajú bezpečie v Európe, dostupné na <http://www.euractiv.sk/obrana-a-bezpecnost/clanok/syrski-utecenci-hladaju-bezpecie-v-europe-021473> (cit. 13.12.2013).

44 Napr. hn.hnonline – Situácia v Sýrii je neudržateľná, tvrdí Lajčák, dostupné na <http://hn.hnonline.sk/svet-120/situacia-v-syrii-je-neudrzatelna-tvrdi-lajcak-534592> (cit. 13.12.2013).

45 Napr. reportaze.sk – Utečenci zo Sýrie o SR záujem nemajú, vlni chceli azyl len piati, dostupné na <http://www.reportaze.sk/sprava/1426906/utecenci-zo-syrie-o-sr-zaujem-nemaju-vlani-chceli-azyl-len-piati/> (cit. 13.12.2013).

46 Napr. cas.sk – Drsný odkaz Británie: Slováci, na sociálnom systéme už parazitovať nebudete!, dostupné na <http://www.cas.sk/clanok/246629/drsny-odkaz-britanie-slovaci-na-socialnom-systeme-uz-parazitovat-nebudete.html> (cit. 13.12.2013).

47 Pozri štatistiky Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, dostupné na <http://www.uszz.sk/sk/pocty-a-odhady/> (cit. 13.12.2013).

48 Napr. pluska.sk – Sedem Afgancov chytených pri hranici s Ukrajinou žiada o slovenský azyl, dostupné na <http://www.pluska.sk/krimi/domace-krimi/sedem-afgancov-chytenych-pri-hranici-ukrajinou-ziada-slovensky-azyl.html> (cit. 13.12.2013) alebo topky.sk – Pri ukrajinských hraniciach zadržali štyroch Somálcov, prsty si zničili kvôli odtlačkom, dostupné na <http://www.topky.sk/cl/10/1339142/Pri-ukrajinskych-hraniciach-zadrzali-4-Somalcov-prsty-si-znicili-kvoli-otiskom> (cit. 13.12.2013).

49 Napr. piestanskydennik.sk – Zapojili sme sa do medzinárodnej akcie proti prevádzkačom, dostupné na http://www.piestanskydennik.sk/sita-detail/?tx_kiossita_pi1%5Bdetail%5D=149416 (cit. 13.12.2013).

50 Napr. sme.sk – Obeťami obchodovania s ľuďmi sú vo väčšine prípadov Rómovia, dostupné na <http://nitra.sme.sk/c/6706137/obeťami-obchodovania-s-ludmi-su-vo-vacsine-pripadov-romovia.html> (cit. 13.12.2013) alebo korzar.sme.sk – Obchodu s ľuďmi sa najviac

darí na východnom Slovensku, dostupné na <http://kosice.korzar.sme.sk/c/6703088/obchodu-s-ludmi-sa-najviac-dari-na-vychodnom-slovensku.html> (cit. 13.12.2013).

51 Napr. sme.sk – Viete, čo práve robí vaše dieťa?, dostupné na <http://zilina.sme.sk/c/6739183/viete-co-prave-robi-vase-dieta.html> (cit. 13.12.2013).

52 Napr. aktualne.sk – Obchod s ľuďmi zanechal na Slovensku vlni 40 obetí, dostupné na <http://aktualne.atlas.sk/obchod-s-ludmi-zanechal-na-slovensku-vlani-40-obeti/slovensko/spolocnost/> (cit. 13.12.2013).

53 Napr. piestanskydennik.sk – Na rozvojovú pomoc ani tento rok nedáme toľko, koľko sme sľúbili, dostupné na http://www.piestanskydennik.sk/sita-detail/?tx_kiossita_pi1%5Bdetail%5D=145894 (cit. 13.12.2013).

54 Napr. teraz.sk – Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov by sme nemali riešiť migráciou, dostupné na <http://www.teraz.sk/ekonomika/sns-migracia-pracovnici-odbornici/65102-clanok.html> (cit. 13.12.2013).

55 Napr. sme.sk – Tisíce Slovákov zaviedli do cudziny sny, práca alebo nechut, dostupné na <http://www.sme.sk/c/6651257/tisice-slovakov-zaviedli-do-cudziny-sny-praca-alebo-nechut.html> (cit. 13.12.2013) alebo Po otvorení trhu sa záujem o Slovákov na západe zdvojnásobil, dostupné na <http://ekonomika.sme.sk/c/6786847/po-otvorení-trhu-sa-zaujem-o-slovakov-na-zapade-zdvojnásobil.html> (cit. 13.12.2013).

56 Napr. euractiv.sk – Modrých kariet je v EÚ zatiaľ málo, dostupné na <http://www.euractiv.sk/podnikanie-v-eu/clanok/vydavanie-modrej-karty-eu-je-zatial-minimalne-020648> (cit. 13.12.2013).

03

Legálna migrácia a mobilita

Predmetná kapitola správy poskytuje informácie o relevantnom vývoji v politikách a legislatívnom vývoji v oblasti legálnej migrácie a mobility vrátane zlúčenia rodiny, integrácie, občianstva, ale aj vízovej politiky, schengenských opatrení v oblasti monitorovania hraníc a spolupráce s agentúrou Frontex. Taktiež identifikuje špecifický vývoj na národnej úrovni v súvislosti s implementáciou politik a legislatívy EÚ, prípadne využitím finančných nástrojov EÚ. Kapitola preto podáva aj informácie o činnosti mimovládnych a medzinárodných organizácií, najmä v oblasti implementácie projektov, ktoré prispeli k rozvoju v oblasti legálnej migrácie a integrácie.

3.1 Podpora legálnej migrácie

3.1.1 Študenti a výskumníci

V roku 2013 sa pripravovali alebo uskutočnili ďalšie zmeny, ktoré majú uľahčiť študentom – štátnym príslušníkom tretích krajín – prístup na slovenský trh práce, resp. motivovať ich, aby zotrvali v SR aj po ukončení štúdia.

Novelou zákona o pobyte cudzincov, ktorá je účinná od 1. mája 2013, sa zaviedla ochranná lehota 30 dní, keď si študent – štátny príslušník tretej krajiny – môže po skončení štúdia v SR hľadať na území SR zamestnanie a potom požiadať aj o zmenu účelu pobytu. Stará právna úprava takúto ochrannú lehotu neposkytovala a ak chcel študent po skončení štúdia zotrvať na území SR, musel požiadať o zmenu účelu pobytu ešte pred ukončením štúdia, t. j., že napr. v prípade zamestnania si ho musel nájsť ešte pred ukončením štúdia.

Novelou zákona o azyle, ktorou sa novelizuje aj zákon o pobyte cudzincov a ktorá je účinná od 1. januára 2014, sa rozširuje vyššie popísaná ochranná 30-dňová lehota v prípade riadneho skončenia štúdia na vysokej škole aj na štipendistov vlády SR, ktorí majú udelený prechodný pobyt na účel osobitnej činnosti,

keďže študujú na vysokých školách na území SR za podobných podmienok ako vysokoškolskí študenti, ktorí majú udelený prechodný pobyt na účel štúdia.⁵⁷

Novela zákona o azyle⁵⁸, ako už bolo popísané vyššie, novelizuje aj zákon o službách zamestnanosti. Novelou sa rozširuje kategória štátnych príslušníkov tretích krajín, u ktorých sa nevyžaduje povolenie na zamestnanie aj na tých:

- ktorí úspešne absolvovali štúdium na strednej alebo vysokej škole na území SR, keďže sa oboznámili a osvojili si kultúrne aj jazykové znalosti a sú ľahšie integrovateľní do spoločnosti,
- ktorí budú zamestnaní na určené obdobie na účel zvýšenia si svojej kvalifikácie vo vykonávanom zamestnaní (stáž) najviac na jeden rok,
- ktorí nedovršíli 26 rokov veku a ktorí budú zamestnávaní príležitostnými a časovo obmedzenými prácami v rámci výmeny medzi školami alebo v rámci programov pre mládež, alebo programov pre vzdelávanie, na ktorých sa SR zúčastňuje.⁵⁹

Zároveň sa zvyšuje počet hodín, ktoré môže študent vysokej školy s udeleným prechodným pobytom na účel štúdia odpracovať bez povolenia na zamestnanie, a to z 10 na 20 hodín týždenne.

V oblasti lepšej mobility výskumníkov nastali v roku 2013 žiadne zmeny. Vyššie popísanou novelou zákona o azyle, ktorá novelizuje aj zákon o službách zamestnanosti, sa však v prípade štátnych príslušníkov tretích krajín vykonávaných výskum a vývoj na základe dohody o hostovaní na území SR zavádza pre ich rodinných príslušníkov, ktorí získali prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny, prístup

⁵⁷ § 36 ods. 3 v súlade s § 25 ods. 1e) zákona o pobyte cudzincov.
⁵⁸ Zákon č. 495/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
⁵⁹ Ďalšie kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín, u ktorých sa nevyžaduje povolenie na zamestnanie, sú vymenované v kapitole 3.2.

na pracovný trh SR bez potreby získania povolenia na zamestnanie. Podobne aj rodinní príslušníci držiteľa modrej karty EÚ, ktorí získali prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny, nebudú potrebovať povolenie na zamestnanie pre vstup na pracovný trh na území SR.

3.1.2 Iné opatrenia v oblasti podpory legálnej migrácie

Významným prvkom pri propagovaní a podpore legálnej migrácie je poskytovanie informácií o podmienkach vstupu a pobytu v krajine.

Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie a právach a povinnostiach cudzincov v rámci ich plánovaného alebo súčasného pobytu na území SR sa nachádzajú tak ako v predchádzajúcich rokoch na webových stránkach relevantných štátnych inštitúcií.

Primárne ide o webovú stránku MV SR – www.minv.sk. Na uvedenej stránke sa nachádzajú informácie o vstupe (víza) a pobyte (povolenia na pobyt) cudzincov na území SR. Na stránke je zverejnená aj relevantná legislatíva SR upravujúca pobyt a vstup cudzincov na územie SR, ako aj iná špecifická legislatíva súvisiaca s pobytom cudzincov. Na prevzatie sú pre cudzincov prístupné žiadosti o udeľenie napr. národného alebo schengenského víza (aj v anglickom jazyku) o pobyt a jeho obnovenie, ale aj na malý pohraničný styk, o overenie pozvania a iné. Istým negatívom, ktoré za posledné roky nebolo odstránené, môže byť skutočnosť, že len obmedzené množstvo informácií je k dispozícii v inom ako slovenskom jazyku.

Každé stránkové pracovisko oddelenia cudzineckej polície PZ v SR, ako i samotný ÚHCP P PZ poskytuje informácie pre cudzincov aj individuálne, a to formou osobnej komunikácie v prípade dostavenia sa na príslušné stránkové pracovisko, telefonicky, písomne, ale i prostredníctvom e-mailovej komunikácie.

Poskytovanie informácií o možnostiach a podmienkach legálneho pobytu v SR patrí k štandardnej činnosti konzulárnych úradov SR a viaceré informácie sú k dispozícii aj na stránke MZVaEZ SR – www.mzv.sk. MZVaEZ SR taktiež vypracováva smernice určujúce o. i. vízovú a pobytovú procedúru. Podmienky na udelenie víz, podania žiadosti o pobyt (vrátane relevantných dokladov potrebných k žiadosti o víza a pobyt) sú okrem centrálnej webovej stránky MZVaEZ SR a webových stránok zastupiteľských úradov zverejňované aj na informačných paneloch pred vstupmi do konzulárnych oddelení a v miestnostiach vyhradených pre klientov. O zásadných zmenách je verejnosť informovaná aj cez médiá krajín pôsobenia.⁶⁰

MPSVR SR naďalej prevádzkuje na webovej stránke rezortu www.employment.gov.sk samostatnú sekciu „integrácia cudzincov“ (dostupné aj v anglickom jazyku). Stránka poskytuje informácie o zamestnávaní cudzincov, sociálnom zabezpečení, manželstve, občianstve a podnikaní v SR, ako aj o rôznych životných situáciách cudzincov. K dispozícii sú aj dôležité výskumné správy, užitočné publikácie spracované aj inými organizáciami a inštitúciami, slovníky a multilingválny on-line kurz výučby slovenského jazyka. Stránka ponúka kontakty na relevantné orgány štátnej a verejnej správy, ako aj mimovládne a medzinárodné organizácie a informuje o aktuálnych podujatiach a udalostiach. Novinkou oproti predchádzajúcim rokom je časť venovaná Integrovačnej politike SR.

Relevantné informácie sú dostupné aj na webovej stránke ÚPSVaR – www.upsvar.sk. MPSVR SR, úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, ako aj ÚPSVaR poskytujú informácie o zamestnávaní cudzincov taktiež zamestnávateľom a, rovnako ako ÚHCP P PZ, aj cez príslušné stránkové pracoviská, telefonicky, písomne, ale i prostredníctvom e-mailovej komunikácie.

⁶⁰ Informácie poskytl MZVaEZ SR.

Informácie súvisiace so vstupom a pobytom cudzincov, ktorí prichádzajú na Slovensko študovať, vyučovať na vysokej škole alebo vykonávať výskum, poskytuje na svojich stránkach www.saia.sk aj Slovenská akademická a informačná agentúra. Svoje publikácie distribuuje aj do relevantných inštitúcií v SR a zahraničí.

Do vyššie spomínaných štátnych inštitúcií sú distribuované aj informačné brožúry poskytujúce informácie o jednotlivých aspektoch legálnej migrácie pre cudzincov vydávané medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami (ako napr. IOM v rámci činnosti MIC alebo Ligou za ľudské práva – viac informácií je uvedených v kapitole nižšie).

Komplexné poradenstvo štátnym príslušníkom tretích krajín, tak ako aj v predchádzajúcich rokoch, naďalej poskytuje **Migračné informačné centrum (MIC)** zriadené Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ktoré je spolufinancované z prostriedkov EIF a z prostriedkov štátneho rozpočtu MV SR. Potrebné informácie, prípadne konzultácie týkajúce sa rôznych aspektov života na Slovensku je možné získať osobne, telefonicky, e-mailovou komunikáciou, ale aj na stránke www.mic.iom.sk, ktorá je pravidelne aktualizovaná a dostupná v 3 jazykových verziách. Informácie je možné získať aj z viacjazyčných brožúr a letákov v 6 jazykových verziách zameraných na rôzne aspekty života v SR, ako aj na relevantné legislatívne zmeny, ktoré MIC vydáva. S cieľom šírenia informácií a pokrytia čo najväčšej cieľovej skupiny sú tieto letáky a brožúry – ako je popísané vyššie – distribuované jednotlivým oddeleniam cudzineckej polície PZ, úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, ZÚ SR v zahraničí, ZÚ cudzích štátov na území SR, klientom MIC, ako aj ďalším spolupracujúcim inštitúciami a organizáciami. MIC takisto poskytuje pre cudzincov právnu pomoc najmä formou prípravy a korigovania podaní pre správne orgány, zmlúv a iných právnych písomností. S cieľom poskytovania komplexných informácií cudzincom, pokračovalo MIC aj v roku 2013 v organizovaní dní

špecializovaného poradenstva – tzv. one stop shop dní, kde boli na jednom mieste cudzincom k dispozícii pracovníci oddelenia cudzineckej polície, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, zdravotnej poisťovne poskytujúcej verejné a komerčné zdravotné poistenie pre cudzincov, živnostenských a matričných úradov, prípadne sociálnej poisťovne, ako aj konzultanti MIC a kultúrni mediátori. Klient mal takto možnosť získať na jednom mieste komplexné informácie o svojom postavení, čím vytvorilo MIC unikátnu platformu v tejto oblasti v rámci SR.⁶¹ Pozri kapitolu 3.4.

Komplexné poradenstvo, ale aj právnu pomoc zabezpečuje migrantom legálne sa zdržiavajúcim na území SR aj mimovládna organizácia Liga za ľudské práva v rámci projektu **Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 4**. Projekt napomáha šíreniu informácií o právach a povinnostiach migrantov voči slovenským štátnym inštitúciám (o. i. aj prostredníctvom on-line právnej poradne dostupnej na stránke www.hrl.sk). V rámci projektu sú vypracované a vydávané informačné brožúry v 7 jazykových verziách obsahujúce informácie o relevantných zmenách v legislatíve týkajúcej sa postavenia migrantov legálne sa zdržiavajúcich na území SR a informačné brožúry určené pre zraniteľnú skupinu maloletých bez sprievodu, rovnako vo viacerých jazykových verziách.⁶² Pozri kapitolu 3.4 a 5.1.

Potrebnú úlohu v oblasti poskytovania informácií cudzincom zohráva aj **Imigračný portál EÚ**, kde sú zhrnuté všetky potrebné informácie, ktoré potrebuje cudzinec pred vstupom do krajiny s cieľom zabezpečenia si legálneho pobytu. SR podľa potreby aktualizuje potrebné údaje a informácie, ktoré sú uvedené na portáli. Viaceré informácie poskytuje aj sieť EURES.

V súvislosti s pobytom je dôležité aj poskytovanie informácií o možnostiach návratu, ktoré takisto poskytujú v prípade potreby relevant-

61 Pozri www.mic.iom.sk (cit. 14.10.2013).

62 Pozri www.hrl.sk (cit. 4.11.2013).

né štátne inštitúcie, najmä **ÚHCP P PZ**. Informácie týkajúce sa možnosti využitia programu asistovaných návratov, ktoré v SR realizuje výhradne **IOM v spolupráci s MV SR**, sú poskytované na špecializovanej webovej stránke www.avr.iom.sk alebo prostredníctvom telefonických, e-mailových alebo osobných konzultácií a špecializovaných brožúr. Informácie boli poskytované aj prostredníctvom Európskej siete pre dobrovoľné návraty (Voluntary Return European Network) – **VREN**, ktorá v roku 2014 zmení svoju štruktúru a bude včlenená pod EMN. Bližšie informácie o návratoch sa nachádzajú v kapitole 9.

Jedným zo zámerov Migračnej politiky je vytvoriť informačno-konzultačné centrá pre migrantov na zlepšenie ich prístupu k informáciám o vstupe a pobyte, životných a pracovných podmienkach, a to aj v krajinách ich pôvodu. SR nezaviedla v roku 2013 v tejto oblasti žiadne opatrenia. Tak ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2013 plnia túto úlohu konzulárne oddelenia veľvyslanectiev a generálne konzuláty. Avšak v súlade s akčným plánom Migračnej politiky na roky 2014 – 2015 za rezort MPSVR SR sa v opatrení 2.2.5.1 predpokladá „Informovanie migrantov o právach a povinnostiach, prístupe na trh práce, zdravotnom a sociálnom zabezpečení“. Takisto SR nepodnikla v roku 2013 žiadne informačné kampane s cieľom poskytovania informácií a predodchodových opatrení v krajinách pôvodu migrantov.

3.2 Ekonomická migrácia

Tradične bola SR skôr krajinou emigrácie ako prísťahovaleckou krajinou⁶³. Pred rokom 1989 prichádzali cudzinci do vtedajšieho Československa prevažne zo študijných dôvodov z krajín bývalého východného bloku. Tá istá situácia bola v SR aj po roku 1990 v období jej

63 Comparative Study of the Laws in the 27 EU Member States for Legal Migration, Including an Assessment of the Conditions and Formalities Imposed by Each Member State for Newcomers, International Migration Law No. 16, IOM International Organization for Migration, 2009, s. 460.

transformácie, keď bola vnímaná skôr ako krajina pôvodu ekonomických migrantov a ich tranzitná krajina⁶⁴ než ako cieľová krajina pracovnej migrácie.⁶⁵ Zmena nastala vstupom SR do EÚ a schengenského priestoru, keď došlo k zjednodušeniu a podporení pracovnej migrácie.⁶⁶ Z hľadiska pracovnej migrácie sa stala SR zaujímavejšou, ba pre niektorých cudzincov dokonca cieľovou krajinou.⁶⁷

Počet pracujúcich cudzincov postupne výrazne rástol z počtu 3 351 osôb v roku 2004⁶⁸ na viac ako pätnásobok v roku 2013 (v roku 2013 predstavoval počet pracujúcich cudzincov v SR 17 810, z čoho bolo 6 061 štátnych príslušníkov tretích krajín)⁶⁹, pričom v dôsledku hospodárskej krízy v rokoch 2009 až 2010 došlo k spomaleniu prílevu cudzincov za prácou (**Tabuľka 1 v prílohe 2** uvádza počet vydaných povolení na pobyt štátnym príslušníkom tretích krajín podľa kategórie pobytu v roku 2013). SR reagovala v roku 2011 okrem iného na túto situáciu, ako aj na zvyšujúcu sa potrebu získavania vysokokvalifikovaných pracovníkov spracovaním Migračnej politiky, ktorá vo svojej časti zameranej na legálnu migráciu uvádza, že ekonomická migrácia je primárne determinovaná potrebami SR s dôrazom na prijímanie a zamestnávanie vysokokvalifikovaných zamestnancov, vedeckých pracovníkov a podľa potreby ďalších kvalifikovaných migrantov.⁷⁰ Migračná politika ďalej

64 Potočková (2011): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/emn_reports/emn-sk_vyr-sprava-politiky-migr-azyl-sr_2010_sk.pdf (cit. 2.1.2014).

65 Domonkos, Páleník, Radvanský, (2010): Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/emn_studies/emn-sk_satur_dopytu_po_prac_sile_migraciu_sk.pdf (cit. 2.1.2014).

66 Ibidem.

67 Potočková (2011): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/emn_reports/emn-sk_vyr-sprava-politiky-migr-azyl-sr_2010_sk.pdf (citované 2.1.2014).

68 Divinský (2009): Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008). IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava.

69 Zdroj: MPSVR SR.

70 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020. Kapitola 1 - Legálna migrácia, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (cit. 2.10.2013).

definuje, že základným kritériom na prijímanie cudzincov v rámci riadenej ekonomickej migrácie je ich potenciál spočívajúci v potrebnej kvalifikácii a kompetenciách, aby pokryli pretrvávajúci dopyt po nedostatkových profesiách na národnom trhu práce s dôrazom na kultúrne blízke krajiny. Migračná politika je rozpracovaná do akčných plánov, ktoré sú aktualizované relevantnými ústrednými orgánmi štátnej správy s cieľom postupného zavádzania jednotlivých téz Migračnej politiky do praxe.⁷¹ Pôvodne pri prijímaní ekonomických migrantov Migračná politika predpokladala zavedenie bodového systému, avšak v roku 2013 došlo pri príprave akčných plánov na roky 2014 – 2015 k odklonu od tejto možnosti. V ďalšom období sa predpokladá, že sa bude klásť dôraz na vypracovanie analýzy nedostatkových pracovných pozícií s cieľom vytvorenia zoznamu nedostatkových pracovných pozícií a prípadnom zavedení „pojmu slovenská karta“ na uľahčenie a urýchlenie vstupu migrantov na nedostatkové pracovné pozície. V tejto súvislosti sa menili aj termíny plnenia jednotlivých opatrení akčných plánov, a preto sú vyššie spomínané opatrenia stále len na úrovni plánov do nasledujúcich období a neboli ešte aplikované do praxe.

Z tohto dôvodu je preto možné konštatovať, že ani v roku 2013 z hľadiska zamestnávania cudzincov nepristúpila SR k zmenám politik či už proaktívnymi opatreniami alebo reštriktívnymi opatreniami v dôsledku hospodárskej krízy, ktorých účelom by bolo cielene zamedziť prístup na trh práce SR. Aj v roku 2013 bola riadená migrácia za prácou zameraná na kompenzáciu nedostatku disponibilnej pracovnej sily na trhu práce, najmä nedostatkových profesií.

SR naďalej podporuje legálnu migráciu za prácou pri zachovávaní podmienky obsadzovania voľných pracovných miest evidovaným

71 Akčné plány rozpracávajú relevantné ústredné orgány štátnej správy na základe uznesenia vlády č. 574 z 31. augusta 2011. Tieto akčné plány sú prijímané priebežne na dva roky, sú schvaľované poradou vedenia jednotlivých rezortov a zasielané gestorovi Migračnej politiky – podpredsedovi vlády a ministrovi vnútra SR.

uchádzačom o zamestnanie, t. j. záujemcom o zamestnanie najprv z radov občanov SR a krajín EÚ/EHP a Švajčiarskej konfederácie a až potom štátnymi príslušníkmi tretích krajín. V tejto súvislosti podporuje najmä prijímanie a zamestnávanie vysokokvalifikovaných a vedeckých pracovníkov, študentov, absolventov štúdií na strednej alebo vysokej škole na území SR, ako aj ďalších kvalifikovaných migrantov. SR nemá v prístupe na trh práce zavedené žiadne kvóty ani zoznamy nedostatkových profesií. V tejto súvislosti však ÚPSVaR zverejňuje aj na svojej webovej stránke najmenej raz za mesiac štatistické informácie o stave, vývoji a štruktúre zamestnanosti a vypracováva analýzy a prognózy vývoja na trhu práce na celom území SR.

Z legislatívneho hľadiska sa v roku 2013 pripravovali v oblasti zamestnávania cudzincov zmeny súvisiace s transpozíciou *smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte (smernica o jednotnom povolení)*, v dôsledku čoho sa novelizoval zákon o pobyte cudzincov a zákon o službách zamestnanosti. Novela je účinná od 1. januára 2014. Smernica o jednotnom povolení ustanovuje jednotný postup vybavovania žiadostí vedúceho k jednotnému povoleniu zahŕňajúcemu povolenie na prechodný pobyt aj povolenie na zamestnanie v rámci jedného správneho aktu. Zavádza do praxe efektívnejší proces vybavovania žiadostí štátnych príslušníkov tretích krajín o vydanie jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie na jednom mieste, čím sa podstatne zjednoduší samotné správne konanie smerujúce k vydaniu tohto individuálneho správneho aktu. Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa chce zamestnať na území SR, požiada o vydanie jednotného povolenia na pobyt na policajnom útvaru a priloží aj platný cestovný doklad. V takomto prípade je

policajný útvar povinný prijať aj neúplnú žiadosť. Jednotné povolenie na pobyt oprávňuje štátneho príslušníka tretej krajiny zdržiavať sa na území SR na účel výkonu zamestnania. Smernica o jednotnom povolení sa vzťahuje aj na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa oprávnenne zdržiavajú na území SR na iný účel ako zamestnanie a môžu pracovať, a táto skutočnosť sa im vyznačí v doklade o pobyte formou zápisu „oprávnenie pracovať“.

V tejto súvislosti sa zároveň zavádza nový dôvod zamietnutia žiadosti o udelenie prechodného pobytu v prípade, keď príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vydá na meno žiadateľa o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ak nejde o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa udeľuje povolenie na zamestnanie, pričom toto potvrdenie obsahuje nesúhlas s obsadením voľného pracovného miesta. Jednotný postup vybavovania žiadostí je uplatňovaný aj pri vydaní modrej karty EÚ.⁷²

Novela zákona o službách zamestnanosti tak tiež:

- rozširuje kategóriu štátnych príslušníkov tretích krajín, u ktorých sa nevyžaduje povolenie na zamestnanie o tých:
 - ktorí úspešne absolvovali štúdium na strednej alebo vysokej škole na území SR, keďže sa oboznámili a osvojili si kultúrne aj jazykové znalosti a sú ľahšie integrovateľní do spoločnosti,
 - ktorí budú zamestnaní na určené obdobie

⁷² V tejto súvislosti novela zákona o službách zamestnanosti konkrétnejšie:

- rozširuje pôsobnosť ÚPSVaR zrušiť potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu (na účel udelenia modrej karty EÚ) a viesť centrálnu evidenciu vydaných a zrušených potvrdení o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, vydaných a zrušených potvrdení o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a vydaných a odňatých povolení na zamestnanie;
- rozširuje pôsobnosť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vydávať a zrušiť potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta (na účel udelenia prechodného pobytu na účel zamestnania, tzv. jednotné povolenie na pobyt) a viesť evidenciu vydaných a zrušených potvrdení o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a vydaných a odňatých povolení na zamestnanie.

bie na účel zvýšenia si svojej kvalifikácie vo vykonávanom zamestnaní (stáž) najviac na jeden rok,

- ktorí nedovršili 26 rokov veku a ktorí budú zamestnávani príležitostnými a časovo obmedzenými prácami v rámci výmeny medzi školami alebo v rámci programov pre mládež alebo programov pre vzdelávanie, na ktorých sa SR zúčastňuje,
 - ktorí vykonávajú duchovnú činnosť z poverenia registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti,
 - ktorí sú manažermi alebo špecialistami pracujúcimi pre právnickú osobu, ktorej Ministerstvo hospodárstva SR vydalo osvedčenie o významnej investícii,
 - ktorým bolo udelené národné vízum a na ktorých sa vzťahuje program pracovnej dovolenky schválený vládou SR, kde je zamestnanie len vedľajším, nie hlavným dôvodom pobytu občana druhého zmluvného štátu na území SR a rozsah zamestnania je limitovaný.
- ustanovuje povinnosť zamestnávateľa oznámiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku pred podaním žiadosti o vydanie povolenia na zamestnanie pre vybrané skupiny štátnych príslušníkov tretích krajín, o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania pre štátneho príslušníka tretej krajiny a o vydanie modrej karty pre štátneho príslušníka tretej krajiny,
 - ustanovuje povinnosť tuzemskej právnickej osoby alebo tuzemskej fyzickej osoby pred uzavretím zmluvy, na základe ktorej dôjde k vyslaniu štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je v pracovnom pomere so zamestnávateľom, ktorý má sídlo mimo územia SR, na výkon práce na území SR na základe zmluvy uzavretej s touto právnickou alebo fyzickou osobou, odsúhlasiť s úradom počty a profesie vyslaných zamestnancov a dobu ich vyslania,
 - spresňuje povinnosti zamestnávateľa pri zamestnávaní občana členského štátu EÚ a štátneho príslušníka tretej krajiny.

Špecificky s ohľadom na zamestnávanie vysokokvalifikovaných pracovníkov – štátnych príslušníkov tretích krajín – nastali takisto v roku 2013 v SR zmeny. Jedna zo zmien sa týkala uznávania kvalifikácie v neregulovaných povolaniach v kontexte vydávania modrej karty EÚ. Novela zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov⁷³ s účinnosťou od 1. januára 2013 zaviedla možnosť, že vysoká škola v SR uskutočňujúca študijné programy v rovnakých alebo príbuzných študijných odboroch, ako sú uvedené na doklade o vzdelaní, ktorý štátny príslušník tretej krajiny prikladá k žiadosti o vydanie modrej karty EÚ, je oprávnená rozhodovať o uznaní dokladov vydaných vysokou školou so sídlom mimo SR alebo iným na to oprávneným orgánom podľa právnych predpisov príslušného štátu, a to vo vzťahu k neregulovaným povolaniam. Ak nie je v SR taká vysoká škola, aj v prípade neregulovaných povolaní vydá stanovisko o uznaní takého dokladu Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní Ministerstva školstva vedy, výskumu a športu SR. Pred touto úpravou zákona nemal štátny príslušník tretej krajiny žiadajúci o modrú kartu EÚ pri neregulovaných povolaniach možnosť získať doklad o uznaní vzdelania, ktoré by bolo akceptované cudzineckou políciou pri vydávaní modrej karty EÚ. V roku 2013 bolo vydaných 8 povolení na pobyt s účelom Modrá karta EÚ.

Ďalšou zmenou v tejto oblasti bola novela zákona o pobyte cudzincov účinná od 1. mája 2013. Novela okrem iného zrušila pôvodné ustanovenia zákona, ktorými bolo (dobrovoľne) transponované ustanovenie článku 5 ods. 5 smernice 2009/50/ES upravujúce možnosť znížiť mzdový prah pri vybraných vysokokvalifikovaných profesiách z 1,5-násobku

⁷³ Zákon č. 455/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa mení zákon č. 455/2004 Z. z. o zriadení Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, o zlúčení Vojenskej leteckej akadémie generála Milana Rastislava Štefánika v Košiciach s Technickou univerzitou v Košiciach, o zriadení Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadíka a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 144/2008 Z. z.

priemernej mzdy v príslušnom odvetví až na 1,2-násobok.⁷⁴

V kontexte získavania vysokokvalifikovaných pracovníkov je potrebné uviesť, že ZÚ SR evidujú individuálny záujem ukrajinských lekárov a zdravotníckych zamestnancov, ktorí reagujú na vypísané konkurzy na neobsadené miesta v zdravotníckych zariadeniach na východnom Slovensku. Najžiadanejšou špecializáciou sú zubní lekári a technici. Takisto záchranná služba Falck získala personálnym náborom na Ukrajinu niekoľko zdravotníckych zamestnancov.⁷⁵ Ide však len o individuálne prípady, keďže v SR naďalej neexistuje ucelená celoštátna stratégia, ktorá by sa zameriavala na riešenie štrukturálneho nesúladu medzi dopytom a ponukou pracovnej sily. Zmeny v zmysle vytvorenia zoznamu nedostatkových pracovných pozícií (vypracovanie analýzy nedostatkových pracovných pozícií, vypracovanie analýzy trhu práce a posúdenie zavedenia kvót pre niektoré pracovné pozície) a prípadnom zavedení „pojmu slovenská karta“ na uľahčenie a urýchlenie vstupu migrantov na nedostatkové pracovné pozície sa plánujú realizovať v kontexte Akčného plánu Migračnej politiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2014 – 2015 (pozri vyššie).

S cieľom predstavenia politik v oblasti získavania vysokokvalifikovaných a kvalifikovaných migrantov na trhy práce a sprostredkovania relevantných informácií tvorcom politik ako podkladov na možné analýzy v tejto oblasti zorganizoval Národný kontaktný bod EMN v SR v novembri 2013 národnú konferenciu na túto tému. Na konferencii boli predstavené rôzne prístupy členských krajín EÚ, ktorých cieľom je prilákanie (vysoko)kvalifikovaných migrantov so zameraním sa na bodový systém a zavedenie špecializovaných kariet. Boli diskutované aj vplyvy a efektívnosť týchto politik, ako aj kroky do budúcnosti. Výstupy kon-

ferencie mali ohlas aj v médiách⁷⁶ v kontexte prístupu SR k zavedeniu modrých kariet EÚ a atraktivity SR pre (vysoko)kvalifikovaných migrantov.

Z pohľadu medzinárodnej spolupráce v oblasti pracovnej migrácie neuzavrela SR v priebehu roka 2013 žiadnu bilaterálnu dohodu o zamestnávaní občanov s tretími krajinami alebo dohody zamerané na uľahčenie mobility v rámci EÚ štátnych príslušníkov tretích krajín pracujúcich v inej členskej krajine. Táto problematika môže byť riešená v rámci dohôd o voľnom obchode. V roku 2013 bola pripravovaná dohoda s Japonskom o výmenných prázdninových pracovných pobytoch, ktorej cieľom je podporiť kultúrnu výmenu medzi oboma krajinami.⁷⁷ V tejto súvislosti neboli teda v priebehu roka 2013 prijaté v SR ani žiadne opatrenia na zamedzenie „úniku mozgov“ („brain drain“) vo vzťahu k tretím krajinám. Rovnako sa ani jedna zo zmlúv alebo žiadne opatrenia netýkali otázky okružnej migrácie.

Niektoré oblasti ekonomickej migrácie riešili aj projekty viacerých medzinárodných a mimovládnych organizácií, ako napr. MIC, Bakhita PLUS, Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 4, ktoré sú bližšie popísané v kapitolách 3.1, resp. 3.4.

3.3 Zlúčenie rodiny

V oblasti zlúčenia rodiny nastali v roku 2013 zmeny, ktoré boli zavedené novelou zákona o pobyte cudzincov účinnou od 1. mája 2013.

Zo zákona bola vyňatá možnosť zrušenia trva-

⁷⁶ Napr. príspevok vo večerných správach verejnoprávnej Slovenskej televízie a rozhlasu z 20. novembra 2013 pod názvom Šancou pre Európsku úniu sú migranti, dostupné na <http://www.rtvs.sk/televizia/program/detail/4173/spravy-rtvs/archiv?date=20.11.2013> (cit. 21.11.2013).

⁷⁷ Viac informácií k zmluvám o sociálnom zabezpečení sa nachádza v štúdiu EMN – Drozd (2013): Prístup migrantov k sociálnemu zabezpečeniu a zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike: politiky a prax, Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

⁷⁴ Zákon č. 75/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o pobyte cudzincov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

⁷⁵ Informácie poskytnuté MZVaEZ SR.

lého pobytu osobe, ktorej bol udelený pobyt ako dieťaťu mladšiemu ako 18 rokov, ktorá bola zverená do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je manželom občana SR s trvalým pobytom na území SR, alebo ktorý je dieťaťom mladším ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na päť rokov alebo dieťaťom mladším ako 18 rokov zvereným do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na päť rokov; a to za podmienok, že táto osoba po dovŕšení 18 rokov podniká, je zamestnaná, študuje, vykonáva osobitnú činnosť alebo výskum a vývoj v SR. Ide o deti cudzincov žijúce v SR, ktoré majú takto uľahčené podmienky na zotrvanie v krajine i po dovŕšení 18 roku života.

Zo zákona bola taktiež vyňatá možnosť zrušenia trvalého pobytu na neobmedzený čas, ktorý bol získaný na základe manželstva s občanom SR (získaný po uplynutí 4 rokov od získania trvalého pobytu na päť rokov) z dôvodu, že manželia nevedú spoločný rodinný život. Predpokladá sa, že cudzinec, ktorý žije na území SR viac ako 4 roky, je už v dostatočnej miere integrovaný a nie je dôvod predpokladať, že išlo z jeho strany o manželský zväzok s občanom SR len za účelom získania pobytu, keďže bol v manželskom zväzku dostatočne dlho.

3.4 Integrácia

Aj v roku 2013 bola politika integrácie v SR založená na základnom dokumente – *Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike* (KIC), ktorý schválila vláda SR uznesením č. 338 zo 6. mája 2009. Vzhľadom na legislatívny vývoj a zmenu ekonomických a sociálnych podmienok od roku 2008, keď bola KIC pripravovaná, bolo potrebné nastaviť nové ciele a opatrenia v oblasti integrácie cudzincov, ktoré odrážajú aktuálnu situáciu a vývoj aj v rámci EÚ, a preto sa v roku 2013 intenzívne pracovalo na prvej Integračnej politike

SR.⁷⁸ Integračné opatrenia majú za cieľ priblížiť právne postavenie dlhodobého a legálne žijúcich cudzincov na území SR občanom SR v súlade s princípmi Spoločných základných zásad integrácie prisťahovalcov v krajinách EÚ. Nová politika integrácie cudzincov nadväzuje na výsledky dosiahnuté v rámci realizácie KIC. Pri príprave Integračnej politiky SR zvolilo MPSVR SR ako hlavný koordinátor a zodpovedný orgán tzv. prístup „zdola“, keď sa na jej príprave podieľali okrem relevantných štátnych orgánov aj orgány miestnej štátnej správy, samosprávy, komunity cudzincov⁷⁹, ako aj mimovládne a iné organizácie pôsobiace v oblasti integrácie cudzincov, keďže išlo o prierezovú problematiku.

V rámci integračných politik je potrebný koordinovaný postup všetkých zodpovedných autorít. Zapojenie lokálnych aktérov v rámci prípravy Integračnej politiky SR umožňovalo brať do úvahy regionálne špecifiká, ako aj ďalšie skvalitňovanie a budovanie na už overených postupoch z niektorých regiónov. Integračná politika SR stanovuje prioritné oblasti a opatrenia obsiahnuté v odporúčacích opatreniach, ktoré by mali byť následne rozpracované zodpovednými aktérmi v oblasti integračnej politiky, a zároveň predpokladá rozpracovanie cieľov Integračnej politiky SR do iniciatívnych opatrení v rámci akčných plánov. Novinkou oproti predchádzajúcemu dokumentu KIC je aj stanovenie indikátorov integračnej politiky. Vo svojich jednotlivých častiach sa Integračná

⁷⁸ Integračná politika SR sa pripravovala v rámci národného projektu implementovaného MPSVR SR pod názvom Príprava novej integračnej politiky a jej mainstreaming podporeného v rámci EIF. Integračná politika SR bola schválená uznesením vlády SR č. 45 z 29. januára 2014. Dostupné na <http://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/> (cit. 6.3.2014).

⁷⁹ Na tvorbe Integračnej politiky SR sa podieľali aj komunity cudzincov, čím bola zabezpečená ich participácia na dokumente, ktorý sa ich bezprostredne dotýka. Koncom roka 2012 zorganizovalo MPSVR SR stretnutie s komunitami cudzincov žijúcich na Slovensku, kde informovalo komunity o príprave integračnej politiky. Integračnú politiku SR tvoril realizačný tím, ktorý bol zložený z odborníkov priamo prichádzajúcich do kontaktu s komunitami cudzincov. Komunity boli vyzvané, aby kedykoľvek kontaktovali členov realizačného tímu alebo zamestnancov MPSVR SR. Všetky kontakty na zamestnancov MPSVR SR aj členov realizačného tímu boli zaslané komunitám cudzincov. Po tomto stretnutí s komunitami cudzincov prebehli ešte individuálne stretnutia s cieľom vypočúť si názorov, návrhov a odporúčaní, ktoré boli použité pri príprave Integračnej politiky SR.

politika SR zaoberá otázkami bývania, zdravia, vzdelávania, zamestnanosti cudzincov a sociálnej ochrany, ako aj kultúrnej a spoločenskej integrácie. V oblasti zamestnávania cudzincov vyzdvihuje potrebu zatraktívnenia slovenského trhu práce a zjednodušenia súvisiacich administratívnych postupov v zmysle Migračnej politiky. Takisto zdôrazňuje podporu podnikateľským aktivitám cudzincov. Oproti predchádzajúcej KIC došlo k vytvoreniu aj samostatnej podkapitoly, kde sa po prvýkrát akcentuje cieľová skupina detí cudzincov a maloletých bez sprievodu, ako aj otázka ich vzdelávania. Integrovaná politika sa venuje aj oblasti jazykového vzdelávania cudzincov, kde hovorí o potrebe vyvinutia štandardizovaných kurzov slovenského jazyka pre dospelých cudzincov a vypracovanie súvisiacich učebníc a metodických pomôcok. Úlohu samosprávy pri integrácii cudzincov je takisto venovaná samostatná kapitola, kde je okrem iného zdôraznená dôležitosť zapojenia cudzincov do tvorby materiálov a opatrení na miestnej úrovni a na chode samosprávy. Integrovaná politika SR bola prijatá vládou SR uznesením vlády SR č. 45 zo dňa 29. januára 2014.⁸⁰

Čo sa týka práv a povinností cudzincov, právo na rovnosť a nediskrimináciu je súčasťou legislatívy SR v podobe všeobecného ústavného princípu, ako aj práva v tzv. antidiskriminačnom zákone a následne v ďalších právnych predpisoch spadajúcich do vecnej pôsobnosti antidiskriminačného zákona. V roku 2013 nenastali v tejto oblasti z legislatívneho hľadiska žiadne zmeny. Avšak je potrebné spomenúť Integrovanú politiku SR, ktorá bola schválená v januári 2014, ktorá má v rámci spoločnosti aj preventívny význam, keďže v rámci cieľov a opatrení sú identifikované preventívne nástroje pri predchádzaní rizík vzniku ekonomicky, sociálne a kultúrne rozdelenej spoločnosti, ako aj vzniku uzavretých a exkludovaných komunít migrantov za predpokladu dodržiavania právnych predpisov SR,

EÚ a medzinárodnoprávných noriem. Dôraz sa kladie na zvyšovanie povedomia o situácii a živote cudzincov na Slovensku a spôsoboch ochrany proti diskriminácii, rasizmu a xenofóbii. Zároveň sa vychádza aj z dôrazu na regionálnu a lokálnu úroveň, keďže samosprávy napomáhajú integrácii cudzincov a vytvárajú sociálnu súdržnosť medzi rôznymi komunitami a majoritnou spoločnosťou.⁸¹

S princípom rovnosti súvisí aj fakt, že podľa zákona o službách zamestnanosti má rovnaké právne postavenie ako občan SR aj štátny príslušník tretej krajiny, ktorý je účastníkom právnych vzťahov vznikajúcich podľa zákona o službách zamestnanosti, ak mu bolo udelené povolenie na zamestnanie a prechodný pobyt na účel zamestnania, ak osobitný predpis, ktorým je zákon o pobyte cudzincov, neustanovuje inak. Čo sa týka prístupu migrantov k sociálnym a zdravotníckym službám, nemá SR politiku pozitívnej diskriminácie voči štátnym príslušníkom tretích krajín, aby mali výhodnejší prístup k bývaniu, sociálnym alebo zdravotným službám ako občania SR. Ak sa poskytovanie týchto služieb neviaže priamo na občianstvo, s migrantmi sa zaobchádza rovnako ako s občanmi SR. To isté platí aj v prípade poskytovania bývania alebo sociálnych služieb pre znevýhodnené skupiny, ako napr. osamelé matky s deťmi a pod.

Takisto sa môžu na voľbách do vyšších územných celkov, ako aj na voľbách do samosprávy obcí na rozdiel od parlamentných alebo prezidentských volieb zúčastniť aj cudzinci, keďže v tomto prípade nie je občianstvo SR podmienkou účasti na voľbách. Voličmi vo voľbách do vyšších územných celkov ako vo voľbách do samosprávy obcí sú obyvatelia, teda osoby (aj cudzinci), ktoré majú na území SR trvalý pobyt.

V kontexte zlepšenia práv cudzincov je možné spomenúť aj vzdelávací seminár, ktorý bol

organizovaný v rámci činnosti slovenského Národného kontaktného bodu EMN v auguste 2013 na tému Príležitosti a výzvy pracovnej migrácie. Seminár, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia štátnej a verejnej správy, ako aj mimovládnych organizácií a akademickej obce, ale aj zástupcovia migrantov sa okrem iných problematík zaoberal aj otázkou práv pracovných migrantov.⁸² Účastníci sa zhodli, že ide o tému, ktorá by mala byť diskutovaná v rámci SR aj na ďalších fórach.

Praktické opatrenia na integráciu cudzincov (napr. opatrenia umožňujúce získať cudzincovi základné informácie o pobyte a občianstve, znalosti jazyka hostiteľskej krajiny, vzdelávacie programy, opatrenia v oblasti propagácie témy migrácie medzi majoritnou spoločnosťou za účasti zástupcov migrantov, multikultúrne podujatia) sú realizované najmä medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami v rámci projektov financovaných z fondov všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov, konkrétne EIF, a spolufinancovaných z rozpočtu MV SR. Ide o projekty:

Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (fáza VI) – okrem poskytovaného poradenstva, ktoré je popísané bližšie v kapitole 3.1.2, zabezpečuje MIC aj iné aktivity, ktoré majú za cieľ napomôcť k integrácii cudzincov v SR, a to najmä⁸³:

- vzdelávanie a rekvalifikačné kurzy – MIC poskytuje finančné príspevky na rekvalifikačné a vzdelávacie kurzy, ktoré sú zamerané na potreby žiadateľa vo vzťahu k jeho integrácii do spoločnosti a k uplatneniu sa na trhu práce (napr. odborné vzdelávanie v oblasti IT, účtovníctvo, jazykové kurzy a pod.),
- otvorený kurz slovenského jazyka – na základe pozitívnej spätnej väzby a úspešnej re-

alizácie programu nízkoprahových kurzov slovenského jazyka v rokoch 2011 a 2012 MIC aj naďalej poskytuje otvorené kurzy slovenského jazyka pre cudzincov založené na princípe nízkoprahovosti pre začiatočníkov a pokročilých účastníkov. Otvorený kurz je bezplatný, pričom každé stretnutie tvorí samostatný uzavretý tematický celok, ktorého cieľom je získanie základnej jazykovej vybavenosti v danej oblasti,

- kurzy sociokultúrnej orientácie – vzdelávanie je prepojené s otvorenými kurzami slovenského jazyka a zahŕňa témy, ako napr. tradície, história, geografia, politický a školský systém, orientácia na úradoch, v obchodoch, poisťovniach, u lekára a pod. Metodika kurzov je rovnako ako pri otvorených kurzoch slovenského jazyka založená na princípoch nízkoprahovosti, kurz je bezplatný a otvorený,
- pracovné a sociálne poradenstvo a súvisiace informačné materiály – s cieľom zlepšiť integráciu na trh práce poskytuje MIC cudzincovi individuálne pracovné poradenstvo (orientácia na trhu práce, príprava životopisu a motivačného listu, pomoc pri posúdení zručností a kvalifikácie, príprava na pohovor, pomoc v komunikácii so zamestnávateľom, asistancia pri hľadaní práce) a sociálne poradenstvo (kontaktovanie inštitúcií a pomoc pri vybavovaní dávok sociálneho zabezpečenia, hľadanie ubytovania, intervencia a poradenstvo v krízových situáciách, terénna sociálna práca). V rámci terénnej práce tím pracovníkov MIC poskytuje poradenstvo aj priamo na pracoviskách klientov. V tejto súvislosti boli distribuované aj informačné materiály. Ich cieľom je zvyšovať informovanosť o postupoch, ako aj právach a povinnostiach cudzincov v najdôležitejších oblastiach ich života na Slovensku. V závislosti od témy a záujmu cieľovej skupiny sú letáky vydávané v šiestich jazykových mutáciách, t. j. slovenčina, angličtina, ruština, vietnamčina, čínština a arabčina a sú k dispozícii v tlačenej, ako aj elektronickej forme. Sú spracovávané nielen pre cudzincov, ale aj pre zamestná-

80 Dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23222> (cit. 6.3.2014).

81 Viac informácií dostupných na <http://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/zameranie-integracnej-politiky-sr.html> (cit. 7.3.2014).

82 Viac informácií o seminári je dostupných na <http://www.emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/76-ba-seminar-august-2013> (cit. 2.1.2014).

83 Viac informácií dostupných na www.mic.iom.sk (citované 30.12.2013).

vateľov, ktorí zamestnávajú alebo by mali záujem zamestnať cudzincov,

- spoluprácu s komunitami cudzincov a podporu interkultúrnej výmeny – základnou aktivitou MIC v oblasti vzájomnej interkultúrnej výmeny sú už od roku 2006 multikultúrne a komunitné informačné stretnutia organizované kultúrnymi mediátormi.⁸⁴ Stretnutia predstavujú jedinečný komunikačný prvok medzi komunitami cudzincov a slovenskou majoritou. Informačné stretnutia môžu mať charakter kultúrnych alebo spoločenských podujatí, diskusií, workshopov,
- workshopy pre kultúrnych mediátorov – počas roku 2013 zorganizovalo MIC workshopy a pracovné stretnutia, ktorých hlavným cieľom bolo zlepšenie a posilnenie činnosti komunit cudzincov v oblasti interkultúrnej výmeny. Témy workshopov pokrývali nové oblasti rozvoja komunit cudzincov. Workshopy napomáhali k výmene zručností, kompetencií a vedomostí potrebných pre prácu v oblasti interkulturality, podpory komunitného života a posilňovali efektívnu komunikáciu s inštitúciami a majoritou.

Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 4 – cieľom projektu je poskytovanie efektívnej a komplexnej právnej pomoci a poradenstva migrantom legálne sa zdržiavajúcim na území SR. Takto projekt napomáha integrácii cudzincov z tretích krajín do slovenskej spoločnosti, ale zároveň sa jeho prostredníctvom identifikujú najväčšie prekážky integrácie a zastupujú sa záujmy migrantov voči štátnym inštitúciami.⁸⁵ Viac informácií sa nachádza aj v kapitolách 3.1.2 a 5.1.

84 S cieľom zlepšenia organizácie komunitného života cudzincov a posilnenia interkultúrnej výmeny medzi komunitami a majoritnou spoločnosťou spolupracuje MIC so sieťou kultúrnych mediátorov pre jednotlivé komunity cudzincov. Úlohou kultúrnych mediátorov je sprostredkovať komunite užitočné informácie v oblasti integrácie a pôsobiť ako sprostredkovateľ v komunikácii medzi komunitami cudzincov a majoritnou spoločnosťou. Celkovo spolupracuje MIC s 21 kultúrnymi mediátormi.

85 Viac informácií na <http://www.hrl.sk/projekty/pravna-poradna-pre-pobyt-obcianstvo-4> (cit. 7.10.2013).

Bakhita PLUS – projekt je zameraný na zraniteľnú skupinu maloletých bez sprievodu, ktorým sa poskytujú psychologické služby (terapeutické, diagnostické), sociálne poradenstvo a služby sociokultúrnej orientácie, ako aj výučba slovenského jazyka, čo prispieva k ich efektívnejšej integrácii do slovenskej spoločnosti. Súčasťou poskytovaných služieb je aj informovanie cieľovej skupiny zamerané na prevenciu proti obchodovaniu s ľuďmi.⁸⁶ Viac informácií sa nachádza aj v kapitole 5.1.

Integrácia na cestách – projekt je zameraný na študentov stredných škôl, ktorým sa snaží priblížiť migračnú a integračnú problematiku. Projektové aktivity sa zameriavajú na besedy so zástupcami komunit cudzincov a vysielanie tejto problematiky v lokálnej a regionálnej televízii. Súčasťou projektu je aj záverečná vernisáž s fotoreportážou a publikácia so základnými údajmi o migračnej politike na Slovensku s dôležitými kontaktmi, ale aj najzaujímavejšími názormi a fotografiami z putovania po Slovensku, ktorá bude distribuovaná na stredné školy a do komunit migrantov v slovenskom a anglickom jazyku.⁸⁷

Multikultúrne rozprávky – výstupom projektu je publikácia knihy rozprávok zozbieraných od cudzincov žijúcich na Slovensku, pričom sa zároveň realizujú spoločné čítania migrantov s deťmi na základných školách po celom Slovensku. Súčasťou projektu je aj výtvarná súťaž pre deti a diskusné stretnutie na tému integrácie detí migrantov na Slovensku.⁸⁸

Časy nových menších – cieľom projektu je zvýšenie povedomia slovenskej verejnosti o živote, kultúre, tradíciách nových menších žijúcich na Slovensku a ich postavení v slovenskej spoločnosti, pričom sa zameriava najmä na prípravu najväčšej aktivity v rámci projek-

86 Viac informácií na <http://charita.sk/stranky/pomoc-utecencom> (cit. 7.10.2013).

87 Viac informácií na <http://www.integruij.sk/integracia-na-cestach-relacie> (cit. 7.10.2013).

88 Viac informácií na <http://www.intenda.sk/multikulturne-rozpravky-podpori-eu-z-fondu-pre-integraciu-cudzincov> (cit. 7.10.2013).

tu – festivalu Týždeň nových menších (Fjúžn), ktorý pokračoval v roku 2013 už svojím 8. ročníkom. V rámci festivalu sa konali jednorazové kultúrno-spoločenské podujatia, ako diskusia, premietanie filmov, koncerty, bazár, gastronomické ochutnávky a pod.⁸⁹

V roku 2012 sa zapojila SR aj do regionálneho projektu **Next door family (Susedia odvedľa)** podporeného z EIF, ktorý pokračoval aj v roku 2013. Cieľom projektu, ktorý prebiehal okrem SR spoločne v Belgicku, Maďarsku, Taliansku, Španielsku, na Malte a v Českej republike, bolo vytvoriť priestor na stretnutia domácich a cudzineckých rodín žijúcich v jednej zo zúčastnených krajín na spoločnom obede, a tak napomôcť vzájomnému spoznávaniu sa. Spoločný obed sa konal 18. novembra 2012 a v SR sa uskutočnilo 16 stretnutí v 9 mestách. V roku 2013 bol o projekte vydaný film „Next Door Family“ s českými a anglickými titulkami, ktorý bol v rámci SR distribuovaný spolu s ďalšími vzdelávacími materiálmi o migrácii pre pedagógov do 152 škôl.⁹⁰

Okrem projektov zameraných konkrétne na podporu participácie a vnímania migrantov v majoritnej spoločnosti boli projekty zamerané aj na výmenu skúseností medzi odborníkmi pôsobiacimi v tejto oblasti. Išlo najmä o projekty:

Príklady dobrej praxe vo vzdelávaní detí cudzincov v zahraničí – hlavným cieľom projektu je posilniť prostredníctvom zdieľania úspešných zahraničných modelov odborné kapacity pedagógov základných škôl a expertov v oblasti integrácie detí cudzincov vo vzdelávacom systéme s cieľom uľahčenia integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.⁹¹

89 Viac informácií na <http://www.fjuzn.sk/index.php> (cit. 7.10.2013).

90 Viac informácií na <http://www.nextdoorfamily.eu/sl/index.php/sk/> (cit. 4.10.2013).

91 Viac informácií je dostupných na www.nms.sk (cit. 7.10.2013).

Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike III, IV – cieľom projektu je zlepšiť kvalitu poskytovaných služieb napomáhajúcich integrácii cudzincov v SR prostredníctvom budovania odborných kapacít zainteresovaných subjektov štátnej správy a samosprávy. Budovanie kapacít prebieha formou tréningov a workshopov zameraných na posilnenie interkultúrnych znalostí a komunikačných zručností vybraných odborníkov na regionálnej úrovni za účasti zástupcov migrantských komunit.⁹²

Fórum integrácie – platforma pre otvorený dialóg o migrácii a integrácii cudzincov – projektovým cieľom je vytvorenie a rozvoj otvorenej platformy umožňujúcej vzájomnú výmenu informácií a skúseností na národnej a medzinárodnej úrovni, ktorá zahŕňa odborníkov z rôznych oblastí migrácie a integrácie na Slovensku vrátane zástupcov migrantov.⁹³

V súvislosti s otázkou integrácie je potrebné spomenúť aj výskumný projekt **Prítomní a predsa (ne)viditeľní? Kultúrna a sociálna integrácia cudzincov v lokálnej perspektíve**, kde je hlavným cieľom projektu analýza sociálnej a kultúrnej integrácie cudzincov z tretích krajín na lokálnej úrovni prostredníctvom prípadových štúdií v troch vybraných lokalitách antropologickým výskumom. Zároveň bude zorganizovaný odborný seminár pre aktérov migračnej a integračnej politiky na Slovensku a Fórum rozmanitosti – diskusné fórum pre širšiu verejnosť.⁹⁴

Okrem projektov financovaných z fondov EÚ s cieľom predložiť vyvážené a podložené informácie, ktoré prispievajú k vytváraniu informovaného názoru o migrácii a migrantoch,

92 Viac informácií je dostupných na <http://www.mic.iom.sk/dialog/projekt> (cit. 8.10.2013).

93 Viac informácií je dostupných na <http://www.hrl.sk/projekty/forum-integracie-platforma-pre-otvoreny-dialog-o-migracii-integracii-cudzincov> (cit. 7.10.2013).

94 Viac informácií je dostupných na [http://www.ivo.sk/7024/sk/projekty/pritomni-a-predsa-\(ne\)viditelni?-kultura-a-socialna-integracia-cudzincov-v-lokalnej-perspektive](http://www.ivo.sk/7024/sk/projekty/pritomni-a-predsa-(ne)viditelni?-kultura-a-socialna-integracia-cudzincov-v-lokalnej-perspektive) (cit. 7.10.2013).

začleniť tieto informácie do vzdelávania, posilniť diskusiu o migrácii a migrantoch, a prispieť tak k dekonštrukcii stereotypov a mýtov v spoločnosti a k predchádzaniu prejavom intolerancie, diskriminácie a xenofóbie, bol v roku 2013 realizovaný aj projekt **Aj my sme tu doma**. V rámci neho bol spracovaný dokumentárny film „Aj my sme tu doma“ o živote migrantov a o migrácii na Slovensku. Zároveň bol pripravený aj inštruktážny materiál pre pedagógov a lektorov o práci s filmom a začlenením témy migrácie do vzdelávania vrátane informačného plagátu. Tento materiál bol distribuovaný 104 adresátom (metodickým centrom, školám, ministerstvám, organizáciám pracujúcim s cudzincami alebo v oblasti podpory a ochrany ľudských práv a slobôd, ako aj ďalším). Verejná prezentácia filmu bola spojená s diskusiou o migrácii. Film sa následne premietal aj na iných podujatiach na tému menšín a migrácie (napr. Fjúžn alebo Jeden svet)⁹⁵.

S cieľom podporiť integráciu migrantov v SR a šírenie pozitívnych informácií o migrácii medzi majoritnou spoločnosťou sa IOM, ako aj Liga za ľudské práva predstavili v júli 2013 na najväčšom multikultúrnom **Festivale Bazant Pohoda**. V stánku IOM sa mohli návštevníci z rôznych materiálov a aktivít dozvedieť viac o migrácii a pomoci migrantom pri integrácii na Slovensku. IOM prišla na Pohodu aj s novou kampaňou **Nestaň sa obeťou obchodovania s ľuďmi**. Materiály upozorňujú na riziká obchodovania s ľuďmi a ponúkajú helplinku 0800 800 818.⁹⁶ Liga za ľudské práva spolu s Nadáciou Milana Šimečku pripravila workshopy o migrácii, integrácii a Afganistane, články a rozhovory s cudzincami a o cudzincoch.⁹⁷

95 Viac informácií je dostupných na <http://www.iom.sk/sk/aktivita/integracia-migrantov/uskutocnili-sme-integracia/285-aj-my-sme-tu-doma-vzdelavacie-materialy-o-migracii-pre-pedagogov-a-lektorov> (cit. 4.10.2013).

96 Viac informácií je dostupných na www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/318-iom-na-pohode-2013 (cit. 4.10.2013).

97 Viac informácií je dostupných na <http://www.hrl.sk/aktuality/liga-za-ludske-prava-aj-tento-rok-na-festival-bazant-pohoda-2013> (cit. 1.11.2013).

V tejto súvislosti je potrebné spomenúť, že v roku 2013 získala Liga za ľudské práva cenu veľvyslanectva USA v SR za svoje aktivity v oblasti ochrany ľudských práv migrantov.⁹⁸

V oblasti medzinárodnej spolupráce na poli integrácie sa SR zapája do činnosti Národných kontaktných bodov pre integráciu (NCPI) a zástupcovia SR (nominovaní odborníci z mimovládnych organizácií pôsobiaci v oblasti migrácie a integrácie cudzincov v SR ako napr. Nadácia Milana Šimečku, Liga za ľudské práva, Centrum pre výskum etnicity a kultúry), ktorí takisto participovali na príprave Integračnej politiky SR, sa pravidelne zúčastňujú aj na stretnutiach EÚ a platforme pre integráciu (EU Integration Forum). Čo sa týka spolupráce s tretími krajinami, tam SR zatiaľ nespolupracuje špecificky s krajinami pôvodu v oblasti manažmentu migrácie. Migrácia a jej riadenie je zatiaľ riešené v rámci širšej spolupráce a všeobecných dohôd s týmito krajinami – napr. v oblasti školstva, obchodnej spolupráce alebo rozvojovej pomoci.

Na národnej úrovni v oblasti integrácie je okrem koordinovanej prípravy Integračnej politiky SR potrebné spomenúť činnosť Medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC). MEKOMIC posudzuje a vypracováva odborné stanoviská ku koncepčným materiálom a koordinuje vypracovanie pozícií SR k materiálom a smerniciam EÚ, a napomáha tak tvorbe migračnej a integračnej politiky SR. Zaujíma tiež pozície a stanoviská k otázkam zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR. V roku 2013 sa jej činnosť sústredila najmä na prípravu Integračnej politiky SR vo forme stretnutia viac ako tridsiatich odborníkov zo štátnej a verejnej správy. Členovia MEKOMIC sú odborníci, ktorí zastupujú všetky kľúčové ústredné orgány štátnej

98 Cenu udelilo veľvyslanectvo USA pri príležitosti zverejnenej výročnej správy Ministerstva zahraničných vecí USA o ľudských právach za rok 2012. Viac informácií je dostupných na <http://www.hrl.sk/aktuality/liga-za-ludske-prava-ziskala-cenu-velvyslanectva-usa-v-bratislave> (cit. 1.11.2013).

správy, iných štátnych orgánov a inštitúcií, ako aj samosprávy. Na jej zasadnutia môžu byť prizvaní aj relevantní zástupcovia medzinárodných a mimovládnych organizácií, ako aj zástupcovia komunít cudzincov.

Spolupráca všetkých aktérov pôsobiacich v oblasti migrácie a integrácie prebieha aj v rámci projektov popísaných vyššie.

3.4.1 Občianstvo a naturalizácia

Podmienky nadobúdania a straty štátneho občianstva SR upravuje zákon o štátnom občianstve, ktorý nebol v priebehu roka 2013 novelizovaný. Žiadne legislatívne zmeny v oblasti nadobúdania štátneho občianstva teda v roku 2013 nenastali.

Otázka občianstva sa však objavuje opakovane v parlamentných a politických diskusiách od roku 2010 ako reakcia na prijatie zákona o štátnom občianstve v Maďarsku, podľa ktorého môže požiadať o maďarské občianstvo ktokoľvek, kto má predkov z Maďarska či Uhorska a kto ovláda maďarčinu. Keďže sa tieto podmienky vzťahujú na väčšinu príslušníkov maďarskej menšiny žijúcej na Slovensku, SR v roku 2010 zareagovala zmenou legislatívy a prijatie cudzieho občianstva podmienila stratou slovenského. Od tohto roku sú preto vyvíjané či už zo strany verejnosti alebo niektorých politických strán aktivity na zrušenie tohto zákona. V tejto veci mal rozhodnúť aj Ústavný súd SR na jeseň 2013, ale ani do konca roka 2013 nebolo prijaté žiadne rozhodnutie. Takisto vo veci vydal stanovisko aj ESLP, ktorý zamietol sťažnosť dvoch bývalých slovenských občanov. Tí stratili občianstvo SR po nadobudnutí maďarského. Viac informácií sa nachádza v kapitole 2.2.

3.5 Riadenie migrácie a mobilita

V kontexte legálnej migrácie poskytuje táto kapitola informácie o vývoji v oblasti vízovej politiky, monitorovania hraníc a súvisiacej medzinárodnej spolupráci.

3.5.1 Schengenské opatrenia a vízová politika

SR vstúpila do schengenského priestoru v roku 2007. Základným strategickým nástrojom SR pre oblasť schengenskej spolupráce je *Schengenský akčný plán* prijatý uznesením vlády SR č. 755 z 30. novembra 2011, v ktorom sú rozpracované schengenské opatrenia, ktoré prijala SR v špecifických oblastiach. Uvedené bolo rozpracované v už aj skôr schválenom dokumente, ktorým je *Národný plán riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 až 2014*.⁹⁹

V rokoch 2012 a 2013 bola podľa vopred schváleného päťročného plánu SR spolu s ďalšími vybranými členskými štátmi podrobená schengenskému hodnoteniu, pričom v roku 2013 prebehli úspešne hodnotenia pre oblasť víz, pozemných hraníc a Schengenského informačného systému. Výsledkom hodnotení je 9 hodnotiacich správ, ktoré obsahujú okrem prevažujúcich pozitívnych zistení hodnotiaceho tímu i odporúčania na ďalšie zlepšenia v niektorých hodnotených oblastiach.¹⁰⁰

Z legislatívneho hľadiska nadobudlo dňa 19. júla 2013 účinnosť *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 610/2013, ktorým sa mení nariadenie 562/2006/ES, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách*

99 Národný plán riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 až 2014 bol prijatý uznesením vlády SR č. 473 zo 6. júla 2011, dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19962> (cit. 30.12.2013).

100 Hodnotiace správy sú v režime stupňa „vyhradené“. Bližšie verejne dostupné informácie sú k dispozícii v „Informácia o priebehu a výsledkoch hodnotenia správneho uplatňovania schengenského acquis v SR“, ktoré vzala na vedomie vláda SR na svojom zasadnutí dňa 18. decembra 2013, dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23146> (cit. 30.12.2013).

upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc), Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, nariadenia Rady (ES) č. 1683/95 a (ES) č. 539/2001 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 a (ES) č. 810/2009. Na základe uvedeného nariadenia boli zavedené nové opatrenia týkajúce sa zmenených podmienok prekračovania vonkajšej hranice SR s Ukrajinou a na medzinárodných letiskách. Zmena priniesla uľahčenie počítania trvania krátkodobého pobytu odo dňa vstupu štátneho príslušníka tretej krajiny na územie schengenského priestoru, nové postupy pri pečiatkovaní cestovných dokladov a podmienky časovej platnosti a uznávania cestovných dokladov štátnych príslušníkov tretích krajín.

Čo sa týka oblasti víz, v súlade s vízovým kódexom je v súčasnosti nainštalovaný Vízový informačný systém (VIS) na 65 ZÚ SR vrátane generálnych konzulátov. Postupne pribúda aj počet ZÚ so zavedeným zberom odtlačkov prstov, ktorých je aktuálne 16: Abuja, Astana, Bagdad, Bangkok, Brazília, Buenos Aires, Hanoj, Havana, Jakarta, Káhira, Kuvajt, Nairobi, Pretória, Taškent, Teherán a Tel Aviv. Dňa 14. novembra bol zavedený v strednej a juhovýchodnej Ázii a v palestínskych teritóriách.

Zavedenie zberu odtlačkov prstov pri podávaní žiadostí o vízum sa pripravuje v ďalších regiónoch, ktoré sú z hľadiska počtu vydávaných víz pre SR ťažiskové. Jeho predpokladaným termínom v krajinách Kaukazu, Moldavska, Bielorusku, na Ukrajine, štátoch bývalej Juhoslávie, Albánsku a Turecku je 18. september 2014, v Ruskej federácii je to 23. október 2014, v Bangladéši, Bhutáne, Indii, na Maldivách, v Nepále, Pakistane a Srí Lanke je predpokladaným termínom 5. február 2015.

V oblasti posilnenia spolupráce medzi konzulátmi členských krajín spolupracujú ZÚ SR v súlade s vízovým kódexom aktívne so ZÚ ostatných členských krajín v rámci miestnej schengenskej spolupráce. V priebehu roka

2013 vstúpili do platnosti alebo sa pripravovali nasledujúce dohody o vzájomnom zastupovaní pri vydávaní víz:

Členská krajina, s ktorou existuje dohoda o zastupovaní	Krajina, ktorá sa pokrýva
Dohoda medzi SR a Maďarskom (vstup do platnosti: 30. november 2012, začiatok vydávania víz: 1. január 2013).	Zastupiteľský úrad SR v Nigérii (Abuja) vydáva víza pre občanov Nigérie, ktorí plánujú cestovať do Maďarska.
Zmena prílohy k Dohode medzi SR a Rakúskom o vykonávaní Dohody medzi SR a Rakúskom, podpísanej 6. mája 2011 (vstup do platnosti: 1. október 2013).	Zastupiteľský úrad Rakúska v Maroku (Rabat) vydáva víza pre občanov Maroka, ktorí plánujú cestovať do SR. ¹⁰¹
Dohoda medzi MZVaEZ SR a Federálnym ministerstvom zahraničných vecí, zahraničného obchodu a rozvojovej spolupráce Belgického kráľovstva o zastupovaní pri vydávaní víz (vstup do platnosti: 1. júl 2013).	Veľvyslanectvo SR v Iraku (Bagdad) vydáva víza pre občanov Iraku, ktorí plánujú cestovať do Belgicka. Veľvyslanectvá Belgicka v Konžskej demokratickej republike a v Burundi vydávajú víza pre občanov uvedených krajín, ktorí plánujú cestovať do SR.
Zmena Protokolu SR a ČR o vykonávaní Dohody medzi SR a ČR o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárnych úradov svojich štátov vo vízovom konaní podpísanom 4. novembra 2011 (vstup do platnosti: 9. október 2013).	Veľvyslanectvo ČR v Libanone (Bejrút) vydáva víza pre občanov s trvalým pobytom v Sýrii, ktorí plánujú cestovať do SR. ¹⁰²
Dohoda medzi MZVaEZ SR a Ministerstvom zahraničných vecí a spolupráce Španielskeho kráľovstva o zastupovaní pri vydávaní víz (vstup do platnosti: 1. jún 2013).	Zastupiteľské úrady Španielska v Peru, na Jamajke, v Kolumbii a na Haiti vydávajú víza pre občanov uvedených krajín, ktorí plánujú cestovať do SR.
Pripravované dohody	
Dohoda medzi MZVaEZ SR a MZV Švajčiarska o zastupovaní vo vízovom konaní.	Veľvyslanectvo SR v Bagdade by malo vydávať víza pre určité kategórie občanov Iraku cestujúcich do Švajčiarska, veľvyslanectvá Švajčiarska v Tanzánii a v Nepále by mali vydávať víza pre občanov týchto krajín cestujúcich do SR.
Dohoda medzi MZVaEZ SR a MZV Portugalska o zastupovaní vo vízovom konaní.	Veľvyslanectvo SR v Minsku by malo vydávať víza pre občanov Bieloruska cestujúcich do Portugalska, veľvyslanectvá Portugalska v Angole, v Guinei-Bissau, v Kapverdskej republike, v Mozambiku, na ostrove Svätý Tomáš a Princov ostrov a vo Východnom Timore by mali vydávať víza pre občanov týchto krajín cestujúcich do SR.
Dohoda medzi MZVaEZ SR a MZV Lotyšska o zastupovaní vo vízovom konaní.	ZÚ Lotyšska v Kaliningrade by mal vydávať víza pre občanov Kaliningradskej oblasti (Rusko) cestujúcich do SR.
Dohoda medzi MZaEZ SR a MZV Talianska o zastupovaní vo vízovom konaní.	Krajiny, kde by malo Taliansko vydávať víza v mene SR, ešte nie sú spresnené.

101 Podľa pôvodnej Dohody Rakúsko zastupuje SR pri vydávaní víz v Libanone a Jordánsku.

102 Podľa pôvodnej dohody Česko zastupuje SR pri vydávaní víz v Afganistane, Alžírsku, Pakistane, Ghane, Mongolsku a na Filipinách, SR recipročne v Keni.

Na národnej úrovni prebieha príprava k VIS Mailu v zmysle legislatívneho aktu – *Vykonávacie rozhodnutie Komisie zo 6. septembra 2013, ktorým sa mení príloha k vykonávaciemu rozhodnutiu EK, ktorým sa prijímajú technické špecifikácie pre komunikačný mechanizmus VIS Mail na účely nariadenia 767/2008/ES o vízovom informačnom systéme a výmene údajov o krátkodobých vízach medzi členskými štátmi (nariadenie o VIS)*. Zavedenie VIS Mailu do praxe bude mať pozitívny vplyv na zmenu spôsobu komunikácie medzi jednotlivými ZÚ členských štátov EÚ v oblasti vízovej politiky.

V oblasti víz je taktiež na národnej úrovni potrebné spomenúť novelu zákona o pobyte cudzincov účinnú od 1. mája 2013, ktorá zaviedla novú povinnosť pri predkladaní pozvania cudzinca overeného oddelením cudzineckej polície k žiadosti o vydanie schengenského víza, a to je preukázanie sa pozývajúcej osoby zostatkom na účte vo výške 2 377,08 eura (12 - násobku životného minima) plus 56 eur/deň pobytu. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy postačovalo v tomto prípade čestné vyhlásenie o tom, že pozývajúca osoba pokryje náklady spojené s pobytom a vycestovaním.

Tabuľka 2 v prílohe 2 uvádza počet schengenských a národných víz vydaných SR v roku 2013. Navyše, v zmysle článku 35 Vízového kódexu boli na vonkajšej hranici udelené v roku 2013 4 víza. Na vonkajšej hranici sa začala na letiskách SR vykonávať v roku 2013 aj kontrola podľa verifikácie.

3.5.2 Monitorovanie hraníc

Opatrenia v tejto oblasti zahŕňajú najmä technickú modernizáciu vybavenia vonkajšej hranice, vzdelávanie policajtov, ale aj medzinárodnú spoluprácu. Opatrenia v oblasti ochrany hraníc v kontexte nelegálnej migrácie sú popísané v kapitole 8.

Základným dokumentom v tejto oblasti je *Národný plán riadenia kontroly hraníc Sloven-*

*skej republiky na roky 2011 – 2014*¹⁰³. Podľa harmonogramu uvedeného plánu boli v roku 2013 vykonané pravidelné školenia príslušníkov PZ zaradených na oddeleniach hraničnej kontroly PZ. Tieto školenia a tréningy sú zamerané na prehĺbovanie vedomostí z oblasti hraničnej kontroly a hraničného dozoru. Školenia prebiehali aj v oblasti odhaľovania obetí obchodovania s ľuďmi (ďalšie informácie sa nachádzajú aj v kapitole 6), ako aj v oblasti posilnenia interkultúrnych zručností (ďalšie informácie sa nachádzajú aj v kapitole 3.4).

S cieľom podpory ďalšieho postupného vybudovania integrovaného systému správy vonkajších hraníc bolo v roku 2013 z Európskeho fondu pre vonkajšie hranice (EBF) financované:

- na vonkajšej pozemnej hranici s Ukrajinou zabezpečenie 6 objektov oddelení hraničnej kontroly perimetrickým káblom, boli zakúpení elektronickí vrátnici, kamery s podsvietením a videozáznamníky,
- modernizácia 2 existujúcich zariadení na zisťovanie prítomnosti živých osôb v priestoroch kamiónov a nákladných motorových vozidiel EPOFAT GATE GUARD na hraničnom priechode Vyšné Nemecké,
- na vonkajšej hranici s Ukrajinou zaobstaranie mobilných termokamier, mobilných čítačiek cestovných dokladov, mobilných zariadení na overovanie pravosti cestovných dokladov, počítačových a kopírovacích zostáv, ručných svietidiel a komunikačných súprav,
- obmena výpočtovej a spojovacej techniky vyššieho štandardu s cieľom zabezpečenia kvalitnejšej, rýchlejšej a bezporuchovej komunikácie policajtov zabezpečujúcich medzinárodnú výmenu informácií prostredníctvom národnej ústredne SIRENE a spoločných kontaktných pracovísk zabezpečujúcich operatívnu spoluprácu medzi členskými štátmi pri ochrane vonkajšej hranice,

¹⁰³ Národný plán riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 – 2014 bol schválený uznesením vlády SR č. 476 dňa 6. júla 2011, dostupný na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19962> (cit. 2.11.2013).

- doplnenie detekčného systému „Radiobarrier“ a špeciálneho technického vybavenia „Fotopasce“ na vonkajšej hranici s Ukrajinou.

V súčasnosti prebieha na medzinárodnom letisku Poprad – Tatry výstavba nového odletového terminálu, ktorý bude plne vyhovovať kritériám Schengenu v oblasti infraštruktúry vybavovania cestujúcich.

Čo sa týka systému EUROSUR, v októbri 2013 sa vo Vyšnom Komárniku uskutočnilo pracovné stretnutie Poľska a SR týkajúce sa prípadného čerpania finančných prostriedkov, ktoré by bolo možné v budúcnosti využiť na jeho technickú podporu a softvérový rozvoj. Poľská strana k uvedenému projektu z technických dôvodov nepristúpila, avšak nevyklúčila spoluprácu v budúcnosti.

V oblasti medzinárodnej spolupráce bola 30. októbra 2013 podpísaná *Dohoda medzi Ministerstvom vnútra SR a Správou Štátnej hraničnej služby Ukrajiny o spoločných hliadkach na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici*. Dohoda bola podpísaná v záujme plnenia úloh na úseku ochrany (kontroly) slovensko-ukrajinskej štátnej hranice a s cieľom účinne bojovať proti neoprávnenému prekračovaniu slovensko-ukrajinskej štátnej hranice mimo hraničných priechodov osobami, ako aj proti neoprávnenému prejazdu dopravnými prostriedkami alebo neoprávnenému prevozu tovaru.

3.5.3 Frontex

SR aktívne spolupracuje na aktivitách agentúry Frontex a pravidelne sa zapája do jej činnosti. V roku 2013 išlo najmä o účasť na jej spoločných operáciách na pozemných, morských alebo vzdušných hraniciach, pilotných projektoch, ktoré majú dlhodobější charakter, ako aj na rôznych školeniach, seminároch a pod.

SR sa v priebehu roka 2013 zúčastnila celkovo na 6 spoločných operáciách – Poseidon Land, MIZAR Flexi Force, Focal Point Air, Focal Point Land, Indalo, Jupiter a projekte Attica. Na spoločné operácie boli podľa zamerania operácie vyslaní experti na doklady, experti na hraničný dozor, experti na druholíniovú kontrolu a z technických prostriedkov hliadkovic vozidlá a lietadlo Cessna T182. Na projekte Attica sa zúčastnil jeden screener.¹⁰⁴

V roku 2013 nenastal neprimeraný ani špecifický tlak na vonkajšej schengenskej hranici SR, a tak SR nepotrebovala v tejto súvislosti pomoc alebo podporu inej členskej krajiny EÚ v rámci činnosti agentúry Frontex ani inak.

Spolupráca v rámci agentúry Frontex je významná aj z pohľadu prípravy situačných správ a analýzy rizík. Spolupráca významne prispieva k skvalitňovaniu práce v tejto oblasti a zároveň je dôležitým externým zdrojom informácií.

Aktívna spolupráca spočíva v pravidelnom zúčastňovaní sa analytikov ÚHCP P PZ na rokovaní viacerých skupín Frontexu (FRAN, EDF¹⁰⁵, WB RAN¹⁰⁶, EB RAN¹⁰⁷). V rámci uvedených skupín dochádza k výmene informácií o vývoji nelegálnej migrácie medzi zástupcami členských štátov, ale aj tretích krajín (nové trendy, modus operandi). Rovnako sú v rámci týchto skupín kontinuálne spracovávané analýzy rizík, jednak špecifické podľa konkrétneho úseku vonkajších hraníc, ale aj celkovo v rámci celoeurópskeho obrazu. Zástupcovia členských štátov sa aktívne zúčastňujú na školeniach organizovaných agentúrou v oblasti štatistik a analýzy rizík. Štatistické a analytické produkty jednotlivých členských štátov, ako aj produkty agentúry Frontex spracované v rámci konkrétnej skupiny sú zástupcom

¹⁰⁴ Celkový prehľad o operáciách agentúry Frontex a ich zameraní je dostupný na www.frontex.europa.eu (cit. 30.12.2013).

¹⁰⁵ EDF – projekt EÚ Falšovanie dokladov – EU Document Fraud Project.

¹⁰⁶ WB RAN – Sieť analýzy rizík pre západný Balkán – Western Balkan Risk Analysis Network.

¹⁰⁷ EB RAN – Sieť analýzy rizík pre východné hranice – Eastern Borders Risk Analysis Network.

členských štátov sprístupňované prostredníctvom chránenej siete ICONet, ktorí ich využívajú na ďalšiu analytickú činnosť v rámci hodnotenia rizík nelegálnej migrácie.

Školiace aktivity agentúry Frontex zamerané na problematiku obchodovania s ľuďmi sú bližšie popísané v kapitole 6.

Medzinárodná ochrana vrátane azylu

V roku 2013 došlo k zmene rastúceho trendu počtu podaných žiadostí o udelenie azylu, keď ich počet oproti roku 2012 klesol takmer o polovicu zo 732 podaných žiadostí na 441. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol počet žiadateľov o azyl, ktorým bol azyl udelený aj z dôvodu celkovo nižšieho počtu prijatých žiadostí, nižší – v roku 2012 bol udelený azyl 32 žiadateľom a v roku 2013 MÚ MV SR udelil azyl 15 žiadateľom. Takisto bol z tohto dôvodu udelený aj nižší počet doplnkových ochrán, a to 34, kde išlo o výrazný pokles v porovnaní s rokom 2012, kedy bolo udelených 104 doplnkových ochrán. V roku 2013 sa v 351 prípadoch rozhodlo o zastavení konania a v 123 prípadoch sa rozhodlo o neudelení azylu, čo predstavuje pokles oproti roku 2012, keď nebol udelený azyl v 334 prípadoch.¹⁰⁸

Výrazná zmena nenastala ani pri národnostnej štruktúre žiadateľov o azyl, keď aj v roku 2013 boli v porovnaní s rokom 2012 najčastejšími žiadateľmi žiadatelia z Afganistanu, Eritrey, Gruzínska a Somálska, aj keď pri žiadateľoch zo Somálska došlo k výraznému poklesu oproti roku 2012 z 223 žiadateľov na 57. Vzhľadom na situáciu v Sýrii nezaznamenala SR výrazný prílev žiadateľov o medzinárodnú ochranu z tejto krajiny, o azyl požiadalo v roku 2013 18 žiadateľov.¹⁰⁹

Taktiež je možné spomenúť, že SR je jednou z mála krajín¹¹⁰, ktorá nezaznamenala negatívny vplyv vízovej liberalizácie v krajinách západného Balkánu na nárast počtu žiadostí o azyl. V roku 2012 požiadali o medzinárodnú ochranu v SR 3 občania z krajín západného Balkánu (po jednej žiadosti od občanov Chorvátska, Srbska a Macedónska) a v roku 2013 to boli 2 žiadosti, obe od občanov Srbska.¹¹¹

¹⁰⁸ Štatistiky MÚ MV SR sú dostupné na <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (cit. 25.1.2014).

¹⁰⁹ Štatistiky MÚ MV SR sú dostupné na <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (cit. 25.1.2014).

¹¹⁰ V rámci Strategického výboru pre imigráciu, hranice a azyl (SCLFA) boli v roku 2013 prezentované výsledky monitoringu vplyvu vízovej liberalizácie v krajinách západného Balkánu na nárast počtu žiadostí o azyl v členských štátoch EÚ. Monitoring bol vykonaný na základe dotazníkov, ktoré za SR vyplňal MÚ MV SR v spolupráci s ÚHCP P PZ.

¹¹¹ Štatistiky MÚ MV SR sú dostupné na <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (cit. 25.1.2014).

4.1 Procedúry medzinárodnej ochrany

V tejto oblasti nenastali v roku 2013 žiadne zmeny. Každá žiadosť o azyl podaná v SR je skúmaná individuálne na základe faktov a okolností konkrétneho prípadu, ako aj v súvislosti s objektívnou situáciou v krajine pôvodu. Takisto v SR nenastali v roku 2013 žiadne zmeny týkajúce sa Dublinskej procedúry alebo celkovo zmeny v štruktúre, systéme a prijímacích kapacitách v oblasti medzinárodnej ochrany.¹¹²

Zmena týkajúca sa procedúr medzinárodnej ochrany, ktorá nastala v roku 2013, bola zavedená novelou zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii¹¹³. S účinnosťou od 1. januára 2013 môžu na základe novely v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu MÚ MV SR zastupovať žiadateľa o azyl iba advokát alebo Centrum právnej pomoci.¹¹⁴ Toto zastupovanie, ako aj zastupovanie v prvom stupni (pri prvoinštančnom rozhodnutí MÚ MV SR) je pre žiadateľov dlhodobu bezplatné, keďže ho zabezpečujú mimovládne organizácie prostredníctvom projektov financovaných z ERF. Zároveň aj zastupovanie Centrom právnej pomoci podľa slovenskej legislatívy je pre žiadateľov bezplatné. Cieľom tohto opatrenia je obmedziť nekvalifikované právne zastúpenie, ku ktorému v praxi dochádzalo. V súdnom konaní dochádzalo vo všeobecnosti často k prietahom v dôsledku nie správne vedeného laického zastúpenia. Zastúpenie advokátom má skvalitniť zastupovanie pred súdmi a poskytnúť účastníkovi garanciu zodpoved-

nosti za prípadnú spôsobenú škodu, ktorá predchádzajúcou právnou úpravou poskytovaná nebola.¹¹⁵

Taktiež je v súvislosti s procedúrami medzinárodnej ochrany potrebné spomenúť novelu nariadenia vlády SR, ktorou sa vydáva zoznam bezpečných tretích krajín a bezpečných krajín pôvodu¹¹⁶, ktorá nadobudla účinnosť 15. júla 2013. Novelou sa zo zoznamu bezpečných krajín pôvodu vypustilo Chorvátsko a do tohto zoznamu sa doplnila Čierna Hora.

V tejto oblasti stoja za zmienku aj súdne rozhodnutia. Aj keď nie sú podľa právneho systému SR súdne rozhodnutia prameňom práva, Najvyšší súd SR zverejňuje svoje rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR a v zásade požívajú vážnosť a akceptáciu pri súdoch nižšieho stupňa, keď rozhodujú v skutkovo podobných prípadoch. Z tohto dôvodu je možné spomenúť v oblasti medzinárodnej ochrany právny názor Najvyššieho súdu SR vyslovený v rozsudku sp. zn. 1Sža/10/2013 z 9. apríla 2013, ktorý bol aj publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 7/2013.

Podľa uvedeného rozhodnutia je otázka dôveryhodnosti žiadateľa o medzinárodnú ochranu z hľadiska rozhodovania o jej udelení zásadná. Pri jej posudzovaní je preto potrebné postupovať veľmi starostlivo, pričom nepochybne platí, že základný rámec posudzovania vytvára výpoveď žiadateľa. Žiadateľ nesie bremeno tvrdenia, ktoré je ďalej vo vzájomnej interakcii so správnym orgánom rozvíjané a doplnené dôkazným bremenom. Nie je však povinnosťou žiadateľa o azyl, aby

preukazoval prenasledovanie svojej osoby inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou. Naopak, povinnosťou správneho orgánu je, aby zhromaždil v pochybnostiach všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú, spochybňujú alebo potvrdzujú. Žiadateľ teda nemusí preukazovať svoje prenasledovanie iným spôsobom ako svojou vlastnou dôveryhodnou výpoveďou. Je na MÚ MV SR ako správnom orgáne, aby, ak má pochybnosti o dôveryhodnosti výpovede, našiel dôkazy o tom, že tvrdenie žiadateľa nemôže byť pravdivé.

V tejto oblasti je takisto veľmi významnou participácia SR na činnosti EASO. V roku 2013 sa zúčastnila SR na 17 pravidelných rokovaní EASO a 4 osobitných stretnutiach mimo plánu EASO len pre vymedzených expertov. K výsledkom aktívnej participácie slovenských expertov na rokovaníach patrí okrem získavania pravidelných aktuálnych informácií k problematike na poli medzinárodnej ochrany napríklad zahrnutie Somálska ako top krajiny pôvodu žiadateľov o azyl do pilotného projektu COINETWORKs, ktorý má za cieľ efektívne vymieňanie informácií o tejto krajine. V tejto skupine aktuálne pôsobí jeden zástupca SR.

Zároveň boli v rámci činnosti EASO vyškolení dvaja zamestnanci procedurálneho odboru MÚ MV SR v rámci systému vzdelávania European asylum curriculum k dvom modulom, ktorí sa tak stali národnými školiteľmi a môžu realizovať ďalšie školenia pre zamestnancov MÚ MV SR.

SR takisto pôsobila v pracovnej skupine na prípravu školiaceho modulu pre manažerov v oblasti azylu. Súčasne sa aktívne zapojila aj do iniciatívy zameranej na zvýšenie kvality azylového konania, ktorú realizuje EASO pod názvom Quality Matrix.

V decembri 2013 bol vyslaný zástupca SR do štruktúr EASO, kde bude pôsobiť jeden rok. Na začiatku roka 2014 sa taktiež uskutočnilo vyslanie jedného experta SR do Bulharska prostredníctvom Azylového podporného tímu EASO – pomoc v oblasti prijímania žiadateľov o azyl.

V rámci siete ENARO (sieť organizácií, ktoré zabezpečujú prijímanie žiadateľov o azyl) sa v júni 2013 uskutočnilo napr. prijatie dvoch zástupcov Švédska a Srbska. Výmena bola zameraná na manažment konfliktov a prácu s problematickými žiadateľmi o medzinárodnú ochranu. V rámci tejto výmeny boli nadviazané kontakty, ktoré viedli následne k pracovnej návšteve srbskej delegácie v októbri 2013. V rámci tejto návštevy sa srbskí kolegovia oboznámili s azylovým systémom SR a prebehla aj vzájomná výmena praktických skúseností. Obidve strany plánujú v tejto spolupráci pokračovať aj v budúcnosti, a to najmä prostredníctvom školení pracovníkov.

V rámci mobilitných partnerstiev participovala SR v Moldavsku ako partner projektu **Budovanie školiacich a analytických kapacít v oblasti migrácie v Moldavsku a Gruzínsku** (GovAc). Cieľom projektu bolo zaviesť v oblasti migrácie a azylu trvalý mechanizmus, ktorý zabezpečí samostatný a inštitucionalizovaný školiaci mechanizmus v týchto krajinách. SR prispela vyslaním expertov, ktorí školili kolegov v Moldavsku.¹¹⁷

SR sa taktiež plánuje zapojiť ako líderská krajina do mobilitného partnerstva EÚ s Azerbajdžanom, k uzavretiu ktorého došlo na Rade EÚ pre spravodlivosť a vnútro v dňoch 5. – 6. decembra 2013.

112 Komplexné informácie o štruktúre a systéme fungovania azylových zariadení v SR je možné získať zo štúdie EMN. Michálková (2013): Organizácia azylových zariadení pre žiadateľov o azyl v Slovenskej republike, Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na <http://www.emn.sk/sk/na-stiahnutie> (cit. 31.12.2013).

113 Zákon č. 335/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

114 Do konca roka 2012 mimovládne organizácie zastupovali svojich klientov v konaní pred súdmi na základe plnej moci udelenéj pracovníkovi pracujúcemu pre danú mimovládnu organizáciu.

115 Dôvodová správa k zákonu č. 335/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, dostupné na <http://www.najpravosk.sk/dovodove-spravy/rok-2012/335-2012-z-z.html?print=1> (cit. 2.12.2013).

116 Nariadenie vlády SR č. 205/2013, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 716/2002 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam bezpečných tretích krajín a bezpečných krajín pôvodu v znení neskorších predpisov.

117 Pozri Bachtíková, Ulrichová (2013): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2012. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/photo/download/emn_reports/emn-sk_vyr-sprava-politiky-migr-azylo-sr_2012_sk.pdf (cit. 4.11.2013).

4.2 Prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu

V tejto oblasti je potrebné spomenúť aktivity SR, a to najmä v oblasti relokácií a presídľovania.

Čo sa týka relokácií, v roku 2013 pokračoval projekt Eurema II, ktorý sa začal realizovať v roku 2012. V rámci tohto projektu SR ponúkla, že poskytne azyl 10 osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré sa nachádzajú na Malte, a to konkrétne zraniteľným osobám – rodinám alebo osamelým rodičom s deťmi. V rámci tohto projektu sa však žiadnu relokáciu nepodarilo zrealizovať, a to najmä z dôvodu malej atraktívnosti SR pre tieto osoby (**pozri Tabuľku 6 v prílohe 2**).

Z pohľadu presídľovania SR na základe trilaterálnej *Dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku* (platná dohoda od 24. júna 2012 do 24. septembra 2013, nová dohoda bola podpísaná 24. júna 2013 na 15 mesiacov) poskytla v roku 2013 na svojom území dočasné útočisko pre 138 nových utečencov. Postupne 6., 7. a 13. júla 2013 prišla na Slovensko skupina 79 afganských utečencov z Iránu pozostávajúca z 25 rodín (48 dospelých a 31 detí). Dňa 18. júla 2013 prijala SR skupinu 59 utečencov z Eritrey, spolu 15 rodín (24 dospelých a 35 detí). V oboch prípadoch išlo o utečencov, ktorí boli postupne presídľovaní do bezpečných tretích krajín. SR poskytuje týmto osobám počas ich pobytu kompletný servis, ubytovanie, stravu a základné hygienické potreby. Na základe dohody medzi SR a USA SR pravidelne presídľuje na svoje územie utečencov z Kuby. V roku 2013 bolo presídlených 5 takýchto osôb. **Tabuľka 7 v prílohe 2** poskytuje prehľad o ich počte.

4.3 Integrácia žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

Najvýznamnejším prvkom, ktorý prispieva k integrácii týchto skupín osôb, sú aktivity financované z európskych fondov, konkrétne z ERF. Čo sa týka žiadateľov o medzinárodnú ochranu, v roku 2013 išlo najmä o projekty:

Lepšia kvalita života pre všetkých V – projekt je zameraný na celkové zlepšenie situácie a kvalitu života žiadateľov o azyl nachádzajúcich sa v azylových zariadeniach na západnom Slovensku (pobytový tábor Rohovce) a ÚPZC v Medveďove formou poskytovania základných, doplnkových a sprievodných služieb (sociálna starostlivosť a poradenstvo, zdravotná a psychologická starostlivosť, právne poradenstvo a pomoc, vzdelávanie, jazyková príprava, ale aj materiálna pomoc, tlmočenie a preklady). Služby sú poskytované aj žiadateľom o azyl, ktorí vstúpili do pracovnoprávného alebo podobného pracovného vzťahu, a ktorí môžu byť ubytovaní aj mimo azylových zariadení.¹¹⁸

Obec Rovné – pomoc žiadateľom o azyl – cieľom projektu je zabezpečenie efektívneho príjmu žiadateľov o udelenie medzinárodnej ochrany v súlade so štandardami EÚ prostredníctvom poskytovania právnych služieb, sociálnej, psychologickkej a zdravotnej starostlivosti, ako aj zabezpečenie prekladov a tlmočenia a iných podporných služieb a doplnkovej materiálnej pomoci pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu so zameraním sa na oblasti stredného (pobytový tábor Opatovská Nová Ves) a východného Slovenska (záchytný tábor Humenné a ÚPZC Sečovce – výlučne len právne poradenstvo pre osoby žiadajúce o azyl).¹¹⁹

¹¹⁸ Viac informácií dostupných na <http://www.nasiutecenci.sk/projektserf.htm> (cit. 8.10.2013).

¹¹⁹ Viac informácií dostupných na <http://www.rovne.eu/projekt.html> (cit. 8.10.2013).

Pomoc osobám s udelenou medzinárodnou ochranou bola v roku 2013 poskytovaná najmä prostredníctvom týchto projektov:

ASAP IV – medzi hlavné aktivity projektu patrí zabezpečenie sociálneho poradenstva a sociálnej asistencie, a zvýšenie prístupu klientov (štátni príslušníci tretích krajín alebo osoby bez štátnej príslušnosti, ktorým sa na území SR udelil azyl, alebo ktorým sa poskytla doplnková ochrana) k sociálnym službám, zvýšenie právneho povedomia klientov a zabezpečenie prístupu klientov k právnym službám, zabezpečenie vhodného ubytovania pre klientov ako základnej potreby v rámci sociálnej integrácie, zvyšovanie miery ekonomickej aktivity klientov a podpora ich finančnej nezávislosti, zvyšovanie miery sociokultúrnej integrácie do majoritnej spoločnosti a zvyšovanie schopnosti klientov uplatňovať svoje práva garantované v Charte základných práv EÚ, zvyšovanie miery vzdelanostnej úrovne klientov vrátane ich odbornej a jazykovej prípravy a profesionálnej kvalifikácie, vyššia miera seberealizácie klientov, ich samostatného rozhodovania sa a sebestačnosti, vyššia miera premostenia medzi cieľovou skupinou a spoločnosťou prijímajúcej krajiny, rovnosť prístupu a rovnosť príležitostí klientov pri kontakte s verejnými inštitúciami v prijímajúcej krajine, ako aj zabezpečenie adekvátnej starostlivosti o klientov vrátane finančnej a materiálnej podpory s cieľom zlepšenia kvality života so špeciálnym dôrazom na zraniteľné osoby a osoby so špecifickými potrebami. Projekt sa sústreďuje na územie západného Slovenska.¹²⁰

STEP – prostredníctvom projektu, ktorý sa realizuje na území stredného a východného Slovenska, sa poskytuje cudzincom s udeleným azylom a doplnkovou ochranou na území SR sociálna, materiálna, finančná, psychologická a právna pomoc. Medzi hlavné aktivity projektu patrí zabezpečenie prístupu k sociálnym službám najmä prostredníctvom soci-

¹²⁰ Viac informácií dostupných na www.shr.sk (cit. 8.10.2013).

álneho poradenstva a asistencie, zabezpečenie prístupu k právnym službám a zvýšenie právneho povedomia, zabezpečenie prístupu k psychologickému poradenstvu, socioekonomická a sociokultúrna integrácia.¹²¹

V roku 2013 aj naďalej pôsobilo v oblasti poskytovania právnej pomoci v azylových zariadeniach osobám, ktorým bolo vydané negatívne rozhodnutie, Centrum právnej pomoci¹²². Právnicki Centra zastupujú cudzincov najmä v konaní pred súdmi, prípadne sa určí advokát zo zoznamu advokátov, ktorý účastníka v konaní o udelenie azylu následne zastupuje.

Na regionálnej úrovni je na oblasť integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou zameraný projekt **UNHCR – Refugee Integration: Capacity and Evaluation**, ktorý je financovaný z prostriedkov ERF a UNHCR. Cieľom projektu je vyhodnocovanie miery integrácie na Slovensku, v Poľsku, Bulharsku a Rumunsku prostredníctvom on-line webového nástroja na zber dát. Prostredníctvom tohto nástroja vkladajú národní experti – osoby, ktoré sa pohybujú v problematike integrácie azylových osôb (štátne inštitúcie, mimovládne organizácie, nezávislí experti a pod.), údaje z rôznych oblastí integrácie (prístup k zamestnaniu, vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a pod.), ktoré sa neskôr vyhodnocujú a na základe ktorých je možné vidieť stav integrácie a podať odporúčania na zefektívnenie a zlepšenie celého procesu. Okrem spomenutých krajín sa na stretnutiach na medzinárodnej úrovni zúčastňujú aj zástupcovia z Českej republiky, Slovinska a Maďarska a krajín západnej Európy, ktorí inšpirujú už zabehnutým systémom alebo prispievajú k výmene skúseností.

¹²¹ Viac informácií dostupných na <http://www.marginal.sk/projekty/> (cit. 8.10.2013).

¹²² Centrum právnej pomoci je štátna rozpočtová organizácia zriadená zákonom č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ktorej cieľom je zlepšovanie prístupu k spravodlivosti pre ľudí v materiálnej núdzi, t. j. pre tých ľudí, ktorí pre nedostatok prostriedkov nemôžu využívať existujúce právne služby.

4.4 Opatrenia na zavedenie Spoločného európskeho azylového systému

V tejto oblasti nastali v roku 2013 nasledujúce zmeny legislatívneho charakteru:

- podľa novely zákona o službách zamestnanosti¹²³, ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 2013, sa už povolenie na zamestnanie nevyžaduje ani v prípade cudzincov, ktorým sa poskytla doplnková ochrana. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy cudzinci, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, potrebovali povolenie na zamestnanie, pričom sa v ich prípade neposudzovala situácia na trhu práce. Od 1. mája 2013 sa aj cudzinci, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, považujú za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a v oblasti prístupu na trh práce majú tak rovnaké postavenie ako azylanti. Účelom tejto zmeny je skoršie nadobudnutie ekonomickej sebestačnosti, profesijnej realizácie, rozvoja odborných a pracovných zručností a tiež sociálnokultúrnej integrácie štátneho príslušníka tretej krajiny s občanmi prijímajúcej krajiny,
- podľa novely zákona o pobyte cudzincov¹²⁴, ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 2013, môže o pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny s priznaným postavením osoby s dlhodobým pobytom v EÚ (dlhodobý pobyt¹²⁵) požiadať aj azylant a cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana. Do piatich rokov, počas ktorých sa musí osoba oprávnená a nepretržite zdržiavať na území SR bezprostredne pred podaním žiadosti o dlhodobý pobyt, sa započítava aj doba od podania žiadosti o udelenie azy-

lu do rozhodnutia o udelení azylu alebo poskytnutia doplnkovej ochrany. Možnosť získať dlhodobý pobyt umožní azylantom a cudzincom, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, väčší rozsah práv, ktoré môžu využívať na území všetkých členských štátov,

- novelou zákona o azyle,¹²⁶ ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 2013, sa o. i. predĺžila lehota na podanie žiadosti o udelenie azylu na dobu neurčitú (azyl na účel zlúčenia rodiny sa prvýkrát udeľuje na 3 roky) a žiadosti o predĺženie doplnkovej ochrany zo súčasných 30 dní na 90 dní. Podľa predchádzajúceho stavu bolo možné podať takúto žiadosť o udelenie azylu najskôr 90 dní a najneskôr 60 dní pred uplynutím trojročnej lehoty a žiadosť o predĺženie doplnkovej ochrany najskôr 90 dní a najneskôr 60 dní pred uplynutím jednoročnej lehoty. V súčasnosti je možné podať žiadosť o udelenie azylu na dobu neurčitú najskôr 90 dní pred uplynutím trojročnej lehoty až do uplynutia tejto lehoty a žiadosť o predĺženie doplnkovej ochrany najskôr 90 dní pred uplynutím jednoročnej lehoty až do uplynutia tejto lehoty. Nepodanie žiadosti o predĺženie doplnkovej ochrany v určenej lehote sa stalo dôvodom na zánik doplnkovej ochrany a nepodanie žiadosti o udelenie azylu na dobu neurčitú v určenej lehote sa stalo dôvodom na zánik azylu. Ustanovila sa nová podmienka na udelenie azylu na účel zlúčenia rodiny a na poskytnutie doplnkovej ochrany na účel zlúčenia rodiny vzhľadom na skutočnosť, že nie je dôvodné udeľovať azyl na účel zlúčenia rodiny a poskytovať doplnkovú ochranu na účel zlúčenia rodiny osobe, ktorá má na území SR udelený trvalý pobyt podľa zákona o pobyte cudzincov,
- novelou zákona č. 293/2007 o uznávaní odborných kvalifikácií, ktorá nadobudla účin-

nosť 1. decembra 2013¹²⁷, dostanú osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré odišli zo štátu pôvodu bez možnosti vziať si svoje doklady o vzdelaní, možnosť dať si posúdiť a overiť získané vzdelanie na základe písomnej žiadosti, ktorá bude okrem identifikačných údajov obsahovať aj podstatné informácie týkajúce sa vzdelania. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR ako zodpovedný orgán túto žiadosť posúdi a podľa úrovne vzdelania uvádzanej žiadateľom určí príslušnú školu, ktorá uskutoční skúšku na overenie vzdelania žiadateľa s udelenou medzinárodnou ochranou.

Počas roka 2013 sa intenzívne pracovalo na novele zákona o azyle v súvislosti s transpozíciou kvalifikačnej smernice, potrebnou aktualizáciou niektorých ustanovení zákona a vzhľadom na poznatky aplikačnej praxe. Novelou, ktorá je účinná od 1. januára 2014, sa okrem iného:

- upresňuje, kedy sa začína konanie o udelenie azylu v prípade, ak sa na území SR narodí dieťa žiadateľke o udelenie azylu, azylantke alebo cudzinke, ktorej sa poskytla doplnková ochrana,
- nanovo upravuje možnosť použitia inštitútu vnútroštátnej ochrany (tzv. alternatíva vnútroštátneho presídlenia),
- dopĺňajú prípady, keď existuje spojenie medzi dôvodmi prenasledovania a činmi prenasledovania,
- dopĺňajú ďalšie podmienky, ktoré majú byť splnené pri poskytovaní ochrany pred prenasledovaním alebo vážnym bezpráviem,
- rozširuje okruh osôb, ktorým sa na účel zlúčenia rodiny udelí azyl alebo poskytne doplnková ochrana,
- určuje, že doplnková ochrana sa predlžuje na dva roky namiesto pôvodného jedného roka,
- ustanovuje konanie o odovzdaní do iného

štátu podľa osobitného predpisu¹²⁸, ak ide o cudzinca, ktorý má na území SR neoprávnený pobyt.

Taktiež sa ustanovuje, že MV SR sa podieľa na vytváraní možností na integráciu cudzincov, ktorým sa poskytla doplnková ochrana (podieľa sa na postupnom zblížovaní prístupu azylantov a cudzincov, ktorým sa poskytla doplnková ochrana k prijatým integračným programom). V oblasti integračných opatrení uhrádzaných z finančných prostriedkov európskych fondov, ktoré sú zabezpečované prostredníctvom mimovládnych organizácií, sa už v súčasnosti poskytuje cudzincom, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, porovnateľná starostlivosť ako azylantom.

Do zákona o pobyte cudzincov sa o. i. zavádza aj nové oprávnenie policajta, a to oprávnenie na zaistenie žiadateľa o udelenie azylu, a to na základe presne špecifikovaných dôvodov, ktoré plne korešpondujú s požiadavkami EÚ na zaistovanie tejto kategórie cudzincov.

123 Zákon č. 96/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

124 Zákon č. 75/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

125 Dlhodobý pobyt je jeden z troch druhov trvalého pobytu.

126 Zákon č. 75/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

127 Zákon č. 375/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

128 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie).

05

Maloletí bez sprievodu a iné zraniteľné skupiny

Táto kapitola podáva prehľad o opatreniach v rámci starostlivosti o maloletých bez sprievodu a iných zraniteľných skupinách, či už v národnom kontexte alebo kontexte EÚ. Vzhľadom na to, že v SR ide o veľmi malú skupinu osôb, problematike sa venuje len úzka skupina expertov a relevantných inštitúcií. Spolupráca prebieha na odbornej úrovni, a to najmä v rámci projektov financovaných z EÚ. Všetky opatrenia legislatívneho a politického charakteru boli v tejto oblasti implementované v predchádzajúcich obdobiach, a preto nenastal v roku 2013 v tejto oblasti významný vývoj.

5.1 Maloletí bez sprievodu

V oblasti prístupu k maloletým bez sprievodu sa v roku 2013 nezmenili postupy riešenia ani neboli uskutočnené žiadne iné zmeny. Potrebné je však spomenúť Integrovanú politiku SR prijatú uznesením vlády SR v januári 2014 (pozri kapitolu 3.4), kde sa samostatná kapitola venuje maloletým bez sprievodu a ich integrácii. Takisto sú samostatné kapitoly venované vzdelávaniu a jazykovej príprave maloletých bez sprievodu, ako aj detí cudzincov. Na úrovni EÚ je potrebné spomenúť zapojenie SR do prípravy príručky na určovanie veku maloletých bez sprievodu, ktorú vypracováva EASO v spolupráci s expertmi členských štátov EÚ a v súlade s *Akčným plánom pre maloletých bez sprievodu na roky 2010 – 2014*. Príručka poskytne široký prehľad o metódach určovania veku maloletých bez sprievodu vrátane medzinárodnej a európskej právnej bázy.

Aktivítam v tejto oblasti napomáhajú aj projekty financované z fondov EÚ (konkrétne EIF) a to: **Bakhita PLUS**, pričom cieľom projektu je prostredníctvom poskytovania psychologického, pedagogického a sociálneho poradenstva a sociokultúrnych aktivít prispieť k optimálnemu psychosociálnemu rozvoju a adaptácii maloletých bez sprievodu v neznámom prostredí.¹²⁹

¹²⁹ Viac informácií dostupných na <http://charita.sk/stranky/pomoc-utecencom> (cit. 7.10.2013).

Projekt **Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 4** je okrem iného zameraný aj na poradenstvo pre maloletých cudzincov bez sprievodu, zároveň sú vydávané pre túto skupinu osôb relevantné brožúry vo viacerých jazykových mutáciách. Pozri kapitolu 3.1.2 a 3.4.

Čo sa týka projektov financovaných z ERF, maloletí bez sprievodu sa radia do zraniteľnej skupiny žiadateľov o azyl na území SR. Špecifickými aktivitami projektu financovaného z ERF **Obec Rovné – pomoc žiadateľom o azyl** (pozri kapitolu 4.3), ktoré sa môžu realizovať s touto skupinou žiadateľov, je poskytovanie právneho poradenstva, asistencie a zastupovania a poskytovanie psychologickéj a zdravotnej starostlivosti, ktorá je doplnková k zdravotnej starostlivosti poskytovanej MÚ MV SR.

V tejto súvislosti organizovala v roku 2013 k problematike určovania veku maloletých detí (cudzincov) bez sprievodu mimovládna organizácia Liga za ľudské práva konferenciu s názvom **Dieťa alebo dospelý?** Cieľom bolo rozprúdiť diskusiu o spôsoboch, metódach a postupoch pri určovaní veku cudzincov v SR a prezentovať príklady dobrej praxe zo zahraničia a navrhnúť odporúčania a postupy, ktoré by sa mohli uplatniť.¹³⁰ Ďalšou inšpiráciou môže byť pripravovaná príručka na určovanie veku maloletých bez sprievodu vypracovaná EASO v spolupráci s expertmi členských štátov EÚ, ktorá je spomenutá vyššie.

Tabuľka 8 v prílohe 2 poskytuje prehľad o celkovom počte maloletých bez sprievodu v SR v roku 2013 a o počte maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl. V porovnaní s rokom 2012 tak ako došlo všeobecne k poklesu žiadostí o azyl, došlo tiež k poklesu žiadostí o azyl aj v prípade maloletých bez sprievodu z 31 žiadostí v roku 2012 na 5 žiadostí v roku 2013. Takisto je potrebné spomenúť, že v roku 2013 bolo pri nelegálnom prekročení štátnej hranice a pri nelegálnom pobyte zadržaných celkovo 52 maloletých bez sprievodu.¹³¹

¹³⁰ Viac informácií dostupných na <http://www.hrl.sk/aktuality/konferencia-o-urcovani-veku-dieta-alebo-dospely> (cit. 1.11.2013).

¹³¹ Zdroj: ÚHCP P PZ.

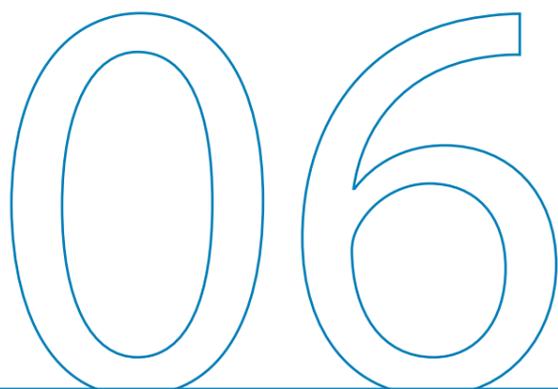
5.2 Iné zraniteľné skupiny

V tejto oblasti sú potreby cieľovej skupiny zabezpečované dlhodobo relevantnými mimovládnymi organizáciami a financované z európskych projektov. Tvoria takto významný dodatočný prvok k opatreniam štátu v tejto oblasti.

V rámci projektov financovaných z ERF sa zraniteľným skupinám venuje projekt **Obec Rovné – pomoc žiadateľom o azyl** (pozri kapitolu 4.3 a 5.1). V rámci projektu sa tejto skupine poskytujú právne služby, sociálna pomoc, psychologická a zdravotná starostlivosť, doplnková materiálna pomoc či podporné služby, ako preklady či tlmočenie v záchytnom tábore v Humennom a v pobytovom tábore v Opatovskej Novej Vsi, kde sú prednostne umiestňované zraniteľné osoby. Zraniteľným skupinám osôb s udelenou medzinárodnou ochranou sa venujú aj projekty **STEP a ASAP IV** (pozri kapitolu 4.3).

Z tejto oblasti je taktiež možné spomenúť publikáciu, ktorú vydala v roku 2013 IOM pod názvom *Skúsenosti migrantov a migrantiek na Slovensku s násilím*, ktorú spracovala v rámci projektu financovaného z EIF **Príčiny, formy a dôsledky násilia na štátnych príslušníkoch tretích krajín v SR**. Výskumný projekt bol zameraný na komplexnú analýzu fenoménu násilia, ako aj na kritickú evaluáciu aktuálneho stavu politiky (konceptii, stratégií), legislatívy a praxe v oblasti násilia na cudzincoch. Jedna samostatná kapitola publikácie vrátane ponúkaných odporúčaní bola zameraná aj na problematiku domáceho násilia. Publikácia bola prezentovaná tvorcom politik počas verejnej prezentácie aj na iných fórach organizovaných IOM.¹³²

¹³² Viac informácií dostupných na <http://www.vyskum.iom.sk/> (cit. 8.10.2013).

Opatrenia v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi

Na základe uznesenia vlády SR č. 668 zo 7. septembra 2005 k správe o aktivitách vlády SR v roku 2005 zameraných na prevenciu a potlačanie obchodovania s ľuďmi bol vymenovaný *Národný koordinátor pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi* a na jeho základe bol taktiež prijatý prvý koncepčný materiál v tejto oblasti, a to *Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2006 – 2007*. Následne bol koncom roka 2006 vydaný interný predpis MV SR o ustanovení *Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi*.¹³³ V súčasnosti je v platnosti *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014* schválený uznesením vlády SR č. 96/2011, ktorý bol implementovaný aj v roku 2013.

SR je krajinou pôvodu, tranzitu, ale aj cieľovou krajinou obchodu s ľuďmi. Proces identifikácie (potenciálnych) obetí obchodovania s ľuďmi v SR vrátane *Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi* je definovaný v *Národnom referenčnom rámci*, v súlade s ktorým sa postupovalo aj v roku 2013.

Identifikovať potenciálnu obeť obchodovania s ľuďmi môžu štátne, ale aj mimovládne organizácie (vrátane zahraničných alebo pôsobiacich v zahraničí), ako aj samotné obeť alebo ich rodinní príslušníci. Môžu tak urobiť aj prostredníctvom národnej linky pomoci 0800 800 818, ktorá fungovala aj v roku 2013.

¹³³ Táto nadrezortná skupina je poradným, iniciatívnym a koordinátnym orgánom národného koordinátora a je zložená zo zástupcov vecne príslušných útvarov MV SR, Ministerstva spravodlivosti SR, MPSVR SR, Ministerstva zdravotníctva SR, MZVaEZ SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstva financií SR, Úradu vlády SR, Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, Generálnej prokuratúry SR, Združenia miest a obcí Slovenska a IOM. V expertnej skupine má svoje zastúpenie aj tretí sektor prostredníctvom zástupcov mimovládnych organizácií.

Z legislatívneho hľadiska nastalo v roku 2013 v tejto oblasti viaceré zmien:

- novelou Trestného zákona¹³⁴ bola s účinnosťou od 1. augusta 2013 transponovaná *smernica 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV*. Súčasne bol tým zabezpečený právny súlad s požiadavkami vyplývajúcimi z *Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi*¹³⁵ ako vyplynuli z hodnotenia SR Skupinou expertov Rady Európy na boj proti obchodovaniu s ľuďmi – GRETA. Touto novelou boli upravené aj ustanovenia týkajúce sa trestného činu obchodovania s ľuďmi stanovené v § 179 Trestného zákona. V porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou bol medzi prostriedky trestného činu obchodovania s ľuďmi zaradený únos, medzi účel vykorisťovania bolo k nútenej službe zaradené žobranie a doplnené ďalšie účely, ako nútený sobáš a zneužívanie na páchanie trestnej činnosti. V súlade s touto zmenou bol upravený aj relevantný článok Trestného zákona týkajúci sa detských obetí obchodovania s ľuďmi. Zákomom bola uskutočnená aj zmena pôvodného názvu § 180 „Obchodovanie s deťmi“, keďže predmetom tohto ustanovenia nie je trestný čin obchodovania s deťmi ako je ponímaný medzinárodnými normami. Trestný čin obchodovania s deťmi, ktorého znaky sú súladné s príslušnými medzinárodnými normami, je v Trestnom zákone upravený ako súčasť trestného činu obchodovania s ľuďmi. Nový názov § 180 je „Zverenie dieťaťa do moci iného“,
- zároveň bol novelou Trestného zákona upravený trestný čin kupliarstva. Potreba zmeny vyplynula z odporúčaní Hodnotiacej správy vlády Spojených štátov amerických o obchodovaní s ľuďmi v roku 2012,

¹³⁴ Zákon č. 204 z 25. júna 2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

¹³⁵ Varšava, 16. mája 2005 – ozn. č. 487/2008 Z. z.

v zmysle ktorej odporúča SR prijať legislatívne zmeny, aby detské obeť zapojené do prostitúcie boli posudzované ako obeť trestného činu obchodovania s ľuďmi a nie kupliarstva. Uvedeným odporúčaním vyslovili súhlas aj relevantné rezorty v rámci plnenia úloh *Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014*, v rámci ktorého sa posudzoval súlad právnej úpravy trestného činu obchodovania s ľuďmi¹³⁶ a trestného činu kupliarstva¹³⁷ podľa relevantných ustanovení Trestného zákona. V zmysle záverov tohto posudzovania bol prijatý záver, že v prípade vykorisťovania detských obetí na účely detskej prostitúcie má ísť vždy o trestný čin obchodovania s ľuďmi¹³⁸ a nie o trestný čin kupliarstva¹³⁹ podľa relevantných ustanovení Trestného zákona,

- novelou Trestného zákona s účinnosťou od 1. augusta 2013 došlo aj k novele Trestného poriadku, ktorý bol v § 215 ods. 2 písmeno d) zmenený vzhľadom na transpozíciu čl. 8 *smernice 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania* a čl. 14 *smernice 2011/93/EÚ o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii*, ktorá zaväzuje členské štáty prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby ich príslušné vnútroštátne orgány boli oprávnené trestne nestíhať ani neukladať obetiam obchodovania s ľuďmi, resp. sexuálneho zneužívania a sexuálneho vykorisťovania tresty za svoju účasť na trestnej činnosti, ak boli na páchanie tejto trestnej činnosti donútené v priamej súvislosti s tým, že boli vystavené akémukoľvek zo skutkov, ktoré sú predmetom týchto smerníc. V tomto ohľade bola prijatá osobitná úprava na zastavenie trestného stíhania prokurátorom. Čiže, ak bol niekto donútený k páchaniu trestnej činnosti a zároveň

¹³⁶ § 179 Trestného zákona.

¹³⁷ § 367 Trestného zákona.

¹³⁸ § 179 ods. 2 Trestného zákona.

¹³⁹ § 367 Trestného zákona.

išlo o obeť obchodovania s ľuďmi alebo sexuálneho zneužívania a vykorisťovania, podľa skutkov uvedených v smernici by normal prokurátor takéto osoby trestne stíhať,

- novela zákona o službách zamestnanosti, ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 2013, zaviedla, že povolenie na zamestnanie už nepotrebuje osoba, ktorej bol predĺžený tolerovaný pobyt z dôvodu, že je obeťou trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi a taktiež osoba, ktorej bol udelený tolerovaný pobyt z dôvodu nelegálneho zamestnávania za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, ak je prítomnosť tejto osoby nevyhnutná na účely trestného konania,
- nové nariadenie o *Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi* s účinnosťou od 15. decembra 2013 upravuje podmienky Programu, ako aj úlohy subjektov Programu, pričom podrobne popisuje procesy a informačné povinnosti subjektov s cieľom spoločnej koordinácie pri poskytovaní adresnej pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi.

Čo sa týka inštitucionálnej a koordinačnej štruktúry, má SR vytvorenú štruktúru spolupráce zainteresovaných štátnych a neštátnych subjektov s cieľom potláčať obchodovanie s ľuďmi, ako aj ochraňovať a pomáhať obetiam tejto trestnej činnosti.¹⁴⁰

V roku 2013 prebiehali nasledujúce kampane zamerané na boj proti obchodovaniu s ľuďmi:

- pokračovanie komunikačnej kampane „**Bez informácií sa stávaš otrokom**“, ktorá je implementovaná v rámci projektu **Prevenia a rozšírený harmonizovaný systém zberu dát o obchodovaní s ľuďmi** financovaného EK. V rámci tejto informa-

tívnej kampane o existencii Národnej linky a nových formách obchodovania s ľuďmi s dôrazom na nútenú prácu boli distribuované plagáty formátu A4 a A3, ktoré boli vytvorené v rámci predmetnej kampane pre úrady práce, sociálnych vecí a rodiny v rámci celého územia SR, letiská, železničné stanice, priestory Slovenskej autobusovej dopravy a mestskej hromadnej dopravy v Košiciach. Vizual kampane bol zverejnený na banneroch internetových stránok mail.zoznam.sk, sportky.sk a topky.sk. Zároveň bol vytvorený a distribuovaný CD nosič s televíznym spotom, ktorý je priebežne vysielaný prostredníctvom interných televíznych okruhov na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v rámci SR. Na základe spolupráce s vedením mesta Košice a Európskeho hlavného mesta kultúry Košice 2013 (EHMK) boli na internetovej stránke mesta a EHMK publikované články k problematike obchodovania s ľuďmi,

- pokračovanie kampane „**Viete, čo teraz robí vaše dieťa?**“. Táto kampaň bola zameraná na mládež a ich rodičov¹⁴¹. V obchodných centrách v Košiciach, Bratislave a Ružomberku boli v rámci kampane vystavené plagáty žiakov stredných škôl úžitkového výtvarníctva tematicky motivované rizikovými javmi, ako sú drogy, alkohol, gamblerstvo, sociálne siete a obchodovanie s ľuďmi. Víťazný plagát bol vybratý spomedzi vystavených plagátov a následne umiestnený na 22 billboardoch v rámci celej SR. Umelecké stvárnenia aktuálnej problematiky putovali po SR v cykle 30 plagátov aj v roku 2013, pričom zameranie bolo na nemocnice a veľké nákupné centrá,
- kampaň „**Obchodovanie s ľuďmi**“, ktorá prebiehala na internetových stránkach Azet.sk v období od 28. októbra do 24. novembra 2013. Bola zameraná na zvýšenie povedomia širokej verejnosti o problematike obchodovania s ľuďmi nielen za účelom

nútenej práce. Takisto bola realizovaná pomocou internetových bannerov 300 × 300 vo formáte square s počtom 10 miliónov zobrazení s prepojením na TV spot v dĺžke trvania 30 sekúnd,

- kampaň zameraná na prevenciu obchodovania s ľuďmi, ako aj distribúcia nových letákov týkajúca sa odškodnenia obetí obchodovania s ľuďmi v **rómskych komunitách**. Jednotlivé letáky boli pripravené v slovenskom, anglickom aj rómskom jazyku. Kampaň je zameraná na posilnenie preventívnych aktivít s cieľom zvýšenia povedomia príslušníkov rómskych komunít o rizikách spojených s prácou v zahraničí, ako i zástupcov vybraných odborných štátnych i neštátnych subjektov o účinnej prevencii v rómskych komunitách, a to posilnením aktivít v oblasti propagačných kampaní, tréningových aktivít, workshopov, medzinárodnej konferencie a rozšírením referenčného mechanizmu širokej verejnosti o problematiku obchodovania s ľuďmi nielen za účelom nútenej práce. Kampaň prebieha v rámci projektu podporeného EK s názvom „**Posilnenie spoločných opatrení na prevenciu nútenej práce v rómskych komunitách a vytvorenie národného referenčného rámca**“. Súčasťou projektu bol aj výskum uskutočnený v mesiacoch máj až august 2013 a jeho hlavným cieľom bolo zmapovať fenomén obchodovania s ľuďmi a jeho príčiny so zameraním sa na príslušníkov vylúčených rómskych lokalít na Slovensku a vo Veľkej Británii. V rámci terénneho výskumu boli s cieľom prevencie obchodovania s ľuďmi distribuované informačné materiály zamerané na prevenciu obchodovania s ľuďmi.

Vo vzťahu k informovanosti zahraničných obetí obchodovania s ľuďmi sú vo všetkých azylových zariadeniach a na útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov umiestnené a verejne prístupné brožúrky so súborom otázok v 15 jazykových mutáciách zamerané na samoidentifikáciu potenciálnych obetí ob-

chodovania s ľuďmi poskytujúce základnú informáciu o možnosti pomoci v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

Azylové zariadenia pravidelne navštevujú zamestnanci Slovenskej katolíckej charity, ktorí uskutočňujú preventívno-informačné školenia pre žiadateľov o azyl, v rámci ktorých dostávajú žiadatelia komplexné informácie o svojich právach, ako aj o Programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

V oblasti prevencie a boja proti obchodovaniu s ľuďmi boli v roku 2013 vykonané aj školenia so zameraním sa na cieľové skupiny pracovníkov centier voľného času, zástupcov rímskokatolíckej cirkvi, pastoračných centier, Slovenskej katolíckej charity, IOM, zástupcov obcí, mestských úradov/polície a terénnych sociálnych pracovníkov, ale aj referentov špecialistov na prácu s rómskymi komunitami. V rámci predvýjazdovej prípravy konzulov v spolupráci s IOM a MZVaEZ SR boli vyškolení k problematike obchodovania s ľuďmi nastupujúci konzuli. Školenie bolo poskytnuté aj príslušníkom PZ zaradeným v personálnej databáze policajtov určených na pôsobenie v medzinárodných misiách, ako aj príslušníkom NJBPNM.

Preškolenia zamerané na zvýšenie odbornosti štátnych i neštátnych subjektov v oblasti obchodovania s ľuďmi so zameraním sa na jeho identifikáciu boli realizované pre vybraných zamestnancov rezortu zdravotníctva, pre pracovníkov ÚHCP P PZ, MÚ MV SR a MZVaEZ SR.

V roku 2013 začala taktiež prebiehať séria školení, tréningové moduly ktorých vychádzajú z príručky vypracovanej agentúrou Frontex, na tvorbe ktorej sa podieľal aj expert zo SR. Daný materiál sa začal využívať v roku 2012. Materiál je vyhradený pre službu hraničnej polície a zameriava sa na identifikáciu a odhaľovanie potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi a obchodníkov s ľuďmi (páchateľov trestného činu obchodovania s ľuďmi) po-

140 Kubovičová (2013): Identifikácia obetí obchodovania s ľuďmi v procese medzinárodnej ochrany a nútených návratov v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na <http://www.emn.sk/sk/na-stiahnutie> (cit. 4.12.2013).

141 Dostupné na http://www.minv.sk/?obchodovanie_s_ludmi_a_preventivne_kampane (cit. 28.11.2013).

čas hraničných kontrol. Je však použiteľný aj na školenia iných policajných útvarov zaoberajúcich sa obchodovaním s ľuďmi (napr. NJBPNM) alebo prichádzajúcich do kontaktu s cudzincami.

Do budúcnosti sa plánujú spoločné tréningy pracovníkov z viacerých oblastí.

Na národnej úrovni uzavreli v roku 2013 MV SR a Národný inšpektorát práce *Dohodu o vykonávaní súčinnostných kontrol podnikateľských subjektov. Táto dohoda nahradila dohodu o vykonávaní kontrol podnikateľských subjektov* umožňujúcich nelegálne zamestnávanie uzavretú 13. apríla 2012. Predmetná dohoda je uzavretá s cieľom zabezpečenia regulácie a monitorovania podnikateľských oblastí a identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi. Dohoda nadobudla platnosť a zároveň je účinná od 30. decembra 2013.

Začiatkom roka 2013 bola spustená ostrá prevádzka informačného systému na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality¹⁴². Údajová základňa vyplýva z medzinárodných štandardov s úpravou na podmienky SR. Informačný systém o obchodovaní s ľuďmi napomáha ku komplexnejšiemu zberu dát o obetiach obchodovania s ľuďmi, ako aj o páchateloch predmetnej trestnej činnosti a následnej presnejšej profilácie tak páchatelov, ako aj obetí. Výstupy sú zároveň hodnotným podkladom aj na následné zamerné prevencie. Informačný systém umožňuje oprávneným osobám podľa rozsahu pridelených prístupových práv využívať najmä tieto funkcie:

- zaevidovanie údajov o obetiach,
- zaevidovanie údajov o páchateloch,
- zaevidovanie údajov o prípade,
- zhromažďovanie dát,
- spájanie obetí a páchatelov do prípadov,

142 Súbor dát, ktoré je možné vkladať do informačného systému, vychádza z výsledkov pilotného projektu Obchodovanie s ľuďmi: Zber dát a riadenie harmonizovaného informačného systému, ktorý bol prispôbený na podmienky SR.

- lustrovanie obetí, páchatelov a prípadov,
- výstupy a tlačové zostavy,
- reporty o obetiach, páchateloch a prípadoch.

V rámci informačného systému sú vytvorené technické predpoklady na zdieľanie dát aj na úrovni medzirezortného prepojenia štatistických a informačných systémov v rámci SR či na medzinárodnej úrovni. Architektúra informačného systému je trojvrstvom s tenkým klientom (Thin Client). Z technologického hľadiska je aplikácia prevádzkovaná na technológii s vysokou dostupnosťou, a to 24 hodín, 7 dní v týždni.

SR využíva v praxi pri implementácii politik a opatrení v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi skúsenosti rôznych medzinárodných inštitúcií, ako napr. OBSE, OSN, Rada Európy, ako aj inštitúcií EÚ vrátane EK a agentúry Frontex. V najvýraznejšej miere spolupracuje SR s IOM, UNODC a ICMPD. SR participovala v roku 2013 na viacerých medzinárodných projektoch s cieľom poskytnutia tréningov pre orgány činné v trestnom konaní, ale aj s cieľom podpory návratu obchodovaných osôb a prevencie ďalšieho následného obchodovania. Takisto policajné zložky spolupracujú v rámci Interpolu a s policajnými prídelencami iných krajín.

SR momentálne nespupracuje so žiadnymi zdrojovými krajinami v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi. PZ však spolupracuje predovšetkým s cieľovými krajinami (Veľká Británia, Nemecko, Rakúsko), v ktorých sa občania SR stávajú obeťami obchodovania s ľuďmi.

Tabuľka 9 a 10 v prílohe 2 poskytuje prehľad o počte obetí obchodovania s ľuďmi v roku 2013 v SR (potenciálnych a identifikovaných) a o počte zadržaných alebo odsúdených páchatelov z dôvodu spáchania trestného činu obchodovania s ľuďmi.

Migrácia a rozvoj

V SR pôsobí v tejto oblasti Koordinačný výbor oficiálnej rozvojovej pomoci SR, ktorý je poradným orgánom podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci a je zodpovedný o. i. za zosúladovanie cieľov rôznych národných politik s cieľmi politiky rozvojovej spolupráce. Stretáva sa pod vedením štátneho tajomníka MZVaEZ SR, t. j. zasaďá na úrovni štátnych tajomníkov. Jeho členmi sú predstavitelia ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ktoré sa výraznou mierou podieľajú na rozvojovej spolupráci SR. V roku 2013 sa stretol výbor 1-krát.

Vychádzajúc zo *Strednodobej stratégie oficiálnej rozvojovej pomoci SR na roky 2009 až 2013* je v SR každoročne spracovaný *Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci SR*. Národný program na rok 2013 tak ako v predchádzajúcich rokoch zdôrazňuje, že migrácia je prierezová téma a bude sa zohľadňovať pri výbere projektov rozvojovej spolupráce SR. Poskytovaním rozvojovej pomoci SR dlhodobu podporuje zlepšovanie hospodárskej a sociálnej situácie obyvateľstva rozvojových krajín, čím sa snaží zabráňovať nežiaducej migrácii.

SR podporuje posilňovanie synergií medzi migráciou a rozvojovou politikou a aktívne sa zúčastňuje na medzinárodných dialógoch, či už prostredníctvom *Globálneho fóra pre migráciu a rozvoj* (Global Forum on Migration and Development - GFMD) alebo v rámci *Dialógu OSN na vysokej úrovni o medzinárodnej migrácii a rozvoji*. Na druhom zasadnutí Dialógu OSN na vysokej úrovni, ktorý sa konal v októbri 2013 v New Yorku, SR participovala na diskusiách v rámci okrúhleho stola č. 3, ktorý bol venovaný otázke „Posilnenia partnerstva a spolupráce v oblasti medzinárodnej migrácie“. V príspevku SR bol zdôraznený význam medzinárodnej spolupráce hlavne v rámci EÚ, ktorá implementuje program „Globálny prístup k migrácii a mobilite“. Počas vystúpenia bolo zdôraznené, že pomôcť ľuďom priamo v ich domovských krajinách prispieva k rie-

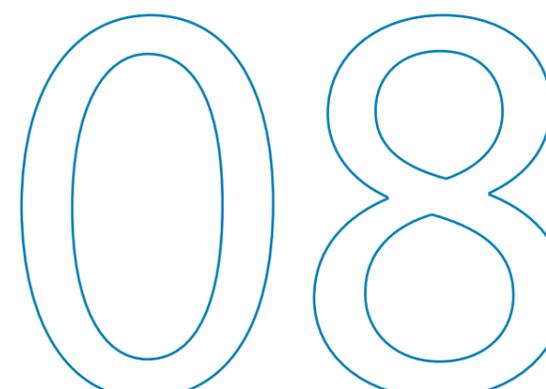
šeníu problému nelegálnej migrácie. Ako príklad bol uvedený príspevok SR do Afganského programu národnej solidarity a implementácia projektov v Keni a Južnom Sudáne, ktoré podporujú riešenie problémov migrácie.

V rámci rozvojovej agendy s dôrazom na Miléniové rozvojové ciele (MDG), post-2015 a trvalo udržateľný rozvoj podporuje SR globálny prístup k riešeniu medzinárodnej rozvojovej agendy. SR sa prihlásila k plneniu MDG a zároveň podporuje myšlienku trvalo udržateľného rozvoja ako nevyhnutnej súčasti post-2015. Na pôde OSN podporuje diskusiu na tému plnenia a vyhodnotenia MDG, prípravu rozvojových cieľov po roku 2015, ktoré majú byť prepojené na trvalo udržateľný rozvoj. SR spolu s ďalšími partnermi z EÚ prispieva k uplatňovaniu cieľov a politiky EÚ v OSN. Viac ako polovicu projektov na plnenie Miléniových rozvojových cieľov z prostriedkov SlovakAid realizovali mimovládne organizácie, súkromný sektor predstavuje približne ďalšiu tretinu realizácie projektov a ostatné projekty realizujú štátne inštitúcie. Okrem prostriedkov z programu SlovakAid prispievajú na znižovanie chudoby vo svete aj občania v rámci verejných zbierok či adopcií detí na diaľku. Akademický sektor dokáže zo súkromných zdrojov významne prispieť najmä v oblasti zdravotníckych projektov v najchudobnejších krajinách.

Okrem projektov financovaných z prostriedkov oficiálnej rozvojovej pomoci zameraných na znižovanie chudoby, zvyšovanie kvality vzdelávania a zdravotnej starostlivosti, podporu sociálno-ekonomického rozvoja, budovanie občianskej spoločnosti či odovzdávanie znalostí a skúseností vynaložila SR 90 000 eur ako finančný príspevok na pomoc utečencom. 40 000 eur bolo zaslaných ako príspevok do ICRC na riešenie krízovej situácie utečencov v Mali a 50 000 eur bolo prostredníctvom UNICEF poskytnutých ako pomoc pre deti sýrskych utečencov v utečeneckých táboroch. SR okrem toho poskytla materiálno humanitárnu pomoc v hodnote 30 875 eur pre sýrskych

utečencov v Bulharsku a finančný príspevok vo výške 100 000 eur pre sýrskych utečencov v Bulharsku prostredníctvom Bulharského Červeného kríža.

Z ďalších aktivít v rámci rozvojovej spolupráce SR s prvkom migrácie možno vyzdvihnúť Task Force Tunisia, ktorej SR v roku 2013 predsedala spolu s Holandskom. Uvedená pracovná skupina bola založená na ministerskom stretnutí krajín združených v medzivládnej organizácii Community of Democracies, ktoré sa konalo v júli 2011 vo Vilniuse. Hlavnou úlohou Task Force je koordinovať požiadavky tuniskej strany (vládneho i mimovládneho sektora) na podporu rozvoja krajiny s ponukami donorskej komunity. Prioritné sektory boli definované samotným Tuniskom: reforma bezpečnostného sektora, reforma verejnej správy, reforma súdnictva, regionálny rozvoj a posilnenie úlohy občianskej spoločnosti. Všetky aktivity v rámci tejto iniciatívy nepriamo vplývajú na znižovanie migrácie z Tuniska do EÚ.

Nelegálna migrácia

Strategickými dokumentmi v oblasti nelegálnej migrácie v SR sú *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 – 2014* schválený uznesením vlády SR č. 473 zo 6. júla 2011¹⁴³ a *Schengenský akčný plán* schválený uznesením vlády SR č. 755 z 30. novembra 2011, ktorý je priebežne podľa potreby aktualizovaný. Migračná politika plne reflektuje tieto dva strategické dokumenty. Opatrenia stanovené v týchto strategických dokumentoch v oblasti nelegálnej migrácie boli priebežne plnené podľa daného časového harmonogramu aj počas roka 2013 aj v kontexte prebiehajúceho schengenského hodnotenia (pozri kapitolu 3.5.2).

Vychádzajúc zo štatistík nelegálnej migrácie došlo na území SR v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012 k celkovému poklesu nelegálnej migrácie o 26 %. Pokles bol spôsobený najmä vývojom neoprávneného vstupu cez slovensko-ukrajinskú hranicu, kde došlo k výraznému poklesu. Podieľalo sa na tom zlepšenie technického zabezpečenia riadenia kontroly hranice, plnenie opatrení vyplývajúcich z analýzy rizík vrátane boja proti prevádzkačom a zmiernenie tlaku nelegálnej migrácie na hranicu. Migranti v snahe eliminovať zdĺhavú, finančne náročnú a nebezpečnú nelegálnu migráciu cez zelenú hranicu uprednostňujú čoraz viac pseudolegálne spôsoby vstupu prostredníctvom pobytových titulov (víza, povolenia na pobyt, resp. vízová liberalizácia). Tento trend významne prispieva k poklesu zaznamenatej nelegálnej migrácie. Nebezpečenstvo spočíva v tom, že navodzuje dojem poklesu nelegálnej migrácie, hoci v skutočnosti dochádza len k zmene jej formy. Rizikovým faktorom pre SR v oblasti nelegálnej migrácie naďalej zostáva používanie falošných dokladov, falošných podporných dokladov na vstup na územie SR, využívanie legálnych spôsobov vstupu s úmyslom nelegálneho pobytu a zneužívanie azylovej procedúry. Z pohľadu štátnych príslušností boli v roku 2013, podobne ako v roku 2012,

¹⁴³ Dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19962> (cit. 1.1.2014).

najčastejšími nelegálnymi migrantmi štátni príslušníci Ukrajiny, Afganistanu, Somálska a Moldavska. Najvýznamnejšia zmena nastala v prípade štátnych príslušníkov Somálska. Ich počet medziročne poklesol až o 226 (z 287 na 61, t. j. pokles o 79 %). Pri iných štátnych príslušnostiach nebola podobná významná zmena zaznamenaná. V prípade neoprávneného prekročenia štátnej hranice SR došlo celkovo k medziročnému poklesu o 40 %. Menej výrazný pokles nastal v kategórii neoprávnený pobyt, kde bol zaznamenaný pokles o 16 %.¹⁴⁴

Celkovo vychádzajúc aj zo štatistických údajov je možné konštatovať, že vzhľadom na celkovo nízky počet štátnych príslušníkov tretích krajín žijúcich v SR¹⁴⁵ nie je ani problematika nelegálnej migrácie predmetom zvýšeného záujmu verejnosti, médií (pozri kapitolu 2.2) alebo politických diskusií. Tak ako v predchádzajúcich rokoch, ani v roku 2013 neimplementovala SR v rámci nelegálnej migrácie žiadne regularizačné mechanizmy. V tejto súvislosti je takisto potrebné uviesť, že v SR nie

¹⁴⁴ Štatistiky vychádzajú zo Štatistického prehľadu legálnej a nelegálnej migrácie v SR za rok 2013, spracovanom ÚHCP P PZ, dostupné na http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2013/2013-rocenka-UHCP-SK.pdf (cit. 3.2.2014).

¹⁴⁵ Podľa štatistického prehľadu legálnej a nelegálnej migrácie v SR za rok 2013 spracovanej ÚHCP P PZ malo k 31. decembru 2013 v SR povolený pobyt 26 157 štátnych príslušníkov tretích krajín, dostupné na http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2013/2013-rocenka-UHCP-SK.pdf (cit. 3.2.2014).

je „nelegálna migrácia“ trestným činom, preto sú v SR nelegálni migranti trestne stíhaní len vtedy, keď spáchajú trestný čin, ktorého skutková podstata je vymedzená v Trestnom zákone. Status nelegálneho pobytu alebo nelegálneho prekročenia štátnej hranice nie je takouto skutkovou podstatou. V SR ide len o administratívny priestupok (nedodržanie, resp. porušenie právnych predpisov SR), ktorý nasleduje spravidla dobrovoľný odchod alebo nútené vyhostenie.

SR má zavedenú a rozpracovanú celú škálu opatrení, ktorých cieľom je boj proti nelegálnej migrácii.

Jedným z najúčinnějších spôsobov boja proti nelegálnej migrácii je uzatváranie readmisných dohôd. Readmisné dohody s kľúčovými tretími krajinami pôvodu alebo tranzitu tvoria základný kameň účinného riadenia migrácie, a najmä efektívnej politiky navracania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnenne zdržiavajú v EÚ. Uzatváranie readmisných dohôd je zároveň základom spolupráce SR so štátmi EÚ a EÚ s tretími krajinami pri riadení migrácie a azylu. V roku 2013 neuzavrela SR žiadnu novú bilaterálnu readmisnú dohodu, ale pracovalo sa na vykonávacích protokoloch k readmisným dohodám, ktoré boli uzavreté medzi EÚ a tretími krajinami. Išlo o tieto dohody:

Readmisná dohoda na úrovni EÚ	Národný vývoj	Dátum
Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Čiernohorskou republikou o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Bilaterálny vykonávací protokol	Podpis 5. júna 2012, vstup do platnosti 22. apríla 2013.
Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Bosnou a Hercegovinou o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Vláda SR schválila vykonávací protokol svojim uznesením č. 548 z 26. septembra 2013.	Podpis vykonávacieho protokolu sa predpokladá v prvej polovici roka 2014.
Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Bývalou Juhoslovanskou republikou Macedónsko o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Vláda SR schválila vykonávací protokol svojim uznesením č. 316 z 19. júna 2013.	Podpis vykonávacieho protokolu sa predpokladá v prvej polovici roka 2014.
Dohoda medzi Európskou úniou a Gruzínskom o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Vláda SR schválila vykonávací protokol svojim uznesením č. 317 z 19. júna 2013.	Podpis vykonávacieho protokolu sa predpokladá v prvej polovici roka 2014.

V roku 2013 prebiehala aj spolupráca na bilaterálnej úrovni v oblasti readmisných dohôd v rámci hranično-splnomocnenej činnosti, a to vo forme osobných stretnutí hraničných splnomocnencov jednotlivých krajín a ich zástupcov, ktoré sa konajú striedavo na územiach strán bilaterálnej readmisnej dohody. Predmetom týchto stretnutí sú praktické problémy v oblasti spoločných hraníc dvoch štátov, spoločné bezpečnostné akcie dvoch štátov, kriminalita na úseku spoločnej štátnej hranice a pod.

Spolupráca prebieha aj v rámci praktickej realizácie readmisných dohôd a realizácie policajných prevozov cez územie zmluvného štátu. Významným bodom v rámci spolupráce pri vykonávaní readmisii je spolupráca výkonných útvarov so spoločnými kontaktnými pracoviskami, ktoré plnia úlohy v rámci zabezpečenia výkonu readmisii a prevozov.

Jedným z aspektov boja proti nelegálnej migrácii je aj boj proti nelegálnemu zamestnávaniu, zneužívaniu inštitútu študenta alebo inštitútu rodinného príslušníka, ako aj zneužívaniu bezvízového styku ako spôsobu legálnej cesty do EÚ, resp. SR.

Čo sa týka nelegálneho zamestnávania, SR už v roku 2011 transponovala do svojho právneho poriadku *smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnenne zdržiavajú na území členských štátov*. Transpozíciou smernice sa do právneho poriadku SR premietol zákaz nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín a s tým súvisiace sankcie (napr. pokuta, povinnosť uhradiť dodatočné platby). Pokuty majú byť v zmysle smernice účinné, primerané a odrazujúce.¹⁴⁶

¹⁴⁶ Pozri Mrlianová, Ulrichová, Zollerová (2012): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2011. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/emn_reports/emn-sk_vyr-sprava-politiky-migr-azyl-sr_2011_sk.pdf (cit. 4.11.2013).

Za týmto účelom sa s účinnosťou od 1. novembra 2013 novelizoval v tejto oblasti aj zákon o službách zamestnanosti¹⁴⁷, na základe čoho sa zvýšila dolná hranica pokuty za nelegálne zamestnávanie z 2 000 na 5 000 eur v prípade nelegálneho zamestnávania dvoch a viacerých fyzických osôb súčasne (vzťahuje sa aj na štátnych príslušníkov tretích krajín).¹⁴⁸ Novelou sa ďalej:

- vytvoril legislatívny rámec na zabezpečenie efektívnejšieho výkonu kontroly dodržiavania zákona o službách zamestnanosti a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho základe a kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania podľa zákona č. 82/2005 Z. z. zo strany ÚPSVaR a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny,
- ustanovila kompetencia ÚPSVaR a úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vydávať preukaz kontrolóra,
- upravilo preukazovanie zamestnancov ÚPSVaR a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny vykonávajúcich kontrolnú činnosť vrátane kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania preukazom kontrolóra,
- ustanovil vzor preukazu kontrolóra a ustanovili sa kompetencie ÚPSVaR a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny vydávať preukaz kontrolóra.

V roku 2013 sa pripravovala aj novela zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávani č. 495/2013 účinná od 1. 1. 2014, ktorou sa nanovo definovalo nelegálne zamestnávanie a nelegálna práca štátnych príslušníkov tretích krajín, a to najmä s ohľadom na zavedenie nových inštitútov v tejto oblasti, akým je napr. jednotné povolenie na pobyt.

¹⁴⁷ Zákon č. 308/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávani a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

¹⁴⁸ V platnosti zostáva určenie minimálnej a maximálnej prípustnej výšky pokuty. Za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania uloží inšpektorát práce zamestnávateľovi v správnom konaní pokutu od 2 000 do 200 000 eur.

Za účelom odhaľovania a prevencie nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania vykonáva cudzinecká polícia v spolupráci s inšpektorátmi práce spoločné bezpečnostno-represívne akcie vo vopred vytypovaných objektoch, kde pracujú štátni príslušníci tretích krajín. V praxi ide väčšinou o kontrolu rôznych skladov textilu, predajní textilu, reštauračných zariadení, stavieb. Od 1. októbra 2013 začali na inšpektorátoch práce pôsobiť útvary kontroly nelegálneho zamestnávania. Ide o inšpekciu práce zameranú na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Národný inšpektorát práce vedie zároveň centrálny, verejne prístupný zoznam fyzických a právnických osôb, ktoré v predchádzajúcich piatich rokoch porušili zákaz nelegálneho zamestnávania. Vychádzajúc z údajov MPSVR SR je možné konštatovať, že v roku 2013 bolo vykonaných 13 938 kontrol zamestnávateľov, z čoho bolo 7 zamestnávateľov sankcionovaných za nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa na území SR nachádzali neoprávnene.¹⁴⁹ Sankcie boli udelené v sektore veľkoobchod/maloobchod a reštauračné, pohostinské a ubytovacie služby, čo sú sektory, kde sa vyskytuje nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín už tradične najčastejšie.¹⁵⁰

Čo sa týka zneužívania inštitútu študenta alebo rodinného príslušníka, SR už v predchádzajúcich obdobiach zaviedla viaceré opatrenia, cieľom ktorých je okrem iného zabránenie zneužívania tohto spôsobu legálneho pobytu. Ide napr. o vykonanie osobného pohovoru so žiadateľom o povolenie na pobyt priamo na ZÚ pri podávaní žiadosti, možnosť zamietnuť žiadosť o pobyt v prípade preukázania účelu

149 Zdroj: MPSVR SR. Uvedené sú údaje o zistených porušeníach § 2 ods. 5 zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31. októbra 2013, resp. § 2 ods. 3 predmetného zákona účinného po 1. novembri 2013.

150 Pozri Mrljanová, Ulrichová, Zollerová (2011): Praktické opatrenia v boji proti nelegálnej migrácii v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/emn_studies/emn-sk_studia_prakticke_%20opatrenia_v_%20boji_proti_nelegalnej_migracii_v_sr_sk.pdf (cit. 9.2.2014).

pobytu na základe nepravdivých alebo zavádzajúcich údajov alebo predloženia falošných alebo pozmenených dokladov, po udelení prechodného pobytu oprávnenosť vykonávať kontrolu oprávnenosti pobytu a plnenia podmienok pobytu a dodržiavania povinností cudzinca policajným orgánom a pod. Špecifiky so zameraním na účelové manželstvá ide o možnosť zamietnuť žiadosť o pobyt v prípade preukázania účelového manželstva. V SR bolo za rok 2013 útvárom NJBPNM ÚHCP P PZ zrealizovaných 11 prípadov týkajúcich sa účelových manželstiev, z toho v 9 prípadoch bolo vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku¹⁵¹ na 12 osôb (10 občanov SR, 2 občania Vietnamu).¹⁵² V oblasti vyšetrovania prípadov týkajúcich sa účelových manželstiev bol prostredníctvom Generálnej prokuratúry SR a Ministerstva spravodlivosti SR zriadený v roku 2013 medzinárodný spoločný vyšetrovací tím medzi NJBPNM a londýnskou Metropolitnou políciou. Cieľom je odhaľovanie, dokumentovanie a vyšetrovanie spoločného prípadu trestnej činnosti účelových manželstiev a obchodovania s ľuďmi.¹⁵³

SR eviduje za posledné obdobie aj prípady zneužívania povolenia na prechodný pobyt na účel štúdia, a to napr. formou štúdia na jazykových školách, doktorandského štúdia alebo fiktívneho navštevovania školy, zrýchleného štúdia, opakovaných zmien programov štúdia a pod. S cieľom prevencie zneužívania tohto typu pobytu zaviedla SR o. i. zákonnú povinnosť pre štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý prichádza na územie SR za účelom štú-

151 „Ak je na podklade trestného oznámenia alebo zistených skutočností po začatí trestného stíhania dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, policajt bez meškania vydá uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré ihneď oznámi obvinenému a doručí najneskôr do 48 hodín prokurátorovi...“

152 Zdroj: ÚHCP P PZ.

153 Stávajú sa prípady, keď slovenské občianky uzatvárajú vo Veľkej Británii účelové manželstvá so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, najmä z Pakistanu, s cieľom zabezpečiť týmto občanom legálny pobyt v krajinách EÚ. Pozri napr. Aktualne.sk, Slovenka a Češka pôjdu za fingované sobáše s Pakistancami za mreže, dostupné na <http://aktualne.atlas.sk/slovenka-a-ceska-pojdu-za-fingovane-sobase-s-pakistancami-za-mreze/dnes/cierna-kronika/> (cit. 1.1.2014) alebo Pluska.sk, Slovenské Rómky zarábali v Británii na falošných sobášoch s Pakistancami, dostupné na <http://www.pluska.sk/plus-7-dni/zahranicie/slovenske-romky-zarabali-britanii-falosnych-sobasoch-pakistancami.html> (cit. 1.1.2014).

dia, študovať len na školách, ktoré sú akreditované Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Čo sa týka zneužívania bezvízového styku, SR eviduje a spracováva v IS MIGRA zistené a zneužitie prípady bezvízového styku SR občanmi tretích krajín ako podmnožinu neoprávneného pobytu. V roku 2013 bolo na neoprávnenom pobyte zistených 62 prípadov zneužívania bezvízového styku SR (top štátnymi príslušnosťami v rámci tejto skupiny boli štátni príslušníci Srbska, USA a Macedónska).

V rámci opatrení, ktorých cieľom je čeliť neočakávanému migračnému tlaku smerom k územiu SR, je neodmysliteľne spracovávanie analýz. ÚHCP P PZ pravidelne analyzuje na centrálnej úrovni oblasť legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov a s nimi súvisiace zmeny v trendoch. Pravidelne sa spracovávajú polročné a ročné strategické analýzy rizík nelegálnej migrácie na území SR, ktorých obsahom je vývoj a celkový situačný obraz nelegálnej migrácie hodnotený podľa viacerých kategórií, hlavné riziká popísané podľa diagramu CIRAM¹⁵⁴ s hodnotením hrozby, zraniteľnosti a vplyvu, ako aj návrh opatrení. Na tento účel sa využívajú rôzne interné (denne situačné správy, regionálne analýzy rizík a pod.) a externé informačné zdroje (analýzy rizík členských krajín, informácie styčných dôstojníkov, analytické produkty agentúry Frontex a pod.).

Operačné analýzy sa tvoria na regionálnej úrovni prostredníctvom jednotlivých pokynov a metód. Na základe tejto analýzy sa prijímajú opatrenia na operačnej úrovni, spracúvajú sa krátkodobé vízie, stanovujú úlohy a kompetencie. Zároveň je operačná analýza jedným z hlavných zdrojov na tvorbu analýz na centrálnej úrovni a je podkladom na vypracovanie Správy o bezpečnostnej situácii v SR.

Taktické analyzovanie situácií na miestnej

154 CIRAM – Spoločný integrovaný model analýzy rizík – Common Integrated Risk Analysis Model.

úrovni vykonáva určený pracovník základného útvaru. Spočíva v spracovaní a používaní príslušných informácií na profilovanie úloh súvisiacich s ochranou vnútornej bezpečnosti v reálnom čase. Na základe takto spracovaných analýz sa prijímajú opatrenia na taktickej úrovni – na hraničných priechodoch a na zelenej hranici, kontroly pobytu cudzincov, kontrola legálnosti a oprávnenosti pobytu cudzincov a pod. Výmena informácií prebieha v rámci informačného toku oboma smermi.

V súvislosti so spracovávaním analýzy rizík dochádza aj k identifikovaniu a monitorovaniu migračných trás. Toto sa vykonáva najmä na základe informácií získaných od nelegálnych migrantov, zaistených dôkazov, z informácií od styčných dôstojníkov, resp. policajných pridencov, z analytických produktov iných členských krajín a pod. Pre SR je významnou trasou mimoschengenská migračná trasa vedúca z Ruska cez Ukrajinu do blízkosti slovensko-ukrajinskej hranice. Využívajú ju nielen nelegálni migranti z krajín bývalého Sovietskeho zväzu a Ázie, ale aj štátni príslušníci afrických krajín. Tí sa v prípade úspešného neoprávneného prekročenia vonkajšej pozemnej hranice snažia o prechod do krajín západnej Európy využitím vnútrochengenskej trasy vedúcej od slovensko-ukrajinskej hranice cez Rakúsko alebo Česko ďalej na západ. Ďalšou významnou migračnou trasou pre SR je vnútrochengenská migračná trasa (tzv. balkánska), ktorou prichádzajú nelegálni migranti na územie SR z Maďarska, zväčša po predchádzajúcom neoprávnenom vstupe na územie Schengenu zo Srbska alebo Rumunska.

Pre monitorovanie migračných trás majú veľký význam informácie práve od policajných pridencov, ktorých činnosť pokračovala aj v roku 2013. V tejto súvislosti je potrebné spomenúť, že SR nemá zatiaľ menovaných imigračných styčných dôstojníkov, túto funkciu plnia práve policajní pridenci. Policajní pridenci sú vysielaní do krajín, kde si to vyžadujú bezpečnostné záujmy SR a záujmy súvisiace s členstvom SR v EÚ.

Takisto v súvislosti s bojom proti nelegálnej migrácii má SR na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni rozpracovaný systém technickej a fyzickej ochrany štátnej hranice na vonkajšej hranici. Uvedený systém spočíva v prijatých opatreniach, ktoré zahŕňajú napr. plán pri náhlejšej rozsiahlej vlne nelegálneho prisťahovalectva, plán časovo-zásahových tabuliek úsekov štátnej hranice všetkých oddelení hraničnej kontroly PZ, plán činnosti hliadok pri modelových situáciách neoprávneného narušenia štátnej hranice, plán činnosti hliadok po vyhlásení fyzickej ochrany štátnej hranice. Celý systém je rozpracovaný na základe odporúčaní Schengenského katalógu EÚ o kontrole hraníc, návrate a readmisii (pozri kapitoly 3.5.1 a 3.5.2).

Opatrenia potrebné na riešenie negatívnych vplyvov migračnej vlny veľkého rozsahu definuje schválený *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 – 2014*.¹⁵⁵

Opatrenia súvisiace aj s bojom proti nelegálnej migrácii, ako sú zlepšenie technického vybavenia vonkajšej hranice a súvisiaca spolupráca, školenia a tréningy a spolupráca s agentúrou Frontex sú popísané v kapitolách 3.5.1 až 3.5.3.

Dôležitým aspektom boja proti nelegálnej migrácii je spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu, zvyšovanie ich kapacít a prevencia nelegálnej migrácie z týchto krajín.

SR prostredníctvom NJBPNM úzko spolupracuje so Štátnou hraničnou službou Ukrajiny s cieľom včasného odhalenia organizovanej nelegálnej migrácie z Ukrajiny do SR. S týmto cieľom je podpísaný *„Protokol medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej hraničnej služby Ukrajiny o priamej vzájomnej spolupráci Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Poli-*

cajného zboru a operatívnych orgánov Štátnej hraničnej služby Ukrajiny“ a tiež *„Plán rozvoja spolupráce medzi hraničnou políciou Slovenskej republiky a Štátnou službou Ukrajiny na rok 2013 a 2014“*. S cieľom úzkej spolupráce sa vykonávajú pravidelné, prípadne ad hoc stretnutia zástupcov oboch orgánov, a to na úrovni operatívnych pracovníkov, ako aj na úrovni vedúcich oboch partnerských služieb.

V predchádzajúcich rokoch bola nadviazaná aj policajná spolupráca s partnerským útvarom Moldavska – Centrom na boj proti obchodovaniu s ľuďmi Ministerstva vnútra Moldavska s cieľom vyšetrovania organizovanej nelegálnej migrácie štátnych príslušníkov Moldavska, aj keď v roku 2013 nebol rozpracovaný žiaden spoločný prípad.

SR je takisto prostredníctvom NJBPNM s cieľom realizácie prípadov nelegálnej migrácie cez územie západného Balkánu členom projektu EUROPOLu **„Operácia FIMATHU“**. Operácia **FIMATHU** je zameraná na nelegálne prekračenie hraníc cez turecko-grécke časti vonkajších hraníc cez západný Balkán do Maďarska, Rakúska a ďalších členských štátov. Hlavným cieľom tohto projektu je odhaľovať a rozložiť organizované zločinecké siete zapojené do prevádzania nelegálnych migrantov cez územie západného Balkánu, ktoré predstavujú hrozbu pre EÚ a tiež nadviazanie a posilnenie úzkej spolupráce policajných orgánov členských štátov zaoberajúcich sa uvedenou problematikou.¹⁵⁶

Výsledkom medzinárodnej spolupráce členských štátov EÚ bola v tomto projekte spoločná medzinárodná operácia 13 krajín v januári 2013 pod názvom KATER. Akcia bola zameraná na zadržanie členov medzinárodnej organizovanej skupiny prevádzateľov na území krajín, ktoré sa s cieľom spolupráce zlúčili do projektu *„Operácia FIMATHU“* (na území Čes-

¹⁵⁶ Pozri Bachtíková, Ulrichová (2013): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2012. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, dostupné na http://www.emn.sk/photocadownload/emn_reports/emn-sk_vyr-sprava-politiky-migr-azyl-sr_2012_sk.pdf (cit. 4.11.2013).

kej republiky, Bosny a Hercegoviny, Kosova – Eulex, Chorvátska, Francúzska, Nemecka, Rakúska, Grécka, Maďarska, Talianska, Poľska, Švajčiarska, Turecka). Najviac osôb počas akcie zadržali policajti v Turecku – 38, v Českej republike – 15, po 10 osôb v Maďarsku a v Chorvátsku, 9 v Grécku, 7 v Nemecku. Celkovo bolo zadržaných 103 osôb, policajti vykonali 117 domových prehliadok. Na akciách sa v spomínaných krajinách zúčastnilo viac ako 1 220 policajtov¹⁵⁷. Pozitívnym výsledkom je rozbitie, resp. zadržanie členov organizovanej prevádzateľskej skupiny, ktorá pôsobila na území jednotlivých krajín, ktoré boli do akcie zapojené.

V rámci implementácie aktivít **Pražského procesu** je SR zapojená do projektu s krajinami Východného partnerstva v boji proti nelegálnej migrácii, ktorého cieľom je zvýšenie strategickú a operatívnu spoluprácu v regióne východného partnerstva s cieľom prevencie cezhraničnej kriminality so špeciálnym dôrazom na nelegálnu migráciu. Vedúcimi krajinami projektu sú Maďarsko, Lotyšsko, Poľsko, Rumunsko a SR. Tretími krajinami zapojenými do projektu sú najmä Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina. SR je taktiež zapojená do pilotného projektu 1, ktorý zodpovedá špecifickej aktivite 2 pís. a) a c) kapitoly I – **Prevencia a boj proti nelegálnej migrácii Akčného plánu Pražského procesu na roky 2012 – 2016**. Základným cieľom projektu je posilnenie kapacít krajín Pražského procesu v oblasti boja proti nelegálnej migrácii prostredníctvom odovzdávania poznatkov. Projekt sa zameriava na uzatváranie readmisných dohôd, pozitívnych a negatívnych skúseností v oblasti organizovania návratov migrantov do krajín pôvodu alebo krajín, ktoré súhlasia s ich prijatím. Hlavným koordinátorom projektu je Poľsko v spolupráci so SR a Rumunskom. Medzi tretie krajiny zapojené do projektu patrí Albánsko, Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko,

¹⁵⁷ Informácie poskytl ÚHCP P.PZ.

Kazachstan, Kosovo (UNSCR 1244/1999), Kirgizsko, Macedónsko, Moldavsko, Čierna Hora, Rusko, Srbsko, Turecko, Tadžikistan, Turkménsko, Ukrajina, Uzbekistan.

V oblasti boja proti nelegálnej migrácii SR spolupracuje a je aktívna aj v rámci viacerých sietí a medzinárodných organizácií alebo platforiem a agentúr. Ide najmä o:

FRAN, Frontex – na tomto fóre sa vo forme pravidelných zasadnutí FRAN (Frontex Risk Analysis Network) stretávajú jednotlivé členské štáty EÚ a asociované štáty Schengenu prostredníctvom svojich analytikov, ktorí sa vzájomne informujú o stave a trendoch nelegálnej migrácie. V roku 2013 sa takisto ako v predchádzajúcich rokoch aktívne zapájala do tejto činnosti aj SR (pozri kapitolu 3.5.3). V rámci FRAN spoločenstva boli v roku 2013 pravidelne spracovávané mesačné štatistiky (sedem ukazovateľov) a dvojmesačné analytické správy o nelegálnej migrácii a bezpečnosti na hraniciach podľa definícií a požiadaviek stanovených agentúrou Frontex. V rámci projektu EÚ na falšovanie dokladov – EDF boli pravidelne spracovávané mesačné štatistiky EDF a dvojmesačné analytické správy o falšovaní dokumentov v EÚ (dokladov oprávňujúcich na vstup a pobyt v EÚ). Všetky tieto správy (štatistické a analytické) boli po pracovnom preklade do anglického jazyka zverejňované na chránenej sieti ICONet, a tým sprístupnené agentúre Frontex a všetkým členským štátom EÚ.

V priebehu roka 2013 sa uskutočnili aj dva pilotné projekty k zberu nových štatistík:

- dáta o legálnych tokoch cestujúcich – začiatok pravidelného oficiálneho zberu je stanovený od 1. januára 2014, v rámci ktorého pôjde o mesačné poskytovanie štatistík o legálnych tokoch cestujúcich cez hraničné priechody na vonkajšej hranici,
- dáta o vnútrošchengenských trasách – pravidelný oficiálny zber dát o vnútrošchengenských trasách nelegálnych migrantov

(mesačné štatistiky a mesačné analytické údaje) bude spustený od 1. januára 2014, pričom zadávateľom tohto zberu dát je EK.

Národný kontaktný bod (NFP – National Focal Point) na vonkajšej vzdušnej hranici SR – v rámci neho spolupracuje SR s inými krajinami pri zabezpečovaní výmeny informácií v oblasti falošných a pozmenených cestovných dokladov, resp. o nových spôsoboch a trendoch nelegálnej migrácie cez vonkajšiu hranicu – letisko. Činnosť kontaktného bodu spočíva i vo výmene informácií v čase riešenia aktuálnej situácie alebo problému na vonkajšej hranici SR – letisko. Policajti zaradení na NFP sú kedykoľvek, ak je to potrebné, v kontakte s národnými kontaktnými bodmi iných členských štátov EÚ, ale taktiež s medzinárodnými letiskami v tretích krajinách. Policajti NFP sú pravidelne vysielaní na spoločné operácie organizované pod záštitou agentúry Frontex, kde si vymieňajú skúsenosti a informácie v oblasti nelegálnej migrácie, nových trendov a spôsobov falšovania a pozmeňovania cestovných dokladov, taktiež dochádza k výmene informácií v oblasti riešenia praktických problémov s ktorými sa stretávajú pri výkone hraničnej kontroly na vonkajšej hranici SR. O prípadoch falšovania a pozmeňovania cestovných dokladov, ktoré boli zistené na vonkajšej vzdušnej hranici, informuje pracovisko NFP všetky NFP v EÚ prostredníctvom tzv. alertov.

FREEMO – dochádza k výmene informácií o najnovších spôsoboch zneužívania voľného pohybu osôb.

DSR/MSR systém – ide o výmenu informácií na multilaterálnej úrovni o nelegálnej migrácii medzi Slovenskom, Poľskom, Maďarskom a Ukrajinou v rámci systému DSR/MSR „Daily Statistics Reports/Monthly Statistics Reports“¹⁵⁸. Zasielanie informácií prebieha na dennej a mesačnej báze. Zasielané údaje sa týkajú nelegálneho prekročenia štátnej hranice, re-

admisie a prevádzachstva. Informácie sú evidované kontaktnými bodmi, ktoré porovnávajú štatistiky so štatistikami zúčastnených strán.

SR zároveň pravidelne spolupracuje aj v rámci činnosti Europolu, Interpolu a Eurojustu. SR takisto spolupracuje s tretími krajinami na základe bilaterálnych medzivládnych zmlúv o policajnej spolupráci. Tiež boli realizované zahraničné služobné cesty do tretích krajín, zamerané na odovzdávanie skúseností s pripojením sa SR do schengenského priestoru, ktoré boli financované prostredníctvom rôznych programov a projektov (napr. TAIEX¹⁵⁹, CETIR¹⁶⁰ a pod.). Spolupráca s medzinárodnými organizáciami (IOM, ICMPD, OSN) prebieha na základe pozvania daných organizácií na pripojenie sa ku konkrétnym projektom (v roku 2013 to bol Pražský proces), ktoré sa zameriavajú najmä na vypracovanie najlepších postupov a odporúčaní, ako aj na odovzdávanie skúseností a know-how v oblasti boja proti nelegálnej migrácii a prevádzachstvu.

V kontexte boja s nelegálnou migráciou je dôležité aj odhaľovanie falošných a pozmenených dokladov a ich bezpečnosť. Policajný útvar v SR overuje pri prijímaní žiadostí o pobyt platnosť a pravosť dokladov, či už cestovných dokladov, identifikačných kariet, prípadne podporných dokladov (ako sú matričné a iné dokumenty).

Na regionálnej úrovni je v oblasti odhaľovania falošných a pozmenených dokladov v SR nastavený systém, na základe ktorého, ak má policajt služby hraničnej a cudzineckej polície vo výkone služby podozrenie, že predložený doklad môže byť falošný, pozmenený, neplatný, odcudzený atď. a za využitia príslušných technických a iných prostriedkov nevie posúdiť pravosť tohto dokladu, osloví určenú kontaktnú osobu (odborne vyškolenú pre oblasť

¹⁵⁹ TAIEX – nástroj EÚ poskytujúci technickú pomoc a výmenu informácií – Technical Assistance and Information Exchange Instrument.

¹⁶⁰ CETIR – Centrum na výmenu informácií v oblasti integrácie a reforiem – Centre for Experience Transfer in Integration and Reforms.

dokladov) pre daný región, ktorá spracováva v predmetných prípadoch odborné vyjadrenia. Výmena informácií o sporných dokladoch zneužívaných občanmi tretích krajín, ktoré sú predkladané s cieľom vstupu a pobytu v členských štátoch EÚ, je zabezpečená aj cestou účasti národného experta SR v pracovných skupinách Rady EÚ, kde si zástupcovia jednotlivých krajín EÚ navzájom vymieňajú informácie o zistených prípadoch zneužívania dokladov, falšovania a pozmeňovania dokladov. Následne sa v rámci SR poskytujú získané informácie výkonným útvarom PZ elektronickou formou (intranet ÚHCP P PZ, IS iFADO¹⁶¹, IS PRADO¹⁶²).

SR v roku 2013 aktívne pracovala na vytváraní kompletnej databázy informácií týkajúcich sa výpisov z registrov trestov z jednotlivých krajín sveta, informácií o spôsobe ich vydávania, spôsobe overovania, oprávnených osobách a orgánoch, ktoré sú oprávnené na vykonanie apostilácie a superlegalizácie uvedených dokladov. Uvedený krok si vyžiadala aplikačná prax, aby boli výpisy z registra trestov jednotne posudzované, aby bola zjednodušená práca príslušníkov PZ pri posudzovaní pravosti a relevantnosti dokladov, resp. posudzovaní skutočnosti, či daný doklad o bezúhonnosti spĺňa podmienku preukázania bezúhonnosti na celom území daného štátu.

Tabuľka 4 a 5 v prílohe 2 poskytuje prehľad o počte identifikovaných osôb, ktoré boli prevádzané a o počte zadržaných alebo odsúdených osôb z dôvodu prevádzachstva.

¹⁶¹ iFADO – Informačný systém pre falošné a pravé dokumenty – False and Authentic Documents Information System.

¹⁶² PRADO – Public Register of Authentic Identity and Travel Documents Online, slovenský preklad nie je zaužívaný (pozn. ÚHCP P PZ).

Návraty

SR podporuje a aktívne sa spolupodieľa na spoločnom prístupe EÚ v otázke vykonávať rýchly, udržateľný a efektívny návrat osôb, ktorým bolo uložené rozhodnutie o administratívnom alebo súdnom vyhostení. Základným právnym predpisom v oblasti návratov je zákon o pobyte cudzincov, ktorý sa počas roka 2013 s ohľadom na problematiku návratov novelizoval s tým, že táto novela nadobudla účinnosť 1. januára 2014. Zmena sa týka najmä monitorovania a kontroly návratov, keď bolo do relevantného článku zákona o pobyte cudzincov¹⁶³ vložené nasledujúce:

„Kontrola výkonu rozhodnutia o administratívnom vyhostení a výkonu trestu vyhostenia (odsun) spočíva v kontrole:

- dodržiavania práv a povinností štátnych príslušníkov tretích krajín umiestnených v zariadení,
- dodržiavania povinností policajného útvaru a zariadenia v súvislosti so zaistením štátneho príslušníka tretej krajiny,
- počas prípravy a priebehu odsunu,
- po skončení odsunu, v krajine, kam bol odsun vykonaný.

V tejto súvislosti je možné spomenúť, že v roku 2013 vykonala Kancelária verejného ochrancu práv v SR v ÚPZC v Medveďove a Sečovciach prieskum¹⁶⁴, ktorý sa týkal prístupu zaistených osôb k efektívnej právnej pomoci. Prieskum ukázal, okrem toho, že zaistené osoby majú sťažený prístup k právnej pomoci aj ďalšie nedostatky, ktoré komplikujú situáciu cudzincov. Ide napríklad o prístup k informáciám v jazyku, ktorému rozumejú, či obmedzený prístup ku komunikačným prostriedkom, ale aj sťažnosti na kvalitu tlmočníkov.¹⁶⁵

Vo všeobecnosti sú informácie právneho charakteru, ako aj právne poradenstvo a zastu-

¹⁶³ § 84, ods. 9 zákona o pobyte cudzincov.

¹⁶⁴ Správa je dostupná na <http://www.vop.gov.sk/files/Dostupnost%20právnej%20pomoci%20zaisteným%20cudzincim.pdf> (cit. 2.12.2013).

¹⁶⁵ Viac informácií na www.sme.sk/c/6845414/cudzinci-zaisten-na-slovensku-maju-stazeny-pristup-k-pravnej-pomoci.html#ixzz2jgeY66GU (cit. 4.11.2013).

povanie v správnom alebo súdnom konaní zabezpečované cudzincom umiestneným v ÚPZC mimovládny organizáciami v rámci projektov **GARANT** a **Komplexné pokrytie osobitných potrieb štátnych príslušníkov tretích krajín v ÚPZC v SR II**, ktoré sú financované z RF. Okrem vyššie popísanej pomoci je v rámci projektov poskytovaná aj pomoc vo forme sociálnej, zdravotnej a psychologickéj starostlivosti, vzdelávania, pomoc materiálneho charakteru a iných podporných služieb.¹⁶⁶

V SR existuje zároveň možnosť využitia dobrovoľného návratu. Na území SR sa realizácia programu dobrovoľných návratov začala podpisom *Dohody o spolupráci medzi Ministerstvom vnútra SR a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu z 20. augusta 1998 o pomoci pri návrate neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov do krajiny pôvodu*. Dobrovoľné návraty zo SR do tretích krajín vykonáva teda na základe tejto dohody výlučne IOM v úzkej spolupráci s ÚHCP P PZ.

Tie sú od roku 2009 financované RF. V roku 2013 realizovala IOM ďalšiu fázu projektu **Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu**, ktorého cieľom je poskytnúť nelegálnym migrantom a neúspešným žiadateľom o azyl možnosť humánneho, organizovaného a finančne efektívneho návratu a reintegrácie v krajine pôvodu. V rámci projektu bolo okrem samotných návratov a návratovej asistencie zabezpečované individuálne prednávratové poradenstvo, finančný príspevok na základné životné potreby a ponávratová reintegračná pomoc v podobe prípravy a realizácie schválených podnikateľských plánov, pomoci pri hľadaní zamestnania, poskytnutia materiálnej pomoci, právneho poradenstva, podpory vzdelávania, pomoci s ubytovaním alebo zdravotnej pomoci. V roku 2013 bola takto poskytnutá reintegračná pomoc celkovo v 31 prípadoch.¹⁶⁷ V roku 2013 IOM naďalej prevádzkovala informačnú linku 0850

¹⁶⁶ Viac informácií na <http://www.nasiutecenci.sk/projectsrf.htm> (cit. 8.10.2013).

¹⁶⁷ Zdroj: IOM.

211 262 (na linke sú poskytované základné informácie o návratovom programe, ako aj individuálne konzultácie migrantom už zaradeným do programu), webovú stránku o dobrovoľných návratoch, aktívne pôsobila v azylových a detenčných zariadeniach MV SR a informovala cieľovú skupinu o možnosti vrátiť sa dobrovoľne s pomocou IOM do krajiny pôvodu a získať po návrate reintegračnú pomoc. Popri vyššie uvedených aktivitách, ktoré sú stálou súčasťou **programu dobrovoľných návratov a reintegrácií**, realizovala IOM v roku 2013 aj dve nové aktivity, a to:

- audiovizuálne záznamy úspešnej implementácie reintegračnej pomoci, kde je prostredníctvom krátkych videí dokumentovaný pozitívny vývoj situácie klienta po poskytnutí reintegračného príspevku;
- informačné stretnutie so zástupcami oddelení cudzineckej polície, na ktorom bol predstavený program asistovaných dobrovoľných návratov a podrobne vysvetlené služby, ktoré IOM cieľovej skupine poskytuje.¹⁶⁸

V roku 2013 boli v súlade s dohodou medzi ÚHCP P PZ a IOM uplatňované v praxi nové postupy pri registrácii cudzincov bez povolenia na pobyt do programu asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií. Pred registráciou do programu navštívili cudzinci príslušné oddelenie cudzineckej polície s cieľom vyriešenia nelegálneho pobytu. Oddelenie cudzineckej polície udelilo tejto skupine v súlade s platnou legislatívou administratívne vyhostenie bez zákazu vstupu do SR. IOM následne zaradila cudzinca do programu. Podľa novely zákona o pobyte cudzincov účinné od 1. mája 2013 sa obdobie zaradenia do programu asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií nepovažuje už za tzv. tolerovaný pobyt.

¹⁶⁸ Viac informácií dostupných na <http://www.avr.iom.sk/> (cit. 8.10.2013).

Aj v oblasti návratov je dôležitá medzinárodná spolupráca a kontakty s inými krajinami. Tá prebiehala v roku 2013 najmä prostredníctvom **Európskej siete dobrovoľných návratov – Voluntary Return European Network (VREN)**, ktorá fungovala ako dvojročný projekt¹⁶⁹. Jeho cieľom bolo vytvorenie tzv. Európskej siete dobrovoľných návratov za spolupráce 27 členských krajín, Nórska, Švajčiarska a hlavných krajín tranzitu a pôvodu. Jej obsah a aktivity tvorili vládne, mimovládne, medzinárodné inštitúcie a miestne organizácie so skúsenosťami v oblasti dobrovoľných návratov a procesom reintegrácie migrantov v krajine pôvodu. Všetci zúčastnení majú aj po ukončení projektu prístup k webovej platforme, ktorá slúži na výmenu, zdieľanie a koordináciu informácií medzi jednotlivými partnermi. Platforma funguje na báze fóra e-komunity, v ktorom sa nachádzajú informácie a poznatky regionálneho a národného charakteru súvisiace s dobrovoľnými návratmi, a ktoré sú prístupné členom siete a verejnosti. Okrem iných informácií sú na platforme VREN v rámci elektronickej knižnice prístupné aj štúdie venované problematike dobrovoľných návratov z viacerých európskych krajín. Témou štúdií sú napr. príklady najlepšej praxe, šírenia informácií o dobrovoľných návratoch, spolupráca s mimovládnyimi organizáciami či monitoring a vyhodnotenie návratových programov jednotlivých krajín. Platforma môže zároveň reagovať na rôzne požiadavky používateľov siete VREN prostredníctvom diskusií, dotazníkov či odkazov.

Na európskej úrovni bola vytvorená Poradná skupina, ktorá je zložená z jedného zástupcu vlády každého členského štátu EÚ, Nórska a Švajčiarska, a ktorá okrem iného navrhuje ad hoc účasť zástupcov iných organizácií alebo platforiem, ktorí majú odborné znalosti týkajúce sa dobrovoľných návratov, ako je UNHCR, EMN alebo CARITAS a pod. V priebe-

hu roka 2013 sa uskutočnilo jedno stretnutie Poradnej skupiny, kde sa dohodlo spustenie diskusií venovaných rôznym témam z oblasti dobrovoľných návratov. V novembri 2013 sa uskutočnila záverečná konferencia, ktorej cieľom bolo zhrnúť 22 mesiacov realizácie projektu a využiť príklady najlepšej praxe, ponaučenia a návrhy pre budúcnosť (dobrovoľných) návratov. Na národnej úrovni sa uskutočnilo stretnutie Národnej siete partnerov za účasti predstaviteľov ZÚ krajín pôvodu, MÚ MV SR, ÚHCP P PZ. Cieľom stretnutia bolo oboznámiť partnerov s aktuálnym vývinom v rámci projektu VREN, ako aj s vývojom v oblasti dobrovoľných návratov.

S ohľadom na nútené návraty je v oblasti spolupráce s krajinami pôvodu významný projekt (na národnej úrovni) **Podpora rozvoja spolupráce a zvyšovanie odbornosti zástupcov ÚHCP P PZ a príslušných inštitúcií tretích krajín v oblasti politiky nútených návratov**, financovaný taktiež z RF. V rámci projektu sa uskutočnili informačné stretnutia so zástupcami ZÚ SR v Ankare, Belehrade a Kyjeve. Začiatkom roka 2014 sa zástupcovia ÚHCP P PZ zúčastnia na pracovných stretnutiach so zástupcami inštitúcií Indie zodpovednými za plnenie úloh v návratovom procese s cieľom vytvoriť účinnú a stálu spoluprácu v oblasti vykonávania nútených návratov.

V oblasti návratov implementovala SR aj ďalšie projekty financované z RF a rozpočtu MV SR, ktoré majú napomôcť celkovému výkonu a problematike v oblasti návratov v SR. Ide najmä o projekty:

V rámci projektu **Odborné vzdelávanie policajtov ÚHCP P PZ v oblasti problematiky nútených návratov** prebieha komplexné školenie pre policajtov základných útvarov ÚHCP P PZ k legislatívnej úprave problematiky nútených návratov na území SR, ako aj k jej praktickému uplatňovaniu v praxi hraničnej a cudzineckej polície. Vzdelávanie sa taktiež realizuje v zmysle strategických dokumentov pre ÚHCP P PZ, to je Schengenský akčný plán,

169 Projekt pripravila IOM spoločne s 15 členskými štátmi EÚ (Bulharsko, Česká republika, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Portugalsko, Rakúsko, Taliansko, Španielsko, Švajčiarsko, Slovensko) s podporou EK.

Národný plán riadenia a kontroly štátnych hraníc SR na roky 2011 – 2014, interné akty riadenia zamerané na vzdelávanie príslušníkov PZ a pod.

Projekt **Nútené návraty štátnych príslušníkov tretích krajín z územia SR** pokrýva realizáciu nútených návratov a s ňou súvisiace aktivity, ako informovanie migrantov, zabezpečenie náhradných cestovných dokladov a víz, poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

Vzdelávanie príslušníkov ÚHCP P PZ v anglickom a ruskom jazyku – cieľom projektu je dosiahnutie zlepšenia úrovne ovládania anglického a ruského jazyka príslušníkov PZ komunikujúcich priamo so štátnymi príslušníkmi tretích krajín a realizujúcich aktivity v rámci riešenia nelegálnej migrácie na území SR.¹⁷⁰

Tabuľka 3 v prílohe 2 sumarizuje návraty štátnych príslušníkov tretích krajín zo SR za rok 2013. V prípade nútených návratov došlo oproti roku 2012 k miernemu nárastu na 325 nútených návratov z 273 nútených návratov zrealizovaných v roku 2012. V prípade dobrovoľných návratov došlo oproti roku 2012 k celkovému poklesu zo 77 na 64, z čoho bolo v roku 2012 54 návratov v rámci programu asistovaných dobrovoľných návratov a v roku 2013 to bolo 50 návratov.

170 Viac informácií dostupných na <http://www.plusacademia.sk/> (cit. 8.10.2013).

10

Implementácia legislatívy EÚ

V roku 2013 neprebehli žiadne významnejšie diskusie na politickej alebo odbornej úrovni o implementácii legislatívy EÚ do vnútroštátneho práva v oblasti migrácie a azylu ani napriek pripravovanej novele zákona o azyle, ktorá reflektuje viaceré právne akty EÚ a ktorá novelizuje aj zákon o pobyte cudzincov a zákon o službách zamestnanosti a je účinná od 1. januára 2014.

V roku 2013 prebehla alebo prebiehala v SR transpozícia týchto smerníc relevantných pre oblasť migrácie a azylu:

- smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV,
- smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany,
- smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte,
- smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie).

V tejto súvislosti sa objavili sporadické správy aj v médiách, avšak nevyvolali širšiu diskusiu – či už verejnú alebo na politickej scéne. Išlo napr. o informácie o zavedení možnosti získania dlhodobého pobytu pre azylantov a osoby s udelenou doplnkovou ochranou a predĺženia štatútu doplnkovej ochrany z jedného na dva roky (pozri kapitolu 2.2).

Keďže v SR nie je problematika migrácie a azylu top témou záujmu, aj preberanie legislatívy EÚ v tejto oblasti je len otázkou, ktorou sa zaoberá úzka skupina odborníkov. Zástupcovia SR sa v tejto súvislosti pravidelne zúčastňujú na stretnutiach, pracovných skupinách a výboroch Rady EÚ a EK. Rovnako sa zúčastňujú na konferenciách a ďalších podujatiach usporiadaných medzinárodnými organizáciami, či už v spolupráci s inštitúciami a agentúrami EÚ alebo separátne (napr. zasadnutie Európskej presídľovacej siete – European Resettlement Network a pod.).

SR je aktívnym členom EMN a kontinuálne prispieva k jej aktivitám a výsledkom na základe stanoveného pracovného programu. Výstupy EMN sú na národnej úrovni jedinečným zdrojom informácií z rôznych oblastí migrácie a azylu, či už pre tvorcov politik alebo zainteresovaných expertov (napr. národná konferencia EMN na tému získavania vysokokvalifikovaných a kvalifikovaných migrantov – pozri kapitolu 3.2). S cieľom získania relevantných informácií bol využitý aj mechanizmus ad hoc otázok – SR položila otázku týkajúcu sa implementácie špecifických článkov návratovej smernice, ale aj otázku o implementovaní Ženevskej konvencie a tzv. one stop shop centier pre migrantov v iných krajinách EÚ. Odpovede získané zo všetkých otázok boli využité či už pri implementácii legislatívy alebo uplatňovaní ostatných opatrení v praxi.

Takisto je potrebné v kontexte medzinárodnej spolupráce spomenúť, že na poli integrácie sa SR aktívne podieľala na činnosti NCPI a v oblasti azylu na činnosti EASO. Výmena informácií prebieha aj prostredníctvom siete EURES.

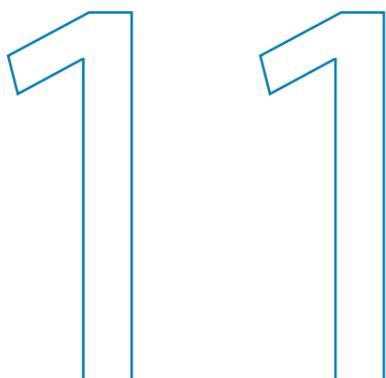
Vo februári 2013 sa v SR konalo aj 4. zasadnutie Migračného dialógu EÚ – Rusko zamerané na otázky legálnej migrácie. Išlo o expertné stretnutie zástupcov EK a jednotlivých členských krajín EÚ na jednej strane a zástupcov Federálneho migračného servisu Ruskej federácie a ďalších dotknutých ruských inštitúcií na druhej strane. SR považuje legálnu migráciu za jeden z kľúčových faktorov na posilňovanie kontaktov medzi EÚ a Ruskom, ako aj ich občanmi.

SR sa zároveň aktívne zúčastňuje na migračných dialógoch EÚ aj s inými tretími krajinami, ako sú napr. USA, alebo na regionálnej báze, či už v rámci Východného partnerstva alebo s krajinami Latinskej Ameriky, Karibiku a pod.

SR je členom ICMPD, ktoré rozvíja svoje aktivity v oblasti migrácie v krajinách Európy, Afriky, Strednej Ázie, Stredného Východu a Južnej Ameriky. SR prevzala v roku 2013 predsedníctvo v ICMPD, v rámci ktorého sa v dňoch 16. – 17. mája 2013 uskutočnilo v Bratislave 56. stretnutie Riadiacej rady ICMPD.

Spolupráca s inými krajinami prebieha aj v rámci Pražského procesu. SR sa v roku 2013 aktívne podieľala na jeho činnosti. Okrem aktivít popísaných v kapitole 8 sa SR zúčastnila na zasadnutí Senior Official Meeting v Prahe a tiež na stretnutí Core Group Meeting vo Varšave. V rámci Pražského procesu sa konal v Bratislave aj seminár o nelegálnej migrácii.

SR úzko spolupracuje s IOM, najmä s Úradom IOM v SR prostredníctvom viacerých významných projektov a aktivít, akými sú napr. humanitárny transfer utečencov cez SR, asistované dobrovoľné návraty alebo EMN, v rámci ktorého je IOM národným koordinátorom pre SR.

Iný významný národný vývoj v oblasti migrácie a azylu

Všetky významné udalosti, ktoré sa odohrali na národnej úrovni v oblasti migrácie a azylu, sú popísané v predchádzajúcich kapitolách. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že aj vzhľadom na nízky počet cudzincov v SR je otázka migrácie a azylu málo diskutovanou témou na politickej úrovni, ale aj vo sfére širokej verejnosti.

Problematika migrácie a azylu je téma, ktorá rezonuje v zásade len medzi zainteresovanými aktérmi, či už na úrovni štátnych orgánov, ale aj mimovládnych a medzinárodných organizácií pôsobiach v tejto oblasti. Napriek vyššie spomínanému okrajovému záujmu o problematiku migrácie a azylu má SR spracované v tejto oblasti strategické dokumenty, ale aj právne akty, ktoré odzrkadľujú vývoj v EÚ a na medzinárodnej úrovni.

Najdôležitejším prvkom, ktorý vplýva na zmeny a posuny v oblasti migrácie a azylu v SR, je práve výmena skúseností medzi zainteresovanými aktérmi, či už doma alebo v zahraničí.

Na národnej úrovni je preto potrebné vyzdvihnúť činnosť Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov ako koordinačného orgánu v oblasti migrácie, ktorý združuje relevantné štátne inštitúcie a v prípade potreby môže na svoje zasadnutia prizvať aj zástupcov relevantných mimovládnych a medzinárodných organizácií. Riadiaci výbor zasadal v roku 2013 dvakrát, pričom témami rokovaní boli najmä Spoločný európsky azylový systém, Dialóg OSN na vysokej úrovni k migrácii a rozvoju, vyhodnotenie akčných plánov k Migračnej politike na roky 2012 – 2013 a príprava nových akčných plánov na nadchádzajúce obdobie, legislatívne zmeny v oblasti pobytu cudzincov v SR a podobne.

V súvislosti s koordinačnými aktivitami na národnej úrovni je potrebné spomenúť aj činnosť MEKOMIC, ktorá sa stretla počas roka 2013 jedenkrát. Počas stretnutia bol predstavený národný projekt pod názvom Príprava novej integračnej politiky a jej mainstreaming

a podané informácie o metodike použitej pri jej príprave. Jednotliví zástupcovia v MEKOMIC vyjadrili svoje návrhy a odporúčania na jej prípravu a prerokovávala sa pripravovaná legislatíva, ktorá mala vplyv na jej obsahovú náplň. Ďalšími témami stretnutia boli aj informácia o organizačnej zmene MPSVR SR (zrušenie Centra pre koordináciu integrácie cudzincov a zaradenie nového oddelenia pre migráciu a integráciu cudzincov pod odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí) a prezentácia EMN o využívaní inštitútu ad hoc otázok.

S cieľom skvalitnenia toku informácií bol vyvinutý na národnej úrovni informačný systém migrácie a medzinárodnej ochrany s označením MIGRA. Do prevádzky bol spustený v roku 2010. Informačný systém MIGRA umožňuje evidenciu prípadov cudzincov v postupnej hierarchii riešenia v rámci zainteresovaných útvarov. Jeho prepojenie na AFIS a EURODAC zabezpečuje súčasne jednoznačnú identifikáciu osôb na základe daktyloskopických odtlačkov prstov. Táto funkcionálna je veľmi dôležitá vzhľadom na snahu väčšiny nelegálnych migrantov skryť svoju skutočnú identitu. Keďže ide o spoločný systém ÚHCP P PZ a MÚ MV SR, spustenie IS MIGRA do prevádzky vyriešilo problémy, ktoré sa objavovali v rozdielnosti štatistického vykazovania a zároveň sa sprehľadnilo riešenie spoločných prípadov cudzincov (nelegálnych migrantov a žiadateľov o medzinárodnú ochranu). Okrem zabezpečenia výmeny informácií medzi ÚHCP P PZ a MÚ MV SR poskytuje tento informačný systém kontinuálnu výmenu informácií o nelegálnych migrantoch zadržaných na ktoromkoľvek mieste SR v reálnom čase medzi všetkými zložkami PZ.

Ide teda o dôležitý informačný systém a možno ho považovať za špecifický nástroj, ktorý je prínosom z hľadiska tvorby migračnej politiky SR. Prispieva k lepšej interoperabilite informácií vo vzťahu k zahraničiu, a súčasne sa tým zvyšuje flexibilita v rámci spolupráce medzi zložkami polície, respektíve inými orgánmi štátnej správy.

Informačný systém MIGRA je nosným zdrojom informácií týkajúcich sa nelegálnej migrácie na území SR, ktoré sa využívajú pri tvorbe štatistických výstupov a tiež pri tvorbe analytických produktov.

Výmena informácií na národnej úrovni sa realizuje aj v rámci projektov financovaných z európskych fondov prostredníctvom rôznych koordinačných stretnutí zástupcov mimovládnych organizácií, ako aj v rámci návštev rôznych zariadení, ktoré sa zaoberajú témou cudzincov a žiadateľov o udelenie azylu.

PRÍLOHA 1: Metodológia a definície

Príloha 1.1 Metodológia

Výročnú správu 2013 o politikách v oblasti migrácie a azylu v Slovenskej republike sme spracovali podľa požiadaviek stanovených Európskou komisiou. Metodologicky sme pri písaní správy vychádzali zo štúdia dostupnej odbornej literatúry, z legislatívy, strategických dokumentov SR, monitorovania tlače, výskumných štúdií, internetových zdrojov, informácií uverejnených na internetových stránkach relevantných inštitúcií a organizácií, zo štatistických informácií a informácií známych zostavovateľkám správy z vlastnej praxe v oblasti migrácie a azylu. Významným zdrojom informácií boli podklady získané od MV SR, konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Kancelárie ministra vnútra SR, OZP MV SR, ako aj MPSVR SR, ÚPSVaR, MZVaEZ SR a IOM. Mimoriadne dôležitými literárnymi zdrojmi boli aj materiály a brožúry ďalších relevantných štátnych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií a ich internetové stránky.

Keďže literatúra týkajúca sa migrácie a azylu v SR nie je rozsiahla, zostavovateľky vychádzali nielen z dostupnej literatúry, ale aj zo správ a štúdií uverejnených EMN:

Bachtíková, Grethe Guličová, Bargerová (2012): *Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike*. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, Ulrichová (2013): *Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2012 Slovenská republika*. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Drozd (2013): *Prístup migrantov k sociálnemu zabezpečeniu a zdravotnej starostlivosti v Slo-*

venskej republike: politiky a prax. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Drozd, Frkáňová (Mrlianová), Kubovičová (2012): *Migrácia zahraničných študentov do Slovenskej republiky*. Európska migračná sieť, Bratislava.

Drozd, Frkáňová, Ulrichová (2013): *Získavanie vysokokvalifikovaných a kvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín do Slovenskej republiky*. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Drozd, Ulrichová (2012): *Zneužívanie práva na zlúčenie rodiny: účelové manželstvá a falošné prehlásenie rodičovstva v Slovenskej republike*. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Kubovičová (2013): *Identifikácia obetí obchodovania s ľuďmi v procese medzinárodnej ochrany a nútených návratov v Slovenskej republike*. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Micháľková (2013): *Organizácia azylových zariadení pre žiadateľov o azyl v Slovenskej republike*. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Mrlianová, Ulrichová, Zollerová (2012): *Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2011 Slovenská republika*. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Všetky sú dostupné na www.emn.sk.

V roku 2013 pokračovala IOM v rámci svojej činnosti ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR v spolupráci s tlačovou agentúrou pri príprave prehľadu mediálnych výstupov na tému migrácie a azylu. Významný zdroj pri písaní tejto správy predstavovali takisto mediálne výstupy zozbierané touto formou.

Už tradične sa ako problematickým javí v podmienkach SR popísanie parlamentných diskusií a správ v médiách, ktoré mali vplyv na vývoj

v oblasti migrácie a azylu. V podmienkach SR nedošlo v oblasti migrácie a azylu ani v roku 2013 k významným diskusiám v parlamente, resp. na politickej scéne. Správa preto uvádza len kratšie zmienky o migračnej problematike, ktoré sa objavili v médiách, a aktivity, ktoré realizoval v SR tretí sektor či medzinárodné organizácie.

Príloha 1.2 Pojmy a definície

Pojmy a definície v tejto správe v čo najväčšej miere korešpondujú s pojmami vo *výkladovom slovníku Európskej migračnej siete*. Ak to v prípade niektorých pojmov nebolo možné alebo ak niektoré pojmy výkladový slovník EMN neuvádza, používame pojmy v súlade s vnútroštátnou legislatívou. Ak vnútroštátna legislatíva neobsahovala niektoré pojmy, uvádzame pojmy použité v legislatíve EÚ (nariadenia, smernice).

Na tomto mieste je potrebné upriamiť pozornosť na pojem *cudzinec*, za ktorého sa v rámci slovenského právneho poriadku, konkrétne zákona o pobyte cudzincov podľa § 2 ods. 2, považuje každý, kto nie je štátnym občanom SR.

Zároveň zákon o pobyte cudzincov zavádza v § 2 ods. 4 aj pojem *štátny príslušník tretej krajiny*. Za štátneho príslušníka tretej krajiny sa považuje každý, kto nie je štátnym občanom SR ani občanom EÚ; štátnym príslušníkom tretej krajiny sa rozumie aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Pojem cudzinec sa používa v správe najmä v texte a niektorých štatistikách, ktoré sú vedené podľa vnútroštátneho poriadku. V týchto prípadoch zodpovedá tento pojem definícii podľa § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a nie pojmu cudzinec (alien, foreigner), ktorý uvádza výkladový slovník EMN¹⁷¹.

171 Podľa výkladového slovníka EMN je cudzincom (alien) v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu Európskej únie; v globálnom kontexte sa podľa definície IOM migračného glosára považuje za cudzinca osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom (domorodcom alebo občanom) určitého štátu. In: Asylum and Migration Glossary – a Tool for Better Comparability (2010). European Migration Network, s. 12.

V štúdiu používame aj pojem *migrant*, ktorého môžeme v zmysle slovníka EMN považovať za osobu, ktorá opúšťa krajinu alebo región s cieľom usadiť sa v inej krajine alebo regióne. V štúdiu môžeme považovať slovo *migrant* za synonymum slova cudzinec, resp. štátny príslušník tretej krajiny.

Na účel porovnateľnosti výstupov jednotlivých členských štátov EÚ definovali špecifikácie k tejto štúdiu pojem *významný vývoj/diskusia (significant development/debate)* ako udalosť, ktorá bola predmetom diskusie v národnom parlamente a médiá o nej informovali vo zvýšenej miere, a najmä, ak takýto vývoj alebo diskusia viedli k akýmkoľvek návrhom na zmenu či prijatie novej legislatívy alebo viedli k výmene ministrov zodpovedných za oblasť prisťahovalectva a/alebo azylu a/alebo integrácie.

V roku 2013 sa však problematike migrácie nevenovali vo zvýšenej miere ani médiá, ani odborná verejnosť.

PRÍLOHA 2: Štatistiky

Tabuľka 1 Počet vydaných prvých povolení na pobyt podľa kategórie pobytu v SR v roku 2013

Prvé povolenia na pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín podľa kategórie pobytu v SR v roku 2013					
Pohlavie	Prvé povolenia spolu	Zlúčenie rodiny (rodinné dôvody)	Účel štúdia (vzdelávania)	Účel zárobkovej činnosti	Iné ¹⁷²
Spolu	4 475	1 378	850	1 616	631
Ženy	1 830	:	:	:	:
Muži	2 645	:	:	:	:

Zdroj: ÚHCP P PZ.
: Údaj nie je k dispozícii.

Tabuľka 2 Počet vydaných víz SR podľa typu v roku 2013

Vydané víza v roku 2013				
Pohlavie	Schengenské víza (víza typu A a C a LTV víza)		Národné víza (víza typu D)	
			Vydané štátnym príslušníkom tretích krajín prichádzajúcim priamo z tretej krajiny	Vydané štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí majú pobyt v inej členskej krajine EÚ
Spolu	129 286		1 138	45
Ženy	:	:	:	:
Muži	:	:	:	:

Zdroj: MZVaEZ.
: Údaj nie je k dispozícii.
Poznámky: vízum typu A – letiskové tranzitné vízum
vízum typu C – turistické vízum
vízum typu D – národné vízum
vízum LTV – vízum s obmedzenou územnou platnosťou

¹⁷² Do kategórie iné patria nasledujúce kategórie prechodného pobytu: prechodný pobyt – osobitná činnosť – poskytnutie zdravotnej starostlivosti a na sprevádzanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa poskytuje zdravotná starostlivosť, prechodný pobyt – plnenie služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl, prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie Slováka žijúceho v zahraničí, trvalý pobyt na neobmedzený čas (ak je to potrebné na poskytovanie ochrany a pomoci svedkovi podľa osobitného predpisu, osobe bez štátnej príslušnosti, z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo plnoletej osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt ako maloletí bez sprievodu a najmenej tri roky, počas ktorých študovala na škole na území SR), dlhodobý pobyt, niektoré druhy tolerovaného pobytu, doplnková ochrana a azyl.

Tabuľka 3 Zrealizované návraty SR podľa druhu a krajiny pôvodu v roku 2013

Vrátení štátni príslušníci tretích krajín (podľa pohlavia/štátnej príslušnosti)												
Štátna príslušnosť	Vrátení v rámci opatrení núteného návratu				Vrátení dobrovoľne				Z tých, ktorí boli vrátení dobrovoľne, počet tých, ktorí boli vrátení v rámci AVR			
	Spolu	Ž	M	ML	Spolu	Ž	M	ML	Spolu	Ž	M	ML
Afganistan	22	5	11	6	2	0	2	0	2	0	2	0
Albánsko	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arménsko	3	0	3	0	4	0	4	0	4	0	4	0
Bielorusko	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brazília	0	0	0	0	2	0	2	0	2	0	2	0
Čína	1	1	0	0	6	1	5	0	6	1	5	0
Eritrea	6	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gruzínsko	39	0	39	0	2	0	2	0	2	0	2	0
Chorvátsko	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0
India	1	0	1	0	5	0	5	0	5	0	5	0
Irak	0	0	0	0	2	0	2	0	2	0	2	0
Kirgizsko	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Maroko	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mjanmarsko	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Moldavsko	43	2	41	0	6	0	6	0	6	0	6	0
Pakistan	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rusko	9	1	8	0	4	0	4	0	3	0	3	0
Somálsko	7	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Spojené štáty americké	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Srbsko	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Srí Lanka	4	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sýria	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tunisko	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Turecko	3	0	3	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Ukrajina	160	41	119	0	20	7	13	0	7	1	6	0
Vietnam	8	1	6	1	8	1	7	0	8	1	7	0
Spolu	325	55	263	7	64	10	54	0	50	4	46	0

Zdroj: ÚHCP P PZ a IOM.

Nútený návrat – v tejto kategórii nie sú zahrnuté dobrovoľné odchody z územia SR cez hraničný priebeh, tieto osoby sú zahrnuté v kategórii vrátení dobrovoľne. Zahrnuté sú však prípady, keď bol neoprávnený pobyt zistený až na hraničnom priebehu na výstupe zo SR a týmto cudzincom bolo uložené administratívne vyhostenie a súčasne bolo aj realizované opustením územia SR cez hraničný prechod (týka sa to takmer výhradne občanov Ukrajiny).

Vrátení dobrovoľne – v tejto kategórii sú zahrnuté dobrovoľné odchody štátnych príslušníkov tretích krajín z územia SR cez hraničný priebeh – štátny príslušník tretej krajiny dobrovoľne splnil povinnosť vycestovať z územia SR v lehote stanovenej na tento účel v rozhodnutí o administratívnom vyhostení, ktoré mu bolo udelené v súvislosti s neoprávneným pobytom vo vnútrozemí a asistované dobrovoľné návraty.

Ž – ženy

M – muži

ML – maloletí

AVR – asistované dobrovoľné návraty

Tabuľka 4 Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby, doba na rozmyslenie poskytnutá prevádzaným osobám a povolenia na pobyt udelené prevádzaným osobám v SR v roku 2013 vrátane definície

Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby, doba na rozmyslenie poskytnutá prevádzaným osobám a povolenia na pobyt udelené prevádzaným osobám v SR roku 2013 vrátane definície			
Nelegálna migrácia zadokumentovaná v prípadoch prevádzachstva NJBPNM vychádza zo zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, § 355 a § 356 Prevádzachstvo.			
§ 355 Prevádzachstvo Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky alebo osobou s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, prípadne za finančnú alebo inú materiálnu výhodu.			
§ 356 Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území Slovenskej republiky, iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.			
Podľa zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov boli v prípadoch prevádzachstva v roku 2013 útvarom NJBPNM zadokumentovaní nelegálni migranti (osoby, ktoré nie sú štátnymi občanmi SR alebo občanmi iného členského štátu EÚ alebo EHP, alebo nemajú trvalý pobyt na ich území):			
	Spolu	Ženy	Muži
Počet štátnych príslušníkov tretích krajín identifikovaných ako prevádzané osoby	938	:	:
Počet udelených dôb na rozmyslenie (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak je vo vašej krajine uplatňovaná aj na prevádzané osoby)	SR neuplatňuje		
Počet udelených povolení na pobyt pre prevádzané osoby (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak je vo vašej krajine uplatňovaná aj na prevádzané osoby)	SR neuplatňuje		

Zdroj: ÚHCP P PZ.

: Údaj nie je k dispozícii (v dokumentovaných prípadoch NJBPNM sa zaznamenáva len štátna príslušnosť nelegálnych migrantov a súvislosť s trestným činom, pre ktorý bolo prevádzachom vznesené obvinenie).

Tabuľka 5 Počet prevádzáčov zadržaných ako podozrivých a prevádzáčov odsúdených v SR v roku 2013

Počet prevádzáčov zadržaných ako podozrivých a prevádzáčov odsúdených v SR v roku 2013		
Zadržaní/inak zainteresovaní do trestného konania	Počet	Odsúdení
Prevádzáč – spolu	91	22
Prevádzáč – vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku	72	:
Prevádzáč – začaté trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku	19	:

Zdroj: ÚHCP P PZ a MS SR.
: Údaj nie je k dispozícii.

Tabuľka 6 Štátni príslušníci tretích krajín relokovaní do SR v roku 2013

Štátni príslušníci tretích krajín relokovaní do SR v roku 2013					
Počet štátnych príslušníkov tretích krajín relokovaných do SR	Spolu	Ženy	Muži	Top 3 krajiny pôvodu štátnych príslušníkov tretích krajín, ak sú známe	
Spolu	0	0	0	0	-

Zdroj: MÚ MV SR.
- Nevzťahuje sa.

Tabuľka 7 Štátni príslušníci tretích krajín presídlení do SR v roku 2013

Štátni príslušníci tretích krajín presídlení do SR v roku 2013				
Krajiny, z ktorých boli štátni príslušníci tretích krajín presídlení	Počet	Počet štátnych príslušníkov tretích krajín presídlených do SR podľa pohlavia		
		Spolu	Ženy	Muži
Kuba	5	5	0	5
Spolu	5	5	0	5

Zdroj: MÚ MV SR.

Tabuľka 8 Maloletí bez sprievodu v SR v roku 2013

Maloletí bez sprievodu v SR v roku 2013					
Počet maloletých bez sprievodu nežiadajúcich o azyl podľa pohlavia			Počet maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl podľa pohlavia		
Spolu	Ženy	Muži	Spolu	Ženy	Muži
70	:	:	5	2	3

Zdroj: MÚ MV SR a MPSVR SR (údaje o počte maloletých bez sprievodu nežiadajúcich o azyl majú predbežný charakter, keďže konečné údaje budú k dispozícii až na konci prvého štvrtroka 2014).
: Údaj nie je k dispozícii.

Tabuľka 9 Obete obchodovania s ľuďmi v SR v roku 2013

Obete obchodovania s ľuďmi v SR v roku 2013				
		Spolu	Ženy	Muži
Celkový počet štátnych príslušníkov tretích krajín, o ktorých sa predpokladá, že sú obeťami obchodovania s ľuďmi v roku 2013¹⁷³		:	:	:
Vek	Nad 18 rokov	:	:	:
	Pod 18 rokov	:	:	:
Formy vykorisťovania	Sexuálne vykorisťovanie	:	:	:
	Pracovné vykorisťovanie	:	:	:
	Iné (prosím, uveďte):	:	:	:
Štátna príslušnosť (top 3 krajiny)		:	:	:

¹⁷³ Špecifikácie Výročnej správy definujú „predpokladané“ obeť ako osoby, ktoré spĺňajú definíciu obetí obchodovania s ľuďmi, podľa smernice 2011/36/EÚ, ale ktoré neboli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

Celkový počet štátnych príslušníkov tretích krajín identifikovaných ako obeť obchodovania s ľuďmi v roku 2013¹⁷⁴		2	2	0
Rozdelené podľa:				
Vek	Nad 18 rokov	2	2	0
	Pod 18 rokov	0	0	0
Formy vykorisťovania	Sexuálne vykorisťovanie	1	1	0
	Pracovné vykorisťovanie	1	1	0
Št. príslušnosť (top 3 krajiny)	1.	Ukrajina	Ukrajina	-
	2.	Keňa	Keňa	-
Celkový počet udelených dôb na rozmyslenie 2013		1	1	0
Rozdelené podľa:	Smernica 2004/81/ES	1	1	0
	Iné	0	0	0
Celkový počet udelených povolení na pobyt 2013		2	2	0
Rozdelené podľa:	Smernica 2004/81/ES	0	0	0
	Iné	2	2	0

Zdroj: MV SR.
- Nevzťahuje sa.
: Údaj nie je k dispozícii.

Tabuľka 10 Obchodníci s ľuďmi zadržaní ako podozriví a odsúdení v SR v roku 2013

Obchodníci s ľuďmi zadržaní ako podozriví a odsúdení v SR v roku 2013		
	Zadržaní/inak zapojení v trestnom konaní	Odsúdení
Obchodníci s ľuďmi	6	4

Zdroj: MS SR a ÚHCP P PZ.
: Údaj nie je k dispozícii.

¹⁷⁴ Špecifikácie Výročnej správy definujú „identifikované“ obeť ako osoby, ktoré boli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

PRÍLOHA 3: Bibliografia

Publikácie

Asylum and Migration Glossary – a Tool for Better Comparability (2010). European Migration Network.

Bachtíková, Grethe Guličová, Bargerová (2012): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, Ulrichová (2013): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2012 Slovenská republika. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Comparative Study of the Laws in the 27 EU Member States for Legal Migration, Including an Assessment of the Conditions and Formalities Imposed by Each Member State for Newcomers, International Migration Law No. 16 (2009). IOM International Organization for Migration.

Domonkos, Páleník, Radvanský, (2010): Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v SR. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Divinský (2009): Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 –2008). IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava.

Drozd (2013): Prístup migrantov k sociálnemu zabezpečeniu a zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike: politiky a prax. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Drozd, Frkáňová (Mrlianová), Kubovičová (2012): Migrácia zahraničných študentov do Slovenskej republiky. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Drozd, Frkáňová, Ulrichová (2013): Získavanie vysokokvalifikovaných a kvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín do Slovenskej republiky. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Drozd, Ulrichová (2012): Zneužívanie práva na zlúčenie rodiny: účelové manželstvá a falošné prehlásenie rodičovstva v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Kubovičová (2013): Identifikácia obetí obchodovania s ľuďmi v procese medzinárodnej ochrany a nútených návratov v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Micháľková (2013): Organizácia azylových zariadení pre žiadateľov o azyl v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Mrlianová, Ulrichová, Zollerová (2011): Praktické opatrenia v boji proti nelegálnej migrácii v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Mrlianová, Ulrichová, Zollerová (2012): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2011 Slovenská republika. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Potočková (2011): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Dokumenty

Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv Slovenskej republiky (rozpracovaná verzia)

Dohody medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku

Integračná politika Slovenskej republiky

Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020

Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 až 2014

Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci SR 2013

Schengenský akčný plán pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru

Strednodobá stratégia oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013

Súhrnná správa o stave plnenia úloh, zámerov a cieľov migračnej politiky 2011 a 2012

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2013

Internet

<https://lt.justice.gov.sk>

www.aktualne.atlas.sk

www.avr.iom.sk

www.cas.sk

www.emn.sk

www.emn.europa.eu

www.employment.gov.sk

www.euractiv.sk

www.fjuzn.sk

www.frontex.europa.eu

www.hn.hnonline.sk

www.hrl.sk

www.charita.sk

www.integruj.sk

www.intenda.sk

www.iom.sk

www.ivo.sk

www.marginal.sk

www.mic.iom.sk

www.minv.sk

www.mzv.sk

www.nadaciamilanasecku.sk

www.najpravo.sk

www.nasiutecenci.sk

www.nextdoorfamily.eu

www.nrsr.sk

www.osk2013.statistics.sk

www.piestanskyydennik.sk

www.plusacademia.sk

www.pluska.sk

www.radavladylp.gov.sk

www.reportaze.sk

www.rokovania.sk

www.rovne.eu

www.rtv.sk

www.saia.sk

www.shr.sk

www.sme.sk

www.spravy.pravda.sk

www.statistics.sk

www.teraz.sk

www.topky.sk

www.tv.hnonline.sk

www.upsvar.sk

www.uszz.sk

www.vlada.gov.sk

www.vop.gov.sk

www.zbierka.sk

Odkazy na legislatívu

nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc), Ú. v. EÚ L 180, 13. 4. 2006

nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex), Ú. v. EÚ L 243, 15. 9. 2009

nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 105, 29. 6. 2013

nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 610/2013, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc), Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, nariadenia Rady (ES) č. 1683/95 a (ES) č. 539/2001 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 a (ES) č. 810/2009, Ú. v. L 182, 29. 6. 2013

nariadenie vlády SR č. 205/2013, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 716/2002 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam bezpečných tretích krajín a bezpečných krajín pôvodu v znení neskorších predpisov

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Text s významom pre EHP), Ú. v. EÚ L 158/77, 30. 4. 2004

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, Ú. v. EÚ L 348, 24. 12. 2008

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, Ú. v. EÚ L 168/24, 30. 6. 2009

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania s ľuďmi, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV, Ú. v. EÚ L 101/1, 15. 4. 2011

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/51/EÚ z 11. mája 2011, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 2003/109/ES na účely rozšírenia jej pôsobnosti na osoby požívajúce medzinárodnú ochranu (Text s významom pre EHP), Ú. v. EÚ L 132/1, 19. 5. 2011

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 337/9 z 20. 12. 2011

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte, Ú. v. EÚ L 343/1, 23. 12. 2011

smernica Rady 2001/40/ES z 28. mája 2001 o vzájomnom uznávaní rozhodnutí o vyhostení štátnych príslušníkov tretích krajín, Ú. v. ES L 149/34, 2. 6. 2001

smernica Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny, Ú. v. EÚ L 251, 3. 10. 2003

smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania, Ú. v. EÚ L 155, 18. 6. 2009

vykonávacie rozhodnutie Komisie zo 6. septembra 2013, ktorým sa mení príloha k vykonávaciemu rozhodnutiu EK, ktorým sa prijímajú technické špecifikácie pre komunikačný mechanizmus VIS Mail na účely nariadenia 767/2008/ES o vízovom informačnom systéme a výmene údajov o krátkodobých vízach medzi členskými štátmi (nariadenie o VIS)

zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov

zákon č. 75/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon č. 96/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov

zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov

zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov

zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

zákon č. 204/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 250/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení zákona č. 560/2008 Z. z.

zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.)

zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.)

zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon č. 308/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 390/2011 Z. z.

zákon č. 332/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 335/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 372/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov

zákon č. 375/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 403/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov

zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

zákon č. 455/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa mení zákon č. 455/2004 Z. z. o zriadení Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, o zlúčení Vojenskej leteckej akadémie generála Milana Rastislava Štefánika v Košiciach s Technickou univerzitou v Košiciach, o zriadení Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 144/2008 Z. z.

zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z., ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ústavným zákonom č. 140/2004 Z. z. a ústavným zákonom č. 323/2004 Z. z., ústavným zákonom č. 463/2005 Z. z., ústavným zákonom č. 92/2006 Z. z., ústavným zákonom č. 210/2006 Z. z. a ústavným zákonom č. 100/2010 Z. z.

zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

zákon č. 477/2003 Z. z. o ochrane štátnej hranice v znení neskorších predpisov

zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon č. 495/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov

zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Úrad v Slovenskej republike
Grösslingová 4, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

International Organization for Migration (IOM)
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

ISBN 978-80-89506-48-4